

GÜMRÜKTE UZMAN GÖRÜŞ

Yıl : 2 • Sayı : 4 • Temmuz - 2003

ISSN: 1303-7722

- KAÇAKÇILIK KANUNU İLE 4926-SAYILI KAÇAKÇILIKLA MÜCADELE KANUNUNUN SUÇ VE CEZALAR YÖNÜNDEN İNCELENMESİ
- HELSİNKİ ZİRVESİ SONRASI TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİ
- BAĞLAYICI TARİFE BİLGİSİ UYGULAMASI
- AVRUPA BİRLİĞİ'NİN BATI BALKANLAR POLİTİKASI
- TİCARET HARİTALARI VE TÜRKİYE
- KİSMİ MUAFİYET ANALİZİ
- AVRUPA BİRLİĞİ MÜKTESEBATININ ÜSTLENİLMESİNE İLİŞKİN 2003 YILI TÜRKİYE ULUSAL PROGRAMININ ANALİZİ
- TRANSİT REJİMİNDE-TEMİNAT
- MEVZUAT LİSTESİ
- İNTERNET DÜNYASINDAN HABERLER
- KİTAP TANITIMI
- HABERLER

SOLMAZ'dan Çağdaş Bir Hizmet daha..

İnteraktif Gümrükçülük

Interactive, Customs Clearance

Solmaz'a internetten bağlanıp, sipariş bilgilerinizi vererek, gümrük beyannamesinin yazılımını, gümrük vergilerini ve bütün aşamaları takip edebilirsiniz, istendiğinde bilgisayar ortamında elektronik arşivden suret alabilirsiniz.

You can reach Solmaz through internet and place your order. The link to Solmaz through internet also enables you to follow up the issuance of customs declaration, customs tax and duties as well as all stages in general. If you want you can obtain copy of document you need from computerized archives.

Solmaz

Gümrük Tarife İstatistik

Pozisyonu Tespiti

Identification of Customs Tariff

Classification Number

- Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu Tespiti
Identification of Customs Tariff Classification Number
- Proje-Tesvik Ön Müsaade İşlemleri
Projects/Incentives/Pre-Permission
- Banka ve Kambiyo Hizmetleri
Banking and Foreign Exchange Operations
- Sigorta
Insurance
- Uluslararası Taahhütlük
International Freight Forwarding
- Denizcilik
Maritime Agency
- Gümrüklü Antrepo Hizmetleri
Bonded Warehouse Service / Operations
- Gümrük İşleri Hizmeti
Customs Brokerage
- Depolama ve Dahili Dağıtım
Storage and Domestic Distribution
- Teminatların ve Taahhütlerin Kapatılması
Settlement of Guarantee Documents and Commitments

<http://www.turkgumruksistemi.com>

Dış Ticaret Danışmanlığı

Foreign Trade Consultancy

<http://www.solmaz.com.tr>

e-mail: info@solmaz.com.tr

Tel: (0212) 249 40 62 Fax: (0212) 243 35 80

1811 E. AVCI
Ağustos - 2009

GÜMRÜKTE UZMAN GÖRÜŞ

Gümrük Uzmanları Derneği Adına Sahibi

Yönetim Kurulu Başkanı

Özlem SOYSANLI

Yazı İşleri Müdürü

Yasemin DALKIRAN

Yayın Kurulu

Kamile AÇIK

Rasim KUTLU

A.Kadir ÖZGEN

Aynur ÇIRAY

Nuray YALTIRAKLI

Özlem KAPLAN

Dağıtım - Reklam - Abonelik

Fatih BOZKURT - 0.312.306 89 27

M. Kemal AVCI - 0.312.306 84 69

Faks : 0.312.311 50 47

Okuyucu Mektupları ve Öneriler İçin

Adres:P.K. 761 Ulus/ANKARA

Yönetim Adresi

Yüksel Cad. No:46 kat:4 Kızılay/ANKARA

Web Adresi

www.gumrukuzmanlari.org

e-posta

dergi@gumrukuzmanlari.org

dergiabone@gumrukuzmanlari.org

ISSN:1303-7722

Hesap No:

İş Bankası Ankara Şubesi

4200 304400 555 2949

Posta Çeki Hesap No:

1910815-Ulus

Baskı

ATA Ofset Tanıtım ve Matbaacılık

(0312) 312 42 41

- Gümrük Uzmanları Derneği tarafından yayınlanan 3 aylık bir dergidir.
- Dergide yayınlanan yazılardaki görüşler yazarlarına aittir.
- 5847 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa göre her hakkı Gümrük Uzmanları Derneğine aittir. Gerçek ve tüzel kişiler tarafından kısmen dahi olsa çoğaltılamaz. Dergide yayınlanan yazıların başka yayın organlarında yayınlanması ancak yayın kurulundan alınacak yazılı izin ve kaynak gösterilmesi koşuluyla mümkündür.

Dergimize abone olmak isteyen okurlarımızın dikkatine!

Hesap numaramıza yıllık 4 adet dergi için 10.000.000.-TL (onmilyon TL) yatırılarak dekont ve detaylı adres bilgilerinin dergiabone@gumrukuzmanlari.org adresine veya 0.312.311 50 47 numaralı faksla gönderilmesi yeterlidir.

İÇİNDEKİLER

Kaçakçılık Kanunu ile 4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun Suç ve Cezalar Yönünden İncelenmesi	1
<i>Gülşen Topçuoğlu</i>	
Helsinki Zirvesi Sonrası Türkiye-AB İlişkileri	8
<i>Dr.Rasim KUTLU</i>	
Bağlayıcı Tarife Bilgisi Uygulaması	15
<i>Kenan AKÇA</i>	
Avrupa Birliği'nin Batı Balkanlar Politikası	30
<i>Cemalettin DAMLACI</i>	
Ticaret Haritaları ve Türkiye	35
<i>Fatih BOZKURT</i>	
Kısmi Muafiyet Analizi	47
<i>Murat Engin AKKAŞ</i>	
Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin 2003 Yılı Türkiye Ulusal Programının Analizi	57
<i>Seval İskender IŞIK</i>	
Transit Rejiminde Teminat	71
<i>Özden CESUR</i>	
Mevzuat Listesi	82
<i>Nezaket ADIGÜZEL</i>	
İnternet Dünyasından Haberler	86
<i>Fatih BOZKURT</i>	
Kitap Tanıtımı	90
Haberler	91
<i>Fatih BOZKURT</i>	

1918 Sayılı Kanun ile 4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun Suç ve Cezalar Yönünden İncelenmesi

Gülşen TOPÇUOĞLU
Hukuk Müşaviri

4

926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, 19.07.2003 tarih ve 25173 sayılı

Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Bu Kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte 37 inci maddesi uyarınca, 07/01/1932 tarihli ve 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun yürürlükten kalkmıştır.

Yepyeni bir anlayışın hakim olduğu 4926 sayılı Kanun'da suç tanımları tek maddede toplanmış, her bir suç için ayrı ceza hükmü getirilmiştir. 1918 sayılı Kanun'da dağınık halde bulunan suç tanımlarında yeni düzenleme ile değişiklikler olmuş, bazı hükümler kapsam dışı bırakılmıştır. 1918 sayılı Kanundan farklı

bir cezalandırma şekli öngörülmüştür. 4926 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi ve 1918 sayılı Kanun'un tamamen yürürlükten kalkmış olması nedeniyle, geçiş dönemi olarak kabul edilmesi gereken süre içinde hangi kanunun uygulanacağı sorunu ortaya çıkmaktadır. Gerek 1918 sayılı Kanun, gerekse 4926 sayılı Kanun, özel bir ceza ve yargılama usulü kanunudur. Bu itibarla, bu Kanun'da özel hüküm bulunmayan hallerde Türk Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri uygulanacaktır.

Türk Ceza Kanununun 2 inci maddesinde; "İşlendiği zamanın kanununa göre cürüm veya kabahat sayılmayan fiilden dolayı kimseye ceza verilemez. İşlendikten sonra yapılan

* Gümrük Müsteşarlığı

kanuna göre cürüm veya kabahat sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz. Eğer böyle bir ceza hükmü olunmuşsa icrası ve kanuni neticeleri kendiliğinden kalkar .

Bir cürüm veya kabahatin işlendiği zamanın kanunu ile sonradan neşir olunan kanunun hükümleri birbirinden farklı ise failin lehine olan

kanun tatbik ve infaz olunur." hükmü yer almaktadır. Bu hüküm uyarınca, 1918 ve 4926 sayılı Kanunların düzenlediği suç tanımları ile öngörülen cezaların karşılaştırılıp irdelenmesi gerekecektir .

Türk Ceza Kanununun 2 inci maddesi, üç değişik durumdan söz ettiği için, bu üç durum çerçevesinde karşılaştırma yapılmalıdır. Birinci

durum, TCK'nın 2 inci maddesinin 1 inci fıkrasının birinci cümlesi kapsamına giren husustur. Buna göre, işlendiği zamanın kanununa göre cürüm ve kabahat sayılmayan bir davranışın sonradan çıkarılan Kanun ile cürüm ve kabahat sayılması halidir. İkinci durum, aynı fıkranın ikinci cümlesinde düzenlenen, işlendiği zamanın kanununa göre suç sayıldığı

halde, sonra yapılan kanuna göre suç sayılmama halidir. Üçüncü durum ise aynı maddenin ikinci fıkrası hükmünde düzenlenen, işlendiği zamanın kanunu ile sonradan çıkan kanun hükümlerine göre suç sayıldığı halde hükümlerin birbirinden farklı olması halidir. Bu üç durum, aşağıda ayrı ayrı incelenmiştir.

1-1918 sayılı Kanun'da tanımlanmadığı halde, 4926 sayılı Kanun'un suç saydığı haller:

Anılan Kanun hükümlerine baktığımızda, genel olarak 1918 sayılı Kanun'da tanımlanmadığı halde, 4926 sayılı Kanun'da tanımlanan bir düzenleme bulunmadığı kanaatindeyim. Bununla birlikte aşağıda belirtilen hususların üzerinde durulması gerektiğini düşünüyorum.

a) 1918 sayılı Kanun'un 1 inci maddesinin A bendinde; "Herhangi bir maddeyi veya eşyayı gümrük muamelesine tabi olmaksızın Türkiye'ye ithal veya Türkiye'ye ithale teşebbüs etmek." denilmektedir. Bu fiil, 4926 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin 1 inci fıkra (a) bendinin (2) numaralı alt bendinde tanımlanmıştır. Bununla birlikte bu bendin (1) numaralı alt bendinde, "Herhangi bir eşyayı belirlenen gümrük kapılarından geçirmeksizin Türkiye'ye ithal veya buna teşebbüs etmek." şeklinde

Yepyeni bir anlayışın hakim olduğu 4926 sayılı Kanunda suç tanımları tek maddede toplanmış, her bir suç için ayrı ceza hükmü getirmiştir.

ayrı bir tanımlama getirilmiştir Bu hükümde yer alan tanımlama, 1918 sayılı Kanunun 1/A maddesindeki tanımla karşılaştırıldığında yeni bir tanım şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bir eşyanın gümrük muamelesine tabi tutulmaksızın Türkiye'ye ithal veya buna teşebbüs edilmesi şeklindeki tanımlama kapsamına, gümrük kapı ve yolları dışından Türkiye'ye eşya ithal veya buna teşebbüs edilmesi durumu haydi haydi girdiğinden Yargıtay 7 .Ceza Dairesi'nin bir çok kararında da belirtildiği üzere, bu durumun dahil edilmemesi söz konusu edilmemektedir.

4926 sayılı Kanunda, 1918 sayılı Kanun'un 1/A maddesinde bulunan suç tanımı, sadece cezaların farklılaştırılması yönünden ikiye ayrılmış ve iki ayrı alt bent olarak tanımlanmış bulunduğundan yeni bir suç tanımı getiren hüküm olarak nitelendirilmemelidir. Bu husus, cezaları yönünden lehe olan hükmün uygulanması ile ilgili açıklamaların sırasınca ayrıca ele alınacaktır.

b) 1918 sayılı Kanun'un 1/F maddesi, 05.06.1985 tarihli ve 3217 sayılı Kanun'un 9 uncu maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır. 4926 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesinin (f) bendinde, "Herhangi bir işlem veya amaç için belli şartlarla Türkiye'ye

geçici olarak ithal olunan eşyayı her türlü beyanname veya belge düzenlemek suretiyle gümrük bölgesinden çıkmadığı halde çıkarmış gibi göstermek veya belirtilen şekilde geçici olarak ithal olunan eşyayı satmak veya bilerek satın almak." fiili kaçakçılık suçu olarak kabul edilmiştir.

Bu hüküm, 1918 sayılı Kanun'un yürürlükten kaldırılan 1/F maddesinde; "Kanunlara veya müsaadelere istinaden herhangi bir işlem veya amaç için veya belli şartlarla geçici kabul veya geçici muaflık yoluyla ithal olunan eşya ve maddeleri izin almaksızın kanun veya müsaadelerle gösterilen amaç ve şartlar dışında kullanmak veya devretmek veya süresi içinde ihraç etmemek; kanunlara veya müsaadelere istinaden herhangi bir işlem veya amaç için veya belli şartlarla geçici çıkış yolu ile ihraç edilen eşya ve maddelerin ihracında veya tekrar ithalinde anılan kanun ve müsaadelerde gösterilen amaç ve şartlara riayet etmemek." şeklinde yapılan suç tanımına benzer bir düzenlemedir. Bu tanımlara bakıldığında, 1918 sayılı Kanun'un 1985 yılında yürürlükten kaldırılan 11/F maddesinde tanımlanan suçun, 4926 sayılı Kanun'la yeniden kaçakçılık suçu kabul edildiği ve tanımlandığı ileri sürülebilirse de yine Yargıtay 7.Ceza

Dairesi uygulamalarına göre, bu gibi haller 1918 sayılı Kanunun I/E maddesi kapsamında görülerek, yargılamalara devam edildiğinden, önceki kanunun suç saymadığı bir fiil olarak değerlendirilemeyeceği düşüncesindeyim. Bu husus, ileride oluşacak yargı kararları ve içtihatlar ile açıklığa kavuşturulacaktır.

c) 4926 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesinin (b) bendinde yasak eşya ithal, ihraç veya bunlara teşebbüs edilmesi halleri ile ithali yasak eşyayı bulundurmamak, satmak, satın almak, saklamak, satışı arz etmek, alınıp satılmasına aracılık etmek veya bilek taşımak fiileri kaçakçılık suçu olarak tanımlanmıştır. 1918 sayılı Kanun'un I/C maddesinde, " A ve B fıkralarında yazılı kaçak eşyayı memleket dahilinde bir yerden bir yere nakletmek veya satın almak veya satmak veya saklamak veya satılığa arz etmek ve yahut alınıp satılmasına delalet eylemek." denilmektedir. Görüldüğü üzere 1918 sayılı Kanun'un I/C maddesinde, hem A, hem B bentlerinde yazılı suçlara konu eşyanın; nakledilmesi, satın alınması, satılması, saklanması, satılığa arz edilmesi veya alınıp satılmasına aracılık edilmesi fiilleri birlikte düzenlenmiş, "bilerek" ibaresi sadece, nakletme fiilinin önüne getirilmiştir.

1918 sayılı Kanunun I/C maddesinde "bulundurmamak" fiilinden söz edilmediği halde, 4926 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (b) bendinde düzenlenen "yasak eşyayı bulundurmamak" fiili de kaçakçılık suçu olarak sayılmıştır. 4926 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (a) bendinin (4) numaralı alt bendinde sayılan ikincil suçlar arasında, "bulundurmamak" ibaresi yer almadığı halde, (b) bendinde yer almaktadır. Kanun koyucu, özellikle yasak eşya bulundurmamak da kaçakçılık suçu olarak kabul etmiştir.

1918 sayılı Kanun'un yasak eşya da dahil olmak üzere düzenleme yapan I/C maddesinde "bulundurmamak" ibaresine yer verilmediği halde, 4926 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesinin (b) bendinde yer verilmiş olması karşısında, 1918 sayılı Kanun'un suç saymadığı bir fiilin, 4926 sayılı kanun ile suç sayıldığı şeklinde kabul edilip edilmeyeceği tartışmalı hale gelecektir. Bununla birlikte, Yargıtay uygulamalarına göre, bulundurmamak fiili, saklamak fiili içinde mütalaa edilerek bu güne kadar cezaya hükmedildiği için yasak eşya yönünden yeni bir düzenleme olarak değerlendirilemeyeceği kanaatindeyim.

2- 1918 sayılı Kanun'da suç olarak tanımlandığı hal'de 4926 sayılı Kanunda suç sayılmayan haller:

1918 sayılı Kanun'da yer alan bazı hükümlerin, mevzuatta yapılan değişiklikler çerçevesinde uygulama olanağı kalmamıştı. Bu suçlara örnek olarak, 1/D maddesinde tanımlanan fiiller gösterilebilir. 1918 sayılı Kanun'un 1 inci maddesinin (2610711983 tarihli ve 2867 sayılı Kanun'un 1 inci maddesi ile değişik) D bendinde, "Devlet tekeli altında bulunan maddeleri mezun veya selahiyetli olmaksızın:

1- Türkiye'ye ithal etmek veya ithale teşebbüs etmek;

2- Memleket içinde bir yerden diğer yere sevk ve nakletmek;

3- Saklamak;

4- Satılığa çıkarmak veya satmak;

5- Bilerek kabul etmek, satın almak, istimal veya istihlak etmek (tütün ve sigara kağıdı mutlak olarak);

6- Türkiye dahilinde imal etmek veya imal için hariçten alat ve edevat ithal eylemek veya ithale teşebbüs etmek veya bu alat ve edevatı dahilinde imal etmek veya nakletmek veya istimal etmek veya hıfzetmek veya hut failin ne maksatla kullanacağını bilerek tedarik eylemek; " fiilleri te-

kelin kaldırılması ile birlikte zaten uygulanamaz bir hüküm haline gelmiştir. Bununla birlikte tekele tabi bir eşyanın, tekel kaldırıldıktan sonra herhangi bir eşya olarak 1918 sayılı Kanun'un ilgili maddeleri uyarınca kaçakçılık suçuna konu olabildiği gözden uzak tutulmamalıdır.

4926 sayılı Kanun'da da "eşya" ifadesinin tanımı yapılarak, suç tanımları yapılırken "eşya" ibaresi kullanıldığından, tekel suçlarına yer verilmemiştir.

b) 1918 sayılı Kanun'un B bendinin ikinci fıkrasında yer alan; "Devletçe ihraç şartıyla müşterisine satılan eşya ve maddeleri dahilinde satmak veya mücbir bir sebep olmaksızın muayyen müddet zarfında ihraç etmemek." şeklindeki düzenlemeye 4926 sa-

yılı Kanun'da yer verilmemiştir. Özelliği itibariyle kaçakçılık suçu oluşturmayan bir davranış olarak kabul edilerek kapsama alınmayan bu düzenleme uyarınca 1918 sayılı Kanun hükümlerine göre açılan davalar ile yapılan kovuşturmaların TCK'nın 2 inci maddesi uyarınca ortadan kaldırılacağı, bununla birlikte, belirtilen

4926 sayılı Kanun'da da "eşya" ifadesinin tanımı yapılarak, suç tanımları yapılırken "eşya" ibaresi kullanıldığından, tekel suçlarına yer verilmemiştir.

durumla ilgili olarak sahte gümrük beyannamesi veya menfaat teminine yönelik sahte veya gerçeğe aykırı belge düzenlenmesi nedeniyle TCK hükümleri uyarınca konunun değerlendirileceği şüphesizdir.

c) 1918 sayılı Kanun'un (26/07/1983 tarihli ve 2867 sayılı Kanun'un 26. Maddesi ile değişik) Ek.2 inci maddesinde;

"1 -Bakanlar Kurulu'nca miktarıyla birlikte tespit ve ilan olunacak madde ve eşyaları İçişleri ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklarınca tayin edilecek mercilerden İzin almaksızın emniyet bölgelerine sokanlar veya sokmaya teşebbüs edenler bir seneden iki seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar ve suç konusu olan şeyler müsadere olunur. . .

11 -Emniyet bölgelerinde istihsal, imal veya sair suretlerle tedarik edilmiş olan yahut gerekli izin verilmiş bulunan mallar elden çıkarılmış olsa dahi, bunların istihlak, istimal ve satış gibi suretlerle sarf mahallerini, talepte bildirilecek müddet içerisinde izah ve ispat edemeyenler için bir seneden beş seneye kadar hapis ve kaçağa sarf edilmiş sayılan şeylerin rayiç değeri miktarınca, değer tespiti mümkün olmayan halde onbin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandı-

rılırlar." şeklindeki hükme, 4926 sayılı Kanunda yer verilmemiştir. TCK'nın 2 inci maddesinin birinci fıkra ikinci cümlesi uyarınca, bu hükme göre cezalandırma yapılamayacaktır.

d) 1918 sayılı Kanun'un (29/06/2001 tarih ve 4704 sayılı Kanun'un 2 inci maddesi ile değişik) Ek.2/III üncü maddesinde; "İthali veya ihracı lisansa, şarta, izne, kısıntıya, standardizasyon kontrolüne veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olan eşyayı, her ne şekilde olursa olsun gerçeğe aykırı her türlü beyanname veya belge ibrazı ile gümrüğü yanılarak işlemini yaptırmak suretiyle ithal veya ihraç edenler veya bunlara teşebbüs edenler,..." denilmek suretiyle suç tanımı yapılmıştır.

4926 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (d) bendinde bu hüküm ikiye ayrılarak düzenlenmiştir. Hükümün (1) inci alt bendinde; "ithali; lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olan eşyayı gerçeğe aykırı her türlü beyanname ve belge ile gümrük idaresini yanılarak işlemini yaptırmak suretiyle ithal etmek veya bunlara teşebbüs etmek." denildiği halde; (2) numaralı alt bentte;

"İthal, insan sağlığı ve güvenliği, hayvan ve bitki varlığı ve sağlığı, çevrenin korunması, tüketicinin doğru bilgilendirilmesi ve ticari kalite yönlerinden standardizasyon kontrolüne tabi olan eşyayı, standarda uygun olmadığı halde gerçeğe aykırı her türlü beyanname ve belge ile gümrük idaresini yanıltarak standarda uygun ya da standart dışı göstermek suretiyle ithal etmek." ifadesine yer verilmiştir.

İncelenmesinden de görüleceği üzere, ithali belirli nedenlerle standardizasyon kontrolüne tabi olan eşyanın ithalinden söz edilmekte, ithale teşebbüs hali suç olarak tanımlanmamaktadır. Bu suç tanımı ile 1918 sayılı Kanun'un Ek.2/III üncü maddesindeki suç tanımı karşılaştırıldığında; standarda tabi bir eşyanın, standarda uygun olmaması nedeniyle standarda uygun ya da standart dışı gösterilmek suretiyle ithale teşebbüs halinin suç olmaktan çıkarıldığı görülmektedir. 1918 sayılı Kanun'un yürürlükte bulunduğu bir tarihte böyle bir eşyanın ithaline teşebbüs edilmesi nedeniyle yargılama yapılamayacaktır.

3- 1918 ve 4926 sayılı Kanunlarda kaçakçılık suçu olarak tanımlanan fiiller arasındaki tanım farklılıkları ve lehe olan hükmün belirlenmesi: .

4926 sayılı Kanun'da suç olarak tanımlanan fiillerin hemen hepsi 1918 sayılı Kanun'da da suç olarak tanımlanmıştır. Bu tanımların incelenmesi suretiyle, suçun maddi unsuru yönünden farklılık bulunup bulunmadığının belirlenmesi zorunludur Diğer taraftan, Türk Ceza Kanunu'nun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan hükmün uygulanabilmesi için, bu suçlar için öngörülen cezalardan hangisinin sanık lehine olduğu hususunun ortaya konması gerekir. Belirleme son derece karışık ve yorumu gerektirir nitelik taşımaktadır.

İncelememize ve açıklamalarımıza gelecek sayıda devam edeceğiz. Şimdilik hoşça kalın.

Helsinki Zirvesi Sonrası Türkiye-AB İlişkileri

Dr. Rasim KUTLU

Gümrük Uzmanı

1.GİRİŞ

Ankara Anlaşması'nın imzalanması ile birlikte Türkiye ile AET arasında genel olarak pürüzlü ve sıkıntılı bir süreç başlamıştır. Bu süreçte bazen Türkiye'den kaynaklanan nedenlerle, bazen AB'nden kaynaklanan nedenlerle Türkiye-AB ilişkilerinde genel olarak istikrarsızlık hakim olmuştur.

12 Eylül 1963 tarihinde imzalanan Ankara Anlaşması, Türkiye-AET ilişkilerini başlatmış önemli bir hukuki metindir. Söz konusu Anlaşma ile Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve siyasal bakımdan tam üyelik için hazır bir hale gelmesi hedeflenmiş, bu amaçla da hazırlık dönemi, geçiş dönemi ve son dönem olmak üzere üç dönem belirlenmiştir.

Hazırlık Döneminde AET Türkiye'ye tek taraflı ödümler vermiş,

böylece Türkiye ekonomisinin tam üyeliğe uyumunun sağlanmasına katkıda bulunmak istemiştir. Geçiş Döneminde ise 13 Kasım 1970 tarihinde imzalanıp, 1973 yılında yürürlüğe giren Katma Protokol ile her iki tarafın yükümlülüklerinde bir artış öngörülmüş, 22 yıllık ve 12 yıllık listeler belirlenmiştir. Ancak gerek Ankara Anlaşması, gerekse Katma Protokol'ün hükümleri bazen AET'nden kaynaklanan, bazen de Türkiye'den kaynaklanan nedenlerle öngörüldüğü biçimde uygulanamamıştır. Türkiye 1970'li yıllarda yaşadığı ekonomik krizler, siyasal tercihler, Kıbrıs Barış Harekatı ve Petrol Şoklarının da etkileri ile yükümlülüklerini yerine getirmekten kaçınmıştır. Türkiye'nin yükümlülüklerini yerine getirmekte isteksiz davranması sonucunda Topluluk da yükümlülüklerini yerine getirmekten

* Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü

kaçınmıştır. 12 Eylül 1980 Askeri Müdahalesi ve Yunanistan'ın 1980 yılında Topluluğa alınması ile birlikte ilişkiler dondurulmuştur. 14 Haziran 1987 tarihinde Türkiye Topluluğa tam üyelik başvurusunda bulunmuş, ancak AB Komisyonu'nun 1989 yılında bu başvuruya verdiği cevap olumsuz olmuştur. Ancak Türkiye aldığı olumsuz cevaba rağmen, tam üyeliğin gereklerini yerine getirmek için çalışmalarına devam etmiş ve Katma Protokol'de öngörüldüğü biçimde 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın imzalanması ile birlikte Avrupa Toplulukları ile 1 Ocak 1995 tarihinden itibaren Gümrük Birliği'ni tesis etmiş ve yeni bir süreç başlamıştır.

Gümrük Birliği'nin tesis edilmesinin ardından Türkiye yükümlülüklerini yerine getirmeye başlamış, ancak bu dönemde eski Doğu Bloku ülkelerinin dağılmaya başlaması ile birlikte Türkiye'nin Avrupa Birliği'nin gözündeki konumu değişmeye başlamıştır. Lüksemburg Zirvesi'nde 10 aday ülke ve Kıbrıs Rum Yönetimi ile müzakerelerin başlatılmasına karar verilmesine ve bu konuda gerekli takvim, usul ve destek mekanizmaları tespit edilmiş olmasına rağmen, Türkiye benzer muameleye tabi tutulmamış, böylece Türkiye-

AB ilişkilerinde gerginlik yaşanmıştır. Bu gerginlik Cardiff, Viyana ve Köln Zirveleri'nde devam etmiştir.

Bu çalışmada Türkiye-AB ilişkileri, Türkiye'ye aday ülke statüsünün verildiği ve böylelikle ilişkilerde tekrar bir iyileşme eğiliminin yaşandığı Helsinki Zirvesi ile başlayan süreçten itibaren ele alınmaktadır.

3. HELSİNKİ ZİRVESİ

10-11 Aralık 1999 tarihlerinde Helsinki'de gerçekleştirilen Avrupa Konseyi Zirvesi'nde Türkiye için önemli kararlar alınmıştır. İkinci İlerleme Raporu'nda yer alan öneriler de göz önüne alınarak, Türkiye'ye resmi olarak aday ülke statüsü tanınmış ve böylelikle taraflar arasındaki ilişkinin tam üyelik hedefine odaklanmasına imkan sağlanmıştır. Ayrıca Türkiye'nin Kopenhag kriterleri içinde yer alan siyasi kriterlere uyum sağlanmadan katılım müzakerelerinin başlamayacağı belirtilmiş ve Türkiye katılım öncesi stratejisine diğer adaylarla eşit statüde dahil edilmiştir. Bu gelişmelerin

Gümrük Birliği'nin tesis edilmesinin ardından Türkiye yükümlülüklerini yerine getirmeye başlamış, ancak bu dönemde eski Doğu Bloku ülkelerinin dağılmaya başlaması ile birlikte Türkiye'nin Avrupa Birliği'nin gözündeki konumu değişmeye başlamıştır.

sonucunda Türkiye Avrupa Birliği ilişkilerinin yeni bir boyutta yeniden değerlendirilmesi zorunluluğu doğmuştur.

Helsinki Zirvesi'nde, Türkiye'ye aday ülke statüsü sağlanması- nın temelde iki nedeni bulunmaktadır. Bu nedenlerden biri, AB'den ayrılmış bir Türkiye'nin Birlik için tehlikeli olabileceği düşüncesidir. Bu tehlikelerden ilki AB'yle yollarını ayırmış bir Türkiye'nin Orta Doğu, Balkanlar ve Kafkasya üçgeninde Avrupa için yeni ve tehlikeli bir sürecin başlamasına neden olabilmesi olasılığıdır. Diğer taraftan Türkiye'nin yeni bir alternatif bölgesel yapılanmanın merkezi haline gelip Avrupa'nın daha istikrarsız bir yapı ile karşılaşma ihtimali AB'ni ürküt müştür. İkinci önemli neden ise dışlanmış bir Türkiye'ye artık Avrupa tarafından Ege ve Kıbrıs gibi konularda dayatmaların artık yapılamayacağı, böylelikle bu sorunların Avrupa nezninde de çözümünün imkansızlaşacağı endişesidirⁱ.

Sayılan bu iki önemli neden Avrupa Birliği'nin Helsinki Zirvesi'nde Türkiye'ye aday ülke statüsü vermesinde etkili olmuştur.

4. NİCE ZİRVESİ

Mevcut 15 üyeli bir Avrupa'nın mevcut kurumsal yapısının sistemi

yavaşlatan unsurları olduğunu gören AB, genişleme ile birlikte sistemin nasıl çalışacağı ile ilgili tereddütler yaşamaktaydı. Bu bağlamda Birlik yeniden yapılanma sürecini başlatmış ve 7-9 Aralık 2000 tarihlerinde Nice'de gerçekleştirilen Zirve Toplantısı'nda Kurucu Anlaşmalara getirilmesi gereken değişiklikler tartışılarak kurumsal reformlara ilişkin çeşitli kararlar alınmıştır. Bu anlaşma ile birlikte kurumsal bir takım değişikliklerin yapılması, karar alma sürecinde değişikliğe gidilmesi gibi önemli değişiklikler yapılmıştır. Üye ülkelerin genişleme sürecinde AB kurumlarındaki temsil güçlerinde değişikliğe gidilmiştir. Bu Zirve'de Türkiye açısından olumlu sayılmayacak sonuçlar çıkmıştır. Yeni üyelerin AB'ye katılımı için en erken 2002 yılı hedeflenmesine ve 2004 yılı başından itibaren geçerli olacak bir kurumsal yeniden yapılanma süreci öngörülmesine rağmen, Türkiye 2004 yılına kadar AB'nin genişleme takviminde yer almamıştır. Dolayısıyla Nice Zirvesi'nde Türkiye dışındaki diğer aday ülkeler net bir sonuç elde etmelerine rağmen, Türkiye için Helsinki Zirvesi'ndeki kazanımının daha fazlası elde edilememiştirⁱⁱ.

5. ULUSAL PROGRAMIN HAZIRLANMASI

Avrupa Birliği'ne aday olan ülkelerin Kopenhag Kriterleri doğrultusunda yerine getirecekleri kısa ve orta vadeli öncelikleri içeren Katılım Ortaklığı Belgesi AB tarafından hazırlanmıştır. Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin Katılım Ortaklığı Belgeleri 30 Mart 1998 tarihinde Avrupa Konseyi tarafından kabul edilmiş, Türkiye için hazırlanan Katılım Ortaklığı Belgesi ise Avrupa Parlamentosu'nun görüşünün ardından 4 Mart 2001 tarihinde kabul edilmiştirⁱⁱⁱ. Katılım Ortaklığı Belgesinin nihai hali AB Bakanlar Konseyi tarafından 08 Mart 2001 tarihinde onaylanmıştır. AB müktesebatının aday ülkenin ulusal hukukuna ne zaman ve ne şekilde aktarılacağını gösteren Ulusal Program'da, ayrıca Katılım Ortaklığı Belgesi'nde yer alan kısa ve orta vadeli öncelikleri yerine getirmek için anayasa ve kanunlarda yapılacak değişiklikler ve bunların yürürlüğe girmesine ilişkin yöntemlerin yer alması gerekmektedir. Türkiye'nin de hazırlamış olduğu Ulusal Program 19 Mart 2001 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından onaylanmıştır^{iv}. Ulusal Program, Katılım Ortaklığı Belgesi'nde yer alan kısa ve orta vadeli tüm kriterlere geniş bir biçimde cevap vermiştir.

6. LAEKEN ZİRVESİ

14-15 Aralık 2001 tarihinde Brüksel/Laeken'de gerçekleştirilen AB Zirve Toplantısı'nda Türkiye'yi ilgilendiren konularda somut adımlar atılmıştır. Ayrıca Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası ve genişleme ile ilgili hususlarda net bir yaklaşım benimsenmiştir. Laeken Zirvesi'nin sonuç bildirisinde siyasi kriterlerin karşılanması yönünde özellikle anayasa değişikliği ile önemli bir ilerlemenin kaydedildiği belirtilmiştir. Diğer taraftan Türkiye'nin AGSP'deki vetosunu geri çekmesi ve Kıbrıs konusundaki yapıcı bir tutum sergilemesi sonucu AB Türkiye için "katılım müzakerelerinin başlatılması olasılığının arttığı" ifadesini kullanarak bir anlamda Türkiye'nin tutumunu ödüllendirmiştir. Ayrıca Laeken Zirvesi'nde Türkiye'nin de katılacağı ve AB'nin geleceğini belirlemede önemli bir yeri olacak olan Konvansiyonun kurulması kararlaştırılmıştır^v.

7. KOPENHAG ZİRVESİ

12-13 Aralık 2002 tarihlerinde Kopenhag Kentinde gerçekleştirilen AB Zirve Toplantısında gerek AB'nin genişleme sürecine ilişkin, gerekse Türkiye'nin AB ile olan iliş-

Ulusal Program, Katılım Ortaklığı Belgesi'nde yer alan kısa ve orta vadeli tüm kriterlere geniş bir biçimde cevap vermiştir

kileri bakımından önem arz eden önemli kararlar alınmıştır. Kopenhag Zirvesi sonucunda AB, Estonya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Litvanya, Letonya, Malta, Polonya, Slovakya, Slovenya ve Kıbrıs Rum Kesimi ile müzakerelerini tamamlamıştır.

Kopenhag Zirvesi'nde alınan kararlarla AB'nin Helsinki Zirvesi'nde aldığı kararlar teyit edilmiş,

böylece Türkiye'nin Avrupalı olup olmadığı tartışmalarına son nokta konulmuştur. Kopenhag Zirvesi'nde Türkiye'ye Ekim 2004 tarihine kadar süre verilmiş, bu tarihte AB Komisyonu'nun hazırlayacak olduğu Rapor'un olumlu olması halinde Aralık ayında müzakerelerin başlayacağı ifade edilmiştir. Bu noktada belirtilmelidir ki Türkiye "müzakere tarihi" konusunda ısrarcı bir tavır sergilemiştir. Ancak bu a-

şamada iki önemli hata yapılmıştır. Bu hatalardan ilki Türkiye'nin Avrupa içindeki ABD karşıtlığını hesaba katmamasıdır. ABD'nin desteği görüşmelerde geri tepmiş, sonucun olumlu olmasından çok olumsuz olmasına neden olmuştur. İkinci ö-

nemli hata ise 2003 yılında ısrarcı olunmasıdır. Kıbrıs konusunda da Türkiye için olumlu sonuçların çıktığı söylenemez. Zira Kıbrıs sorununun Kofi Annan Planı çerçevesinde çözümlenmesine karar verilmiştir. Bu da Kıbrıs sorununun çözümünü zor bir noktaya sürüklemiştir^{vi}. Sonuç olarak Kopenhag Zirvesi'nin Türkiye için artılardan çok eksilerin olduğu bir Zirve olduğu söylenebilir.

8. SELANİK ZİRVESİ

19-21 Haziran 2003 tarihlerinde Yunanistan'ın Selanik şehrinde gerçekleştirilen Avrupa Birliği Zirvesi, Avrupa Konvansiyonu'nun hazırladığı yeni Avrupa Anayasası taslağı ile AB'nin Batı Balkan ülkeleri (Arnavutluk, Bosna-Hersek, Hırvatistan, Makedonya, Sırbistan ve Karadağ) ile ilişkilerinin ele alındığı önemli bir Zirve olmuştur. Müzakereye başlamış tek aday ülke konumunda bulunan Türkiye'nin, Selanik Zirvesi'ne müzakerelere başlamış ülkeler olan Bulgaristan ve Romanya ile birlikte gözlemci olarak katılmış olması, AB'nin Türkiye'ye karşı takınmış olduğu olumlu tutumunun bir göstergesi olmuştur^{vii}.

Sözkonusu Zirve'de yeni Avrupa Anayasası ile getirilen değişikliklerin başında Başkanlık Sisteminin Değiştirilmesi gelmektedir. Buna gö-

Kopenhag Zirvesi'nde Türkiye'ye Ekim 2004 tarihine kadar süre verilmiş, bu tarihte AB Komisyonu'nun hazırlayacak olduğu Rapor'un olumlu olması halinde Aralık ayında müzakerelerin başlayacağı ifade edilmiştir.

re mevcut başkanlık sistemi sona ermekte, Avrupa Birliği Konseyinin nitelikli çoğunluğu ile seçilmesi ve görev süresinin 2,5 yıl olacağı bir Başkanın seçilmesi kararlaştırılmaktadır. Ayrıca başkan AB Zirveleri'nin hazırlanması ve yönetilmesi ile görevli olacaktır. Diğer önemli değişiklik AB Dışişleri Bakanlığı'nın Kurulmasıdır. AB'nin dış ilişkilerinin ve politikalarının daha etkin bir biçimde sürdürülebilmesi için AB Dışişleri Bakanlığı kurulacak ve Dışişleri Bakanı AB Konseyi tarafından nitelikli çoğunluk ile seçilecektir. Yeni Anayasa ile birlikte AB Komisyonunu yeniden yapılandırılacak, Avrupa Komisyonu 2009 yılından itibaren Başkan ve Başkan yardımcısı dahil olmak üzere 15 üyeden oluşacak ve sadece bu üyeler oy verme hakkına sahip olacaklardır. Ancak Komisyon üyeliği rotasyon ilkesi doğrultusunda belirlenecektir. Diğer bir değişiklik AB Parlamentosu'nun özellikle bütçe ile ilgili yetkilerinin artırılmasıdır. Ayrıca belirli alanlarda veto hakkının korunması dışında nitelikli çoğunlukla karar alma mekanizmasının genişletilmesi de söz konusu olacaktır^{viii}. Yeni Anayasa ile karar alma sürecinde üye ülkelerin AB Konseyi'nde temsil edilme ve oy verme mekanizmasında ağırlıklı oy sistemi benimsenerek, karar alma

mekanizması basitleştirilecektir. Yeni bir kavram olan halk girişimciliği kavramı da yeni Anayasada yer almaktadır. Buna göre, üye ülkeler arasında belli oranlarda dağılımı gerçekleşmiş 1 milyon imza toplandığında AB Komisyonu ilgili konu hakkında bir yasa önerisi hazırlama mükellefiyeti üstlenecektir. Diğer taraftan tek AB anayasa belgesi ile birlikte AB ve AT ayırımları kaldırılarak, oluşturulacak yeni tüzel kişilik ile uluslararası anlaşmaların yapılabilmesi mümkün hale gelecektir. Ayrıca savunma alanında da ortak bir politika belirleme çabaları sürdürülecektir^{ix}.

Söz konusu Zirvenin Türkiye için de önemli sonuçları olmuştur. Buna göre; anayasa taslağında din ifadesi yer almamış, Anayasa taslak metni Türkçe'de çevrilmiş ve Türkiye'nin Ekim ayında başlayacak olan hükümetler arası Zirve'ye gözlemci sıfatıyla katılabilmesi mümkün olmuştur. Türkiye için önemli bir yeri olan din ifadesi yerine kültürel, tarihi ve insani değerler tanımlamaları kullanılmıştır. Zirve'deki beklenmedik bir gelişme, anayasa metninin Türkçe'ye de çevrilmesi olmuştur. Normal olarak AB'nin tüm metinleri, üye ülkelerin dillerine çevrilip ilgili heyetlere teslim edilmekte, ancak Türkiye, şu ana kadar bu hizmetten

yararlanamamaktaydı. Ancak Selanik Zirvesi'nde ilk kez Türkiye için Türkçe'ye çevrilmiş bir anayasa taslağı hazırlanmıştır. Diğer taraftan, Yunan hükümeti henüz müzakereler başlamadığı için hükümetler arası konferansa katılmayan ve söz hakkı bulunmayan Türkiye'yi, AB anayasasının görüşüleceği konferansa gözlemci olarak davet etmiştir. Böylece Yunanistan, Türkiye'nin önümüzdeki aylarda yapılacak bu konferansa "söz sahibi gözlemci" olarak kabul edilmesini sağlamıştır. Şimdiye kadar yalnız Avrupa Parlamentosu çalışmalarına katılabilen Türkiye, söz konusu konferansta hükümet başkanı düzeyinde temsil edilebilecek, tartışmalarda söz alabilecek duruma gelmiştir^x.

9. SONUÇ

Türkiye Helsinki Zirvesi ile başlayan süreçte genel olarak çok iyi bir rüzgar yakalamış, yükümlülüklerini süratle yerine getirme gayreti içine girmiştir. Ulusal Programını onaylamış ve bu programda yer alan hükümleri tek tek yerine getirmeye başlamıştır. Her ne kadar Türkiye'nin beklentileri Kopenhag Zirvesi'nde tam olarak karşılanamasa da, Selanik Zirvesi'nde AB tarafından alınan kararlar, Türkiye'nin Kopenhag Kriterlerini uygulamak için kararlılık göstermesi halinde, Avru-

pa'nın da tutumunu değiştirebileceğini göstermiştir. Bundan sonra Türkiye'nin kendisini çağdaş ülkeler seviyesine çıkaracak olan kanunları aynı kararlılıkla çıkartması ve uygulaması gerekmektedir. Selanik Zirvesi göstermiştir ki, AB ile ilişkilerinde Türkiye samimiyet gösterdiği takdirde, göstermiş olduğu bu samimiyet karşılıksız kalmamaktadır. Bu nedenle Türkiye'nin kararlılığını sürdürmesi ve sürekli akılcı politikalar izlemelidir.

ⁱ Ali Resul Usul, "Türkiye'nin Avrupa Birliği Üyeligi Sürecinde Siyasi Kriterler Sorunu: Dün, Bugün ve Yarın", *Stratejik Analiz*, C.2, S.22, Şubat 2002, ss.13-14.

ⁱⁱ DTM, *Avrupa Birliği ve Türkiye*, 5. bs., Ankara, 2002, s.

ⁱⁱⁱ İrfan Kaya Ülger, *Avrupa Birliği El Kitabı (Kavramlar-Kurumlar-Kişiler)*, Ankara, Seçkin, Şubat 2003, ss.183-184.

^{iv} A.e., s.287.

^v Şeyda Hanbay, "Lüksemburg Zirvesi'nden Günümüze Türkiye Avrupa Birliği İlişkileri", *Vergi Sorunları Dergisi*, S. 165, Haziran 2002, ss.149-150.

^{vi} Zeynel Lüle, "Üyelik Süreci Kopenhag'da Rayına Oturdu", *Görüş*, S.53, Ocak-Şubat 2003, ss.16-19.

^{vii} Ferai Tınç, "Bu Davet Anlamlı Küçütmemeyin", *Hürriyet Gazetesi*, 20.06.2003.

^{viii} Eser Karataş, "Avrupa Anayasası (II)", *Finansal Forum*, 19.06.2003.

^{ix} Eser Karataş, "Avrupa Anayasası (III)", *Finansal Forum*, 20.06.2003.

^x Stelyo Berberakis, "Selanik'te Üç Sevindiren Jest", *Sabah*, 21.06.2003.

Bağlayıcı Tarife Bilgisi Uygulaması

Kenan AKÇA
Gümrük Uzmanı*

B ağılayıcı Tarife Bilgisi Nedir?

Bağlayıcı Tarife Bilgisi, bir gerçek veya tüzel kişinin yazılı talebi üzerine Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü tarafından verilen ve eşyanın Türk Gümrük Tarife Cetveli'nde sınıflandırılmasına ilişkin 6 yıl geçerliliği olan idari bir karardır.

BTB Gümrük Kanunu'nun 9 uncu maddesi uyarınca verilmektedir. BTB, gümrük idarelerini hak sahibine karşı sadece eşyanın tarife pozisyonu konusunda ve yalnızca bilginin verildiği tarihten sonra tamamlanacak gümrük işlemlerine konu olan eşya için bağlar. Bunun için bilgi alan kişinin, beyan edilen eşya ile verilen bilgide tanımlanan eşya arasında her bakımdan uygunluk bulunduğunu kanıtlaması zorunludur.

Bağlayıcı tarife bilgisi almak yasal bir zorunluluk değildir. Dış ticaret erbabına daha iyi hizmet verebilmek amacıyla uygulamaya konulmuştur.

Bağlayıcı Tarife Bilgisi Sistemi, BTB başvurusu, başvurunun değerlendirilerek BTB'nin verilmesi, BTB'nin hak sahibine ve tüm gümrük idarelerine bildirilmesi ve nihai olarak BTB veri tabanına entegre edilmesini kapsayan bir sistemdir. Bu sistem, Avrupa Birliğinin bağlayıcı tarife bilgisi uygulamaları üzerinde yapılan inceleme ve araştırmalardan sonra yaklaşık üç yıl süren teknik ve mevzuat alt yapısının oluşturulması çalışmalarından sonra 2000 yılında uygulamaya konulmuştur.

BTB Sisteminin Amaçları

BTB uygulamasının amaçları şunlardır:

* Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü

1. Sınıflandırma kurallarının doğru ve yeknesak bir şekilde uygulanması suretiyle sınıflandırmanın uyumlaştırılmasını ve böylece dış ticaret rejiminin dış ticaret erbabı arasında doğru ve eşit olarak uygulanmasını sağlamak.

2. Beyan sürecini ve gümrük işlemlerini hızlandırmak ve böylece gümrük kontrolü ve uluslararası tica-

reti mümkün olduğunca kolaylaştırmak ve dış ticaret işlemlerinin maliyetini azaltmak.

3. Ticaret erbabı ile gümrük idaresi arasındaki eşyanın tarife pozisyonundan kaynaklanan ihtilafları azaltmak.

4. Gümrük işlemleri sırasında eşyanın sınıflandırılması probleminin kaynaklanan zaman kayıplarını azaltmak suretiyle yüksek riskli eş-

yanın muayenesine ve kontrolüne bu eşyaların gümrük işlemleri sırasında yeterli zaman ayrılabilmesini dolayısıyla gümrük denetimlerinin seçimli ve daha etkin yapılabilmesini sağlamak.

5. Dış ticaret erbabına eşyanın Türk Gümrük Tarife Cetvelinde sınıflandırılmasına ilişkin hukuki ge-

çerliliği olan resmi bir bilgi sağlamak.

6. Uluslararası bir ticaret işleminin karlılığının ve uygulama imkanının önceden tahmin edilebilmesini sağlamak.

Bağlayıcı Tarife Bilgisi Almanın Dış Ticaret Erbabına Getireceği Avantajlar

Eşyanın sınıflandırıldığı doğru tarife pozisyonu hakkında bağlayıcı bir bilgiye sahip olmaları nedeniyle, dış ticaret erbabı aşağıda belirtilen avantajlara sahip olacaktır.

1. Eşyanın Türk Gümrük Tarife Cetvelinde sınıflandırılması ile ilgili olarak hukuki geçerliliği olan resmi bir bilgi elde edilmesi.

2. Eşyanın doğru pozisyonunda sınıflandırılması hususunda yasal sorumluluğun yerine getirilmesi.

3. Gümrük vergisi ve gümrükçe tahsil edilen diğer vergilerin oranlarını önceden bilme imkanına sahip olunması ve dolayısıyla uluslararası bir ticaret işleminin karlılığını ve uygulama imkanını önceden tahmin edilebilmesi.

4. Eşyanın gümrük işlemleri sırasında gümrük idaresine sunulması gereken bilgi ve belgeler hakkında önceden bilgi sahibi olma imkanı.

5. Gümrük işlemleri hızlanması ve dış ticaret işleminin maliyetinin azalması.

BTB başvurusu sadece bir kalem eşya için yapılır. Bir kalem eşya deyiminden Türk Gümrük Tarife Cetvelinde aynı tarife pozisyonu alt açılımında bulunan ve aynı yasal ya da tercihli vergi oranına tabi olan eşya anlaşılır.

BTB Başvurusu

BTB başvurusu, Gümrük Başmüdürlüklerinden temin edilecek Bağlayıcı Tarife Bilgisi Başvuru Formu ile yapılır.

BTB başvurusu sadece bir kalem eşya için yapılır. Bir kalem eşya deyiminden Türk Gümrük Tarife Cetvelinde aynı tarife pozisyonu alt açılımında bulunan ve aynı yasal ya da tercihli vergi oranına tabi olan eşya anlaşılır.

BTB başvuru formu doldurulduktan sonra, eşyanın Türk Gümrük Tarife Cetveli'ndeki yerinin doğru şekilde saptanmasında gümrük idare-

sine yardımcı olacak eşyaya ait numune; fotoğraf; plan; kroki ya da mevcut diğer belgeler (yabancı dilde basılmış olanlarının yeminli tercüme bürolarınca onaylı tercümeleleri), ile birlikte bir dilekçe ekinde en yakın Gümrükler Başmüdürlüğüne, Gümrük Müsteşarlığına iletilmek üzere teslim edilmesi gerekir.

Başvuru formu büyük harflerle, siyah mürekkeple, el yazısı veya daktilo ile doldurulmalıdır. Başvuru formunda doldurulmasının zorunlu olduğu belirtilen kutuları mutlaka doldurulması gerekmektedir. Aksi halde başvuru kabul edilmeyebilir.

1. Başvuru Sahibi: Adı ve Adresi	SADECE RESMİ KULLANIM İÇİNDİR
BERKAY DIŞ TİCARET LTD ŞTİ. Ahmet Burak Caddesi. Tunahan Mahallesi. Akça Sokak. Duran Apt. No: 17 Tuzla/ İSTANBUL Telefon No : 0 216 493 99 99 Faks No : 0 216 493 99 98	Başvuru Referans No: Başvuruyu Kabul Eden Gümrük İdaresi: Kayıt Tarihi :..... Kayıt Numarası:..... Başvuruyu Kabul Eden Memurun Adı Soyadı:..... Sicil No:..... İmza:
2. Hak Sahibi: Adı ve Adresi (Gizli)	3. Gümrük Tarife Cetveli

Kutu 2. Hak Sahibi: Adı ve Adresi: (Zorunlu)

Hak sahibi, adına BTB'nin düzenlendiği kişiyi ifade eder. Bu ku-

tuya hak sahibinin adını ve adresini yazınız.

2. Hak Sahibi: Adı ve Adresi (Gizli)	3. Gümrük Tarife Cetveli
BERKAY DIŞ TİCARET LTD ŞTİ. Ahmet Burak Caddesi. Tunahan Mahallesi. Akça Sokak. Duran Apt. No: 17 Tuzla/ İSTANBUL Telefon No : 0 216 493 99 99 Faks No : 0 216 493 99 98	BTB almak istediğiniz Gümrük Tarife Cetvelini işaretleyiniz. (sadece bir tane) Türk Gümrük Tarife Cetveli Diğer (belirtiniz):.....
4. Eşyanın Ayrıntılı Tanımı*	

Kutu 3. Gümrük Tarife Cetveli (Zorunlu)

Eşyanızın sınıflandırılmasını istediğiniz Gümrük Tarife Cetvelini bu kutuda yer alan kutucuğa X işareti koyarak belirtiniz. (Halihazırda yü-

rürlükte sadece Türk Gümrük Tarife Cetveli bulunduğundan bu cetvelin yanındaki kutucuk işaretlenecektir)

0 216 493 99 99 0 216 493 99 98	Adı Soyadı:..... Sicil No:..... İmza:
2. Hak Sahibi: Adı ve Adresi (Gizli) DIŞ TİCARET LTD. ŞTİ esi. Berkay Sokak. Akça Duran Apt. No: 17 İSTANBUL 0 216 493 99 99 0 216 493 99 98	3. Gümrük Tarife Cetveli BTB almak istediğiniz Gümrük Tarife Cetvelini işaretleyiniz. (sadece bir tane) ☒ Türk Gümrük Tarife Cetveli ☐ Diğer (belirtiniz):.....
Ayrıntılı Tanımı*	

Kutu 4. Eşyanın Ayrıntılı Tanımı (Zorunlu)

Eşyanın gümrük yetkilileri tarafından teşhisini ve Türk Gümrük Tarife Cetvelinde sınıflandırılacağı pozisyonun tespit edilebilmesi için eşyanın mümkün olduğunca ayrıntılı tanımını yazınız. Bu kutuda eşyanın tam bileşimini, bu bileşimi tespit et-

mek için kimyasal analiz yapılması gerekiyorsa kullanılan tahlil metodlarını, üretim prosesini, eşyanın parçaları dahil kıymetini ve eşyanın kullanım alanı gibi ayrıntıları veriniz.

4. Eşyanın Ayrıntılı Tanımı*

Eşyanın tam bileşimini, bu bileşimi tespit etmek için kimyasal tahlil yapılması gerekiyorsa kullanılan tahlil metodlarını, üretim prosesini, eşyanın parçaları dahil kıymetini ve eşyanın kullanım alanını yazınız.

Boru şeklinde bir şasi üzerine tesbit edilmiş yüksek yoğunluktaki polietilenden karoserisi bulunan ve bir veya iki koltuklu mini taşıt. Bu taşıtlar, mekanik olarak dört zamanlı doğrusal pistonlu bir motorla ve devamlı olarak değişen tipte transmisyonla çekilmektedir. Bunlar, arka dingil üzerinde bir fren veya hidrolik diskli bir frenle teçhiz edilmişlerdir. Transmisyon zinciri, 200 kg. a kadar yük taşıyabilen ve yaklaşık saatte 20 km.'lik bir hıza ulaşabilen taşıtın bir veya iki arka tekerleğini götürmektedir. Bu taşıtlar, karayolu kurallarını ve araba kullanmayı aynı zamanda eğlenerek öğrenmek için çocuklar veya gençler tarafından kullanılmak üzere dizayn edilmişlerdir. Bunlar, karayolu ile ilgili çalışmalar yapmak üzere özel olarak hazırlanmış yerlerde gözetim altında kullanılmaktadır.

* Eğer daha fazla bilgi girmek isterseniz ilave sayfa kullanınız.

Kutu 5. Ticari Marka ve Diğer Gizli Bilgiler (İsteğe Bağlı)

Bu kutuya gizli olarak kabul edilmesini istediğiniz hususları (eşya-

nın ticari markası, model numarası ve diğer hususlar) yazınız.

5. Ticari Marka ve Diğer Gizli Bilgiler

(Gizli)

JUMICAR

Kutu 6. Eşyanın Tarife Pozisyonunun Tespiti İçin Başvuru Formuna Eklenen Ekler (Zorunlu)

Bu kutuda Başvuru Formuna eklediğiniz ve eşyanın Türk Gümrük Tarife Cetvelinde yerinin doğru şekilde saptanmasında gümrük idaresine yardımcı olacak eşyaya ait numuneler, fotoğraflar, planlar, krokiler ya da mevcut diğer belgeleri (yabancı dilde basılmış olanların yeminli ter-

cüme bürolarınca onaylı tercümelemini) uygun kutucuklara X işareti koyarak belirtiniz.

Eğer Başvuru Formu ekinde eşyanın numunesini sunduysanız, uygun kutucuğa X işareti koyarak numunenin iadesini isteyip istemediğinizi belirtiniz.

6. Eşyanın Tarife Pozisyonunun Tespiti İçin Başvuru Formuna Eklenen Ekler

Numune	Broşür X	Fotoğraf	Kroki	Diğer
			Evet	Hayır

* Lütfen kolay bozulabilir eşya numuneleri ile tarife pozisyonunun tespit edilebilmesi için tahlili yapılması gereken eşya numunelerinin iadesinin mümkün olmayabileceğini göz önünde bulundurunuz.

Not: Numunelerin iadesini isteyenler bir ay içinde Gümrükler Genel Müdürlüğüne müracaat ederek numunelerini almalıdırlar.

Kutu 7. Öngörülen Sınıflandırma (İsteğe Bağlı)

Eşyanız için öngördüğünüz Beyanı dikkatlice okuyun ve Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonunu belirtiniz. imza ve tarih atın.

7. Öngörülen Sınıflandırma

Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu:

9501.00.90.90.00

Kutu 8. Beyan (Zorunlu)

8. Beyan

Bu başvuruda sunduğum bilgilerin doğru ve tam olduğunu, gümrük idaresinin talebi halinde eşya ile ilgili her türlü bilgi ve belgeyi sağlayacağımı ve eşyanın tarife pozisyonunun tespiti için kimyasal veya fiziksel tahlilinin yapılmasının gerekmesi halinde tahlil ücretini ödeyeceğimi beyan ve taahhüt ederim.

Adı Soyadı : *Berkay GÖKÇEK*
Tarih ve İmza : *20.02.2003*

Kutu 9. SADECE RESMİ KULLANIM İÇİNDİR

“SADECE RESMİ KULLANIM İÇİNDİR” başlıklı kutular gümrük idaresince doldurulacağından, Başvuru Sahibi bu kutuları boş bırakmalıdır. Gümrükler Başmüdürlükleri başvuru formlarının kabulünden sorumludur.

Başvuruyu kabul eden memur, başvuru formunun doldurulması zorunlu olduğu belirtilen kutuların tam

olarak doldurulup doldurulmadığını ve eklerinin tam olup olmadığını kontrol ettikten sonra başvuru formunun 1 inci sayfasında yer alan “SADECE RESMİ KULLANIM İÇİNDİR” başlıklı kutuyu “Başvuru Referans No” bölümü hariç doldurup imzalayacaktır.

Daha sonra başvuru formu Gümrükler Başmüdürlüğü bünyesinde görevli bir muayene memuruna havale edilecek ve muayene memuru da eşyanın sınıflandırılacağı tarife pozisyonuna ilişkin görüşlerini ve varsa eşya ile ilgili diğer düşüncelerini başvuru formunun 2 inci sayfasında yer alan 9 uncu kutuya yazdıktan sonra imzalayacaktır. Başmüdürlükte görevli muayene memuru yoksa zaman kaybının önlenmesi için söz konusu kutu boş bırakılacaktır.

Başvuru formları ekleri ile birlikte bir üst yazı ile Gümrükler Genel Müdürlüğü'ne gönderilecektir.

Adı ve Adresi	SADECE RESMİ KULLANIM İÇİNDİR
.....	Başvuru Referans No:
.....	Başvuruyu Kabul Eden Gümrük İdaresi:
.....
.....	Kayıt Tarihi :
.....	Kayıt Numarası:.....
.....	Başvuruyu Kabul Eden Memurun
.....	Adı Soyadı:.....
.....	Sicil No:..... İmza:
.....
Adı ve Adresi (Gizli)	3. Gümrük Tarife Cetveli

9. SADECE RESMİ KULLANIM
İÇİNDİR

Düşünceler:

Muayene Memurunun

Adı Soyadı :

Sicil No :

Tarih ve İmza :

BTB Almanın Maliyeti

Bağlayıcı Tarife Bilgisi ücretsiz olarak verilir. Bununla birlikte, özellikle eşyanın kimyevi tahlili veya ekspertizi ya da talep edene geri gönderilmesi nedeniyle gümrük idarelerince yapılan masraflar başvuru sahibince karşılanır.

Bağlayıcı Tarife Bilgisinin Hangi Durumlarda İşleme Konulmaz?

Aşağıdaki durumlarda BTB başvurusu iptal edilebilir.

1. Eşyanın ithalatı ya da ihracatının fiilen tasarlandığını gümrük idaresine tevsik edilememesi halinde. Bu nedenle eşyanın ithalatının ya da ihracatının fiilen tasarlandığını tevsik edici belgelerin (proforma fatura, eşyanın alımı veya satımı üstüne bağlayıcı sözleşme vb.) Başvuru Formu-
nuzla birlikte sunulması gerekmektedir.

2. Eşyanızın tarife pozisyonu-

nun tespit edilebilmesi için gerekli tüm belgelerin sağlanamaması halinde.

3. Eşyanın tarife pozisyonunun tespiti için kimyasal ve fiziksel tahlil gerektiği durumlarda tahlil ücretini yatırılmaması halinde.

Verilen Bağlayıcı Tarife Bilgisi Hangi Durumlarda İptal Edilir Veya Geçerliliğini Yitirir?

BTB normal olarak 6 yıl geçerlidir. Ancak başvuru sahibinin verdiği yanlış ve eksik bilgiye dayanan BTB iptal edilir. İptal, iptal kararının verildiği tarihten itibaren hüküm ifade eder.

Ayrıca BTB aşağıdaki durumlarda da geçerliliğini yitirir.

a) Türk Gümrük Tarife Cetvelinde değişiklik yapılması ve verilen bilginin söz konusu değişiklikle getirilen hükümlere uymaması,

b) Dünya Gümrük Örgütünün uymakla yükümlü bulunduğumuz nomanklatür, izahname ve tarife pozisyonlarına ilişkin kararlarındaki bir değişikliğe uymaması,

c) BTB'nin iptal edildiğinin veya değiştirildiğinin bilgi verilen kişiye tebliğ edilmesi,

Yukarıdaki (a) ve (b) bentlerinde belirtilen durumlarda BTB, söz konusu değişikliklerin Resmi Gaze-

tede yayımlandığı, (c) bendinde belirtilen durumlarda ise, iptal ya da değişiklik kararının ilgiliye tebliği tarihinden itibaren geçerliliğini yitirir.

Geçerliliğini Yitiren BTB'nin Kullanımı İçin Verilen Ek Süre

Yanlış veya eksik belge ve bilgiye dayanması dışındaki nedenlerle geçerliliğini yitiren BTB'nin hak sahibi, söz konusu bilgiye dayanarak ve bu bilginin geçerliliğini yitirmesinden önce ilgili eşyanın alımı veya satımı üstüne bağlayıcı sözleşmeler yaptığını kanıtladığı takdirde, geçerliliğini yitiren bağlayıcı tarife bilgisini, geçerliliğin sona erdiği tarihten itibaren 6 aylık süre boyunca kullanabilir.

Geçerliliğini yitirmiş olan BTB'den ek bir süre daha yararlanılmak istenilmesi durumunda, BTB'nin geçerliliğini yitirmesinden önce ilgili eşyanın alımı veya satımı üstüne bağlayıcı sözleşmeler yapıldığını tevsik edici belgeler ve BTB'nin orijinal nüshası ile birlikte Gümrükler Genel Müdürlüğüne başvurulması gerekmektedir. Gümrükler Genel Müdürlüğüne yapılan ek süre taleplerinin incelenmesi neticesinde belirli bir ek süre daha kullanılması uygun görülen BTB'nin 4 nolu kutusuna "Bu BTB'nin Geçerlilik Süresi ".....Tarihine Kadar U-

zatılmıştır" ibaresi yazılarak mühürlenir ve hak sahibine bildirilir.

Bağlayıcı Tarife Bilgisinin Bildirilmesi

Bağlayıcı tarife bilgisi, BTB formunun hak sahibi nüshası ile hak sahibine tebliğ edilir. Bu formda aşağıda belirtilen hususlar yer alır.

- a) Hak Sahibinin adı ve adresi;
- b) Başvuru Referans Numarası
- c) BTB Referans Numarası
- d) BTB'nin geçerliliğinin başlama tarihi
- e) Eşyanın sınıflandırıldığı Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu
- f) Eşyanın ayrıntılı tanımı
- g) Eşyanın ticari ismi ve ek bilgi
- h) Sınıflandırmanın gerekçesi

Bağlayıcı Tarife Bilgisinin Kullanılması

Gümrük işlemleri sırasında, sahip oldukları BTB'den yararlanmak isteyenler, gümrük beyannamesinin 44 nolu kutusunda referans numarası

Geçerliliğini yitirmiş olan BTB'den ek bir süre daha yararlanılmak istenilmesi durumunda, BTB'nin geçerliliğini yitirmesinden önce ilgili eşyanın alımı veya satımı üstüne bağlayıcı sözleşmeler yapıldığını tevsik edici belgeler ve BTB'nin orijinal nüshası ile birlikte Gümrükler Genel Müdürlüğüne başvurulması

ile birlikte beyan ederek bir fotokopisini beyannameye eklemeleri gerekmektedir.

Bağlayıcı Tarife Bilgisine İtiraz

Bağlayıcı Tarife Bilgisine Gümrük Kanununun 242 nci maddesi hükümleri çerçevesinde itiraz edilebilir.

BAĞLAYICI TARİFE BİLGİSİ SİSTEMİNDEN BEKLENENLER

Bağlayıcı tarife bilgisinin uygulamaya konulması ile bir dizi amacın gerçekleştirilmesi öngörülmüştür. Bu amaçların başlıcaları, sınıflandırmanın uyumlaştırılmasının sağlanması, tarife ihtilaflarının azaltılması, dış ticaret erbabının sınıflandırma kararları hakkında bilgilendirilmesi, tahlil amacıyla gümrük laboratuvarlarına giden eşya sayısının azaltılmasıdır.

1-Yorum Kuralların Yeknesak Olarak Yorumlanması ve Sınıflandırmanın Uyumlaştırılması

BTB Sisteminden Önceki Durum:

İdaremiz gümrük vergilerini toplamanın yanı sıra dış ticaret politikası önlemlerinin uygulanması, dış ticaret istatistiklerinin üretilmesi gibi görevleri yapmaktadır. İdaremiz bu görevlerini sağlıklı olarak yerine ge-

tirebilmek için, Türk Gümrük Tarife Cetvelinin tek bir yorum ve uygulamasını sağlamak için gerekli önlemleri almak ve sınıflandırmanın uyumlaştırılmasını temin etmek durumundadır. Bu amaç doğrultusunda BTB Sisteminden önce yapılan çalışmalar, tarife sorgularına verilen cevaplar, tarife ihtilaflarına ilişkin düzenlenen kararlar ve eşyanın tarife cetvelinde sınıflandırılacağı tarife pozisyonuna ilişkin yayımlanan genelgelerdir. Ancak tarife sorgularına verilen cevapların ve tarife ihtilaflarına ilişkin düzenlenen kararların sadece ilgili Başmüdürlüğe bildirilmesi nedeniyle diğer gümrük idareleri Genel Müdürlüğün sınıflandırmayla ilgili bu kararları hakkında bilgi sahibi olamamakta, ve dolayısıyla uygulamada yeknesaklık sağlanamamakta ayrıca yayımlanan genelgelerin de çok az sayıda olması sebebiyle uyumlaştırmaya fazla bir katkısı olmamaktaydı.

Bir eşyanın sınıflandırılmasında her uygulayıcı (muayene memuru, denetim elemanları) aynı eşya için aynı tarife pozisyonunu tespit edebilmelidir. Bu amacı gerçekleştirmek için Tarifenin Yorumu İle İlgili Genel Kurallar adı verilen bir dizi kural uygulanmaktadır. Ancak Yorum Kuralları, sınıflandırma amaçları için tayin edici esasları kesin olarak be-

lirlememektedir. Örneğin Yorum Kuralı, 3(b), ilk bakışta iki veya daha fazla pozisyonda sınıflandırılacak bileşik veya karışık eşyanın, ürüne esas karakterini veren maddeden veya unsurdan meydana gelmiş gibi sınıflandırılmasını öngörmektedir. Yine 4 üncü Yorum Kuralında; Türk Gümrük Tarife Cetvelinin herhangi bir yerinde belirtilmeyen veya yer almayan eşyanın, bu eşyaya en çok benzeyen eşyanın bulunduğu pozisyonda sınıflandırılması gerektiği belirtilmektedir.

Son yıllarda teknolojinin çok hızlı gelişmesi sonucu dünya pazarlarına Türk Gümrük Tarife Cetveli ve İzahnamesinde belirtilmeyen teknolojik olarak karmaşık yapıda eşyalar sunulmaktadır. Bu tip eşyaların çoğunluğunun da sınıflandırılacağı tarife pozisyonu 3 veya 4. Yorum Kurallarının uygulanmasıyla belirlenmektedir. Söz konusu yorum kurallarının uygulanmasında uygulayıcıların bakış açısından çok farklı yorumlar ortaya çıkabilmektedir. Örneğin iki eşyadan meydana gelen bileşik bir eşyanın sınıflandırılmasında, uygulayıcılar eşyaya esas karakterini veren unsuru farklı olarak tespit edebilmekte ve dolayısıyla aynı eşya Türk Gümrük Tarife Cetvelinde farklı tarife pozisyonlarda sınıflandı-

rılarak ithalatı yapılmaktadır. Bu durum da ticaret erbabı arasında haksız rekabete yol açmakta ayrıca vergilerin etkin olarak tahsil edilememesine, ticari istatistiklerin de sağlıklı olarak toplanamamasına yol açmaktadır.

BTB Sisteminin Etkisi

Gümrükler Genel Müdürlüğüne verilen BTB'ler tüm gümrük idarelerine bildirilmektedir. Gümrük Müdürlükleri de BTB'leri, BTB Takip Defterine kayıt ettikten sonra muayene memurlarına tebliğ etmekte ve muayene memurlarının kolayca erişebilecekleri şekilde dosyalamaktadırlar. Bu uygulama ile muayene memurlarının Genel Müdürlüğün verdiği BTB'lerden haberdar olması, BTB verilmiş eşya ile aynı olan eşyayı BTB'de belirtilen tarife pozisyonunda sınıflandırmak suretiyle işlem yapması ve böylece sınıflandırmanın uyumlaştırılmasının sağlanması öngörülmüştür. Ayrıca BTB'nin tek bir merci (Gümrükler Genel Müdürlüğü) tarafından verilmesi ile, Tarifenin Yorumuna İlişkin Kuralların yeknesak bir şekilde uygulanması sağlanmaktadır.

2-Tarife İhtilafları

BTB Sisteminden Önceki Durum:

1990-1997 yılları arasında

Gümrükler Genel Müdürlüğü'nce tarife ihtilaflarının çözümüne ilişkin olarak toplam 2061 karar düzenlenmiştir. Bu yıllar arasında tarife ihtilafların % 62'si Kontrol Genel Müdürlüğü'nün, % 16'sı muayene memurunun, % 13'ü idarenin, % 5'i Gümrük Müfettişinin, %4'ü ise Gümrük Kontrolörünün tenkidi sonucu ortaya çıkmıştır. Toplam 2061 ihtilaftan 730'unda mükellef itirazı kabul edilerek karar bu yönde düzenlenmiştir. 1060 ihtilafta ise tenkit yerinde bulunarak gümrüğün verdiği karar onaylanmıştır. 271 ihtilafta ise üçüncü bir tarife pozisyonu uygulanmasına karar verilmiştir. Genel Müdürlüğe intikal eden ihtilafların yaklaşık % 84'ü eşyanın serbest dolaşıma girişinden sonra eşyaya ait beyanname ve eklerinin incelenmesi sonucu yapılan tenkitlerle ortaya çıkmıştır. Bu tenkitlerin yaklaşık % 50'sinde tenkit yerinde görülmeyerek mükellef lehine karar verilmiştir. Sonradan kontrol kapsamında eşyanın kendisi üzerinde inceleme yapılmadan, genellikle sadece faturadaki eşya ismine istinaden yapılan tenkitlerde tutarlılık oranı % 50 gibi oldukça düşük bir seviyede kalmaktaydı. Bu durum, oluşan ihtilafların çözümü için gereksiz yazışmalara ve işgücü kaybına neden olmakta idi.

BTB Sisteminin Etkisi

Tenkite bulunan mercilerin, gerek eşyanın gümrük işlemleri sırasındaki eşyanın muayene ve incelenmesi sırasında, gerekse beyanname ve eklerinin sonradan kontrolü sırasında eşyanın doğru tarife pozisyonunda sınıflandırılıp sınıflandırılmadığının tespiti için öncelikle Gümrükler Genel Müdürlüğü'nce verilmiş olan BTB'leri dikkate almalarının öngörülerek eşyanın tarife pozisyonuna ilişkin olarak yapılan tenkitlerin tutarlılığının arttırılması hedeflenmiştir.

3-İdari Yargıya İntikal Eden İhtilaflar ve Bilirkişi Raporları

BTB Sisteminden Önceki Durum:

Eşyanın sınıflandırılacağı tarife pozisyonundan kaynaklanan ihtilaflar nedeniyle mükelleflerce mahkemelerde açılan davaların büyük çoğunluğu idareme aleyhine sonuçlanmaktaydı. Bunun en büyük nedeni eşyanın sınıflandırılmasına ilişkin olarak düzenlenen Bilirkişi Raporlarının tarafı olması ve idareme gerektirdiği gibi savunulmamasıdır. Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün Gümrük tarife Cetveli ve İzahnamesi ile eşya ile ilgili olarak yaptığı ayrıntılı inceleme sonucunda gerekçeli olarak eşyanın sınıflandırılacağı tarife pozisyonuna ilişkin aldığı kararlara

rağmen, mahkemeler taraflı olarak düzenlenen Bilirkişi Raporları doğrultusunda karar vermektedir. Hatta Türk Gümrük Tarife Cetvelinde ismen yer alan bir eşya bile Bilirkişi Raporuna istinaden ilgisi olmayan bir tarife pozisyonunda sınıflandırılmasına mahkeme karar verebilmektedir.

BTB Sisteminin Etkisi

BTB kararları gerekçeli olarak alınması ve hukuki geçerliliği olması nedeniyle, mahkemede savunma yapılırken ihtilaf konusu eşya ile aynı olan bir eşya için verilmiş olan BTB'nin Bilirkişi Raporlarından daha öncelikli olarak dikkate alınması sağlanmak suretiyle haksız yere davaların kaybedilmesinin önlenmesi hedeflenmiştir.

Sınıflandırma Kararları Hakkında Dış Ticaret Erbabının Bilgilendirilmesi

BTB Sisteminin Önceki Durum:

BTB Sisteminin uygulamaya girmesinden önce, Gümrük Müsteşarlığının eşyanın sınıflandırılmasına ilişkin olarak aldığı kararlardan dış ticaret erbabının haberdar olabileceği bir uygulama bulunmamakta idi. Bu nedenle dış ticaret erbabı ile idaremiz arasında sık sık tarife pozisyonundan kaynaklanan ihtilaf lar ortaya çıkmakta, bu da gereksiz yere zaman

ve işgücü kaybına neden olmaktaydı.

BTB Sisteminin Etkisi

BTB sistemi uygulamaya girdikten sonra verilmiş olan BTB'ler Gümrük Müsteşarlığının Web Sayfasına konulmak suretiyle dış ticaret erbabının BTB kararlarından haberdar olması, böylece dış ticaret erbabının eşyasını Gümrük Müsteşarlığının kararı doğrultusunda beyan etme imkanına sahip olması hedeflenmiştir.

7-Gümrük Laboratuvarları Üzerindeki İş Yükü

BTB Sisteminin Önceki Durum:

Gümrük Yönetmeliğinin 28 nolu eki olan "Laboratuvar Tahliline Tabi Tutulacak Eşya Listesi"nin çok kapsamlı olması ve muayene memurunun eşyanın tarife pozisyonunu tespit edebilse bile sorumluluk almamak için listede yer alan her eşyayı tahlile göndermesi nedeniyle tahlil amacıyla gümrük laboratuvarlarına giden eşya sayısı çok fazla idi.

BTB Sisteminin Etkisi

02.11.2000 tarihli, 2000/53 sayılı Genelge ile, BTB verilmiş eşyanın gümrük beyannamesine ekli belgelerin veya eşyanın incelenmesi sonunda, gümrüğe arz edilen eşyanın BTB'de tanımlanan eşya ile aynı olduğunu tespit edilmesi halinde, eşyanın Gümrük Yönetmeliği'nin 28

nolu eki olan Laboratuvar Tahliline Tabi Tutulacak Eşya Listesinde yer alsa dahi BTB Formunun 11 nci kutusunda aksi belirtilmedikçe tahlile gönderilmeyeceği talimata bağlanarak, tahlile giden eşya sayısının azaltılması amaçlanmıştır.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

2000 yılında uygulamaya konulan BTB Sistemi üçüncü yılını

doldurmuş bulunmaktadır.

Bu güne kadar 2000-2001 yıllarında 136, 2002 yılında 250, 2003 (Temmuz ayına kadar) olmak üzere toplam 258 BTB verilmiş bulunmaktadır. Bu sayı 1991 yılından beri BTB sistemini uygulayan Yunanistan, İtalya, Lüksemburg gibi ülkelerin vermiş olduğu BTB'lerden daha fazladır.

Bu durum BTB Sisteminin başarılı bir şekilde uygulandığını ve gerçek bir ihtiyaca cevap verdiğini göstermektedir. Ancak, bağlayıcı tarife bilgisi sisteminden beklenen hedeflere ulaşabilmesi için aşağıda belirtilen hususların da uygulamada göz önünde bulundurulması önem arz etmektedir.

1. Gerek idarenin almış olduğu kararlar açısından şeffaflığının sağlanması gerekse verilen BTB'lerden dış ticaret erbabının da haberdar ola-

bilmesi için, BTB'lerin Gümrük Müsteşarlığının Web sayfasında yayımlanması ve sık sık güncellenmesi önem arz etmektedir.

2. BTB Sisteminin etkin olarak idaresinin sağlanabilmesi için bir an önce BTB veritabanının oluşturularak uygulamaya konulması gerekmektedir. Gümrük idareleri kendisine sunulan bir BTB'nin doğruluğunu tespit edebilmek veya sınıflandırma zorluğu çekilen bir ürünün tarife pozisyonunu tespit etmek durumunda kaldığında, aynı veya benzer eşya ile ilgili bağlayıcı tarife bilgisi verilip verilmediğini öğrenebilmek amacıyla bu veritabanına direkt olarak erişebilmelidir.

3. Eşyanın gümrük işlemleri sırasında kolayca teşhis edilebilmesi için ayrıntılı olarak tanımlanmasına azami özen gösterilmelidir. Eşyanın tanımlanmasında aşağıda belirtilen sıra takip edilebilir.

- Eşyanın ismi,
- Eşyanın spesifik özelliklerine uygun olan fiziksel tanımlaması,
- Eşyanın kullanım alanı ve fonksiyonu
- Eşyanın bileşimi
- Farklı bileşenlerden meydana gelen eşyaların bileşenlerinin özellikleri

4. Bağlayıcı Tarife Bilgilerinin güvenilirliği ve hukuki olarak geçer-

BTB Sisteminin etkin olarak idaresinin sağlanabilmesi için bir an önce BTB veritabanının oluşturularak uygulamaya konulması gerekmektedir.

liliği sınıflandırmanın gerekçesinin açıklanmasının kalitesine bağlıdır. Ayrıca idari yargıya intikal eden ihtilaflarda aynı veya benzer eşya için verilmiş olan BTB'lerin idaremizin savunulmasında kullanılabilmesi ve BTB'lerin mahkemelerce, çoğu zaman taraflı olarak düzenlenen Bilirkişi Raporlarından daha öncelikli olarak göz önüne alınabilmesi için sınıflandırmanın gerekçeleri ayrıntılı olarak belirtilmelidir.

Sınıflandırmanın gerekçeleri aşağıdaki şekilde oluşturulabilir.

- Genel Yorum Kurallarına atıf (Örneğin Genel Yorum Kuralı 1 ve 6, 3 (b) gibi)

- Eşyanın sınıflandırılacağı tarife pozisyonunu belirleyen bölüm notları, fasıl notlarına ve ek notlara atıf (Örneğin 16. Bölüm 2 nolu not, 84. Fasıl 5(D) nolu not, 27. Fasıl 4 nolu ek not gibi)

- Eşyanın sınıflandırılmasında yol gösterici olan Gümrük Tarife Cetveli İzahnamesi açıklama notlarına atıf (Örneğin Gümrük Tarife Cetveli İzahnamesi 84.71 tarife pozisyonuna ilişkin açıklama notları gibi)

- Dünya Gümrük Örgütü AS Sistem Komitesi sınıflandırma kararları ve sınıflandırma görüşlerine atıf (DGÖ AS Sistem Komitesi 24. Dönem Kararı gibi)

- Gümrükler Genel Müdürlüğüne eşyanın sınıflandırılmasına i-

lişkin yayımlanan Genelgelere atıf (24.10.1999 tarih ve 99/12 sayılı Genelge)

Sınıflandırma kurallarının doğru ve yeknesak bir şekilde uygulanması suretiyle dış ticaret rejiminin dış ticaret erbabı arasında doğru ve eşit olarak uygulanmasını sağlamak, beyan sürecini ve gümrük işlemlerini hızlandırmak suretiyle dış ticaret işlemlerinin maliyetini azaltmak, idare ile yükümlüler arasında ortaya çıkan tarife ihtilaflarını azaltmak, gümrük işlemleri sırasında eşyanın sınıflandırılması problemlerinden kaynaklanan zaman kayıplarını azaltmak, dış ticaret erbabına eşyanın Türk Gümrük Tarife Cetvelinde sınıflandırılmasına ilişkin hukuki geçerliliği olan resmi bir bilgi sağlamak, uluslararası bir ticaret işleminin karlılığının ve uygulama imkanının önceden tahmin edilebilmesini sağlamak amacıyla uygulamaya konulan Bağlayıcı Tarife Bilgisi Sistemi, düzgün ve verimli bir şekilde işletilmesi halinde; Teşkilatımızın 2000'li yıllarda hedefleri olan gümrük vergilerinin daha etkin tahsilatı, dış ticaret istatistiklerinin doğru üretilmesi, gümrük denetimlerinin selektif ancak daha etkin olarak yapılması, personel kaynağının daha verimli kullanılması, dış ticaret erbabına daha iyi hizmet verilmesinin gerçekleştirilmesinde önemli bir araç işlevi görecektir.

Avrupa Birliği'nin Batı Balkanlar Politikası

Cemalettin DAMLACI
*Avrupa Birliği Genel Müdürü**

Avrupa ile Asya arasında jeopolitik açıdan önemli bir geçiş bölgesinde yer alan Batı Balkanlar, dağınık etnik yapısı ile siyasi açıdan sorunlu bir bölge olagelmıştır. Yügoslavya'nın dağılması süreci sırasında yaşananlar, bölgenin ne derece karmaşık bir yapıya sahip olduğunu göstermiştir. Bugün artık bölgede silahlı çatışmaların sona erdiği bir döneme gelinmiş olsa da, zaman zaman çeşitli vesilelerle ortaya çıkan gerginlikler, dengelerin hassas yapısının gözardı edilmemesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu hassasiyeti yakından bilen Avrupa Birliği, bölgedeki istikrar ve barışı, istikrarlı Avrupa için bir önkoşul olarak görmektedir.

Bosna-Hersek ve Kosova krizlerinde aldığı pasif tutum nedeniyle yoğun eleştirilere maruz kalan AB,

Batı Balkanlardaki etkinliğini mali ve ticari konuların ötesine taşıma aşamasına gelmiştir. AB'nin bölge ülkelerinin, hukuka, demokrasiye, insan haklarına ve uluslararası barış düzenlemelerine uymaları yönünde yaptığı diplomatik girişimlere, siyasi ve askeri girişimler de eklenmektedir.

Bu bağlamda, son zamanlarda yaşanan önemli gelişmelerden biri, Bosna'da AB polisinin göreve başlaması, diğeri de AB'nin NATO kuvvetlerinin ardından Mart 2003'den itibaren Makedonya'da operasyon "Concordia" adı altında kuvvet bulundurması olmuştur. AB, Belgrad ve Priştine arasında doğrudan görüşmelerin başlaması sürecinde aktif rol alarak Kosova'da barış sürecinin hız kazanması konusuna katkıda bulunmaktadır.

* Dış Ticaret Müsteşarlığı

Bu çerçevede AB, bölgede ekonomik kalkınmanın ve istikrarın sağlanmasına yönelik çalışmalarını, hem bölge ile doğrudan yürüttüğü ve şu anda neredeyse bir katılım ortaklığı halini almış olan "İstikrar ve Ortaklık Süreci" kapsamında ikili bazda, hem de "Güney Doğu Avrupa İçin İstikrar Paketi" gibi çok taraflı platformlarda yürütmeye devam etmektedir.

Güney Doğu Avrupa İçin İstikrar Paketi

AB'nin insiyatifi ile kurulan İstikrar Paketi'na bölge ülkelerinin yanı sıra Türkiye, G8 ülkeleri, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Norveç, Polonya, Slovakya, Slovenya, İsviçre gibi çevre ülkeler ile, BM, AGİT, Avrupa Konseyi, NATO ve OECD gibi uluslararası kuruluşlar; IMF, Dünya Bankası, Avrupa Yatırım Bankası gibi uluslararası finans kurumları ile KEİB, Orta Avrupa İnsiyatifi (CEI), Güney Doğu Avrupa İşbirliği Girişimi (SECI) gibi bölgesel hareketler üyedirler. İstikrar Paketi, bölgeye yönelik olarak yapılan yardımların koordinasyonunda önemli bir forum olma görevinin yanı sıra, bölge ülkelerinin kendi aralarındaki uyum ve entegrasyon çalışmalarının da merkezini oluşturmaktadır.

Bölgesel ticaretin liberalizasyonu, İstikrar Paketi'nin faaliyetlerin-

de önemli ve öncelikli bir yer almıştır. Bu bağlamda, 2001 yılında bölge ülkeleri, Romanya, Bulgaristan ve Moldova'nın da tek taraflı katılımıyla, ticaretin kolaylaştırılması ve liberalizasyonu konusunda bir Mutaakat Zaptı imzalayarak 2002 yılı sonuna kadar aralarında serbest ticaret anlaşması ağı tesis etmeyi taahhüt etmişlerdir. Bugün anlaşmaların akdedilmesi bakımından büyük ölçüde bu hedefin yakalandığını görüyoruz. Anlaşmaların tamamlanarak yürürlüğe girmesiyle birlikte Bulgaristan ve Romanya dahil bölge ülkeleri 55 milyonluk bir serbest ticaret alanı oluşturmuş olacaktırlar.

İstikrar ve Ortaklık Süreci

AB'nin Yugoslavya'nın dağılmasıyla oluşan devletlerle (Bosna ve Hersek, Hırvatistan, Makedonya, Sırbistan ve Karadağ) ve özel bir statüye haiz Kosova ve Arnavutluk ile ilişkilerinin çerçevesini "İstikrar ve Ortaklık Süreci" oluşturmaktadır. Mali ve teknik yardım, siyasi diyalog, serbest ticaret, AB mevzuatına uyum ve adalet ile içişleri gibi çeşitli alanlarda bölge ülkeleri ile işbirliğini kapsayan İstikrar ve Ortaklık Süreci, esas olarak üç önemli unsurdan oluşmaktadır. Bunlar: İstikrar ve Ortaklık Anlaşmaları, otonom ticaret önlemleri ve mali yardımlardır.

İstikrar ve Ortaklık Anlaşmaları kapsamında Batı Balkan ülkeleri, AB ile siyasi diyalog içinde bulunma; belirlenen alanlarda aşamalı olarak AB müktesebatına uyum sağlama; AB ile bir serbest ticaret alanı oluşturma; aynı bölgede yer alan komşuları ile başta mal ve hizmet ticareti olmak üzere serbest dolaşım konusunda anlaşmalar imzalama; adalet, vize, sınır kontrolü, illegal göç, kara para aklama, taşımacılık ve enerji gibi konularda AB ile işbirliğinde bulunma konusunda taahhütlerde bulunmaktadır. Genel olarak ortak unsurlar içeren bu anlaşmalar, her bir ülkenin durumuna ve ihtiyaçlarına göre ayrıntıda bazı farklılıklar da göstermektedir.

Bu kapsamda, Makedonya ve Hırvatistan ile imzalanan İstikrar ve Ortaklık Anlaşmaları'nın onaylanma süreci halen devam etmektedir. Yine, Arnavutluk ile müzakereler başlatılmış ve ilerleme sağlanmıştır. Bosna Hersek ile anlaşma yapılması için hazırlık çalışmaları başlatılmıştır. Diğer taraftan, Sırbistan ve Karadağ ile hazırlık çalışmaları başlatılması gündeme gelmiştir.

AB, bölge ülkelerinin en önemli ticari ortağı konumundadır. AB'nin bölge ile olan ticareti 1999 yılından bu yana %40 artış kaydetmiştir. 2002 yılı itibarıyla, AB'nin bölge ülkeleri

ile ticaret hacmi yaklaşık 18.2 milyar Euro seviyesindedir. Bunun 12.9 milyar Euro'su bölgeye ihracat, 5.3 milyar Euro'su ise bölge ülkelerinden ithalattır.

AB'nin bölgeye ihracatının %50'si Hırvatistan'a yönelik olarak gerçekleşmiştir. Bu ülkeyi %23 pay ile Sırbistan ve Karadağ, %10'luk pay ile Bosna ve Hersek izlemektedir. Arnavutluk ve Makedonya'nın payı ise %'8ler civarındadır.

AB'nin bölgeden ithalatına baktığımızda yine Hırvatistan'ı bölge'den toplam ithalat içinde %46'lık payla birinci sırada görmekteyiz. Bunu %25 ile Sırbistan, %12 ile Bosna ve Hersek, %11 ile Makedonya, %6 ile Arnavutluk takip etmektedir.

Batı Balkanlar bölgesinin ihracatının %57'sine yakın bir kısmı AB pazarına yönelik olup, yine toplam ithalatın %55'i AB ülkelerinden gerçekleşmektedir.

Bölge dış ticaretinde bu denli öneme sahip AB, asimetrik bir anlayışla bu ülkelere tek taraflı olarak ticari imtiyazlar tanımıştır. Halihazırda, sözkonusu ülkelerin AB'ne yönelik ihracatlarının %80'inden daha fazla bir kısmı, herhangi bir kısıtlama olmaksızın AB pazarına vergisiz olarak girmektedir. Diğer taraftan, AB'nin Makedonya ve Hırvatistan

ile imzalamış olduğu İstikrar ve Ortaklık anlaşmalarının ticarete ilişkin hükümleri geçici anlaşmalar ile yürürlüğe girmiş olup, bu kapsamda bazı AB menşeli ürünler de bu ülke pazarlarına tercihli olarak girmektedir.

İstikrar ve Ortaklık sürecinin diğer önemli ayağını mali yardımlar oluşturmaktadır. 2000 öncesi dönemde AB'nin bölge ile ilişkileri, bölge ülkelerinin acil ihtiyaçlarına paralel olarak kriz yönetimi ve yeniden yapılanma üzerinde yoğunlaşmıştır. Yukarıda açıklanan İstikrar ve Ortaklık Süreci'ne geçilmesi ile birlikte ilişkilerin niteliğinde görülen değişiklik, yardımların yönlendirildiği alanlara da yansımıştır. 90'lı yıllarda AB, bölgedeki beş ülkeye toplam 4,5 milyar Euro yardımda bulunmuştur. 2000-2006 dönemi için bölge ülkelere 4,65 milyar Euro yardım yapılması öngörülmektedir.

Bu kapsamda, İstikrar ve Ortaklık sürecinin hızlandırılması amacıyla, yeniden yapılanma; demokratik istikrar; yurtlarından edilen kişilerin geri dönüşü; AB normları ve yaklaşımları ile uyum sağlanması amacıyla yasama fonksiyonunun ve kurumların geliştirilmesi; yapısal reform dahil sürdürülebilir ekonomik ve sosyal kalkınma; ülkelerinin kendileri arasında ve AB ile diğer aday ülkeler arasındaki ilişkilerinin ve

bölgesel işbirliğinin teşviki konularındaki çalışmalar ve yatırımlar desteklenmektedir.

Selanik Zirvesi

AB Konseyi, Haziran 2003'de gerçekleştirdiği Selanik Zirvesi'ne, bölge ülke liderlerinin de katılımını sağlayarak, bölgeye verdiği önemi bir kez daha ortaya koymuştur. Selanik Zirvesi sonrasında yayımlanan Ortak Bildiri'de, Arnavutluk, Bosna ve Hersek, Hırvatistan, Makedonya, Sırbistan ve Karadağ'ın "potansiyel adaylar" olduğu hususunun altı bir defa daha çizilmiş ve bu bağlamda iki önemli mesaj verilmiştir. Bunlardan ilki, AB üyeliğinin bu ülkeler için gerçek ve ulaşılabilir bir seçenek olduğu, diğeri ise bunun için sıkı bir çalışma ve hazırlığa ihtiyaç duyulduğudur.

Bildiride, bölge ülkelerinin demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan haklarına bağlılıklarını teyit ederek, başta Dayton/Paris Barış düzenlemeleri ve Kosova'ya ilişkin 1244 sayılı BM Güvenlik Konseyi Kararı olmak üzere uluslararası düzenlemelere bağlı olacaklarını, uluslararası mahkemeler ile işbirliğinde bulunacaklarını taahhüt ettikleri de ifade edilmiştir.

Bildiride ayrıca, organize suçlar ve yolsuzlukların demokrasi ve hukukun üstünlüğü, ekonomik kalkınma ve sivil toplumun gelişmesi ö-

nünde önemli bir engel olarak görülmekte olduğu ve bu nedenle bu konunun öncelikli çalışma alanı olarak belirlendiği belirtilmektedir.

Yukarıda zikredilen alanların yanısıra bölge ülkeleri arasında serbest ticaret; kişilerin bölge içinde

serbest dolaşımı; küçük sivil toplumların toplanması; elektrik ve gaz için bölgesel piyasa oluşturulması; ulaşım, enerji ve telekomünikasyon altyapılarının geliştirilmesi; çevre ve su yönetimi; sınır ötesi işbirliği ve parlamentolar arası işbirliği; KOBİ'ler; İç Enerji Pazarı oluşturulması konuları ekonomik refahın sağlanması açısından önemli çalışma alanları olarak belirlenmektedir.

Sonuç

AB'nin bölgeye yönelik temel yaklaşımı, kendisinin bölgesel entegrasyon konusunda ortaya koyduğu başarının bölge ülkeleri tarafından bir model olarak alınması ve bu alanda sağlanacak başarıların istikrar ve refahın temelini oluşturmasıdır.

başarının bölge ülkeleri tarafından bir model olarak alınması ve bu alanda sağlanacak başarıların istikrar ve refahın temelini oluşturmasıdır.

Bugüne kadar başta AB ve ABD olmak üzere uluslararası camia tarafından sağlanan mali ve teknik yardımlar, bölgede güvenliğin sağlanması ve ülkelerin yeniden inşasına

katkıda bulunurken, bugün artık siyasi, ekonomik ve sosyal kalkınma açısından yeni bir sayfaya gelinmiştir. Ekonomik ve ticari entegrasyon, kamu reformu ve demokrasiye geçiş artık bölge ülkelerinin en önemli gündem maddelerini oluşturmaktadır.

Bu bağlamda, nihai hedef olarak AB üyeliği, reformlar için önemli bir katalizör görevi üstlenmiştir. Uzun vadeli AB üyeliği hedefinin gerçekleştirilmesi için bölge ülkelerinin kendi aralarında başta ticaret olmak üzere her türlü alanda işbirliğini artırarak AB'nin bölgesel entegrasyon alanında göstermiş olduğu başarıyı, kendi bölgelerinde tekrarlamaları gerekmektedir.

Bölgede sağlanan ilerlemenin geri planında, zamanı geldiğinde ve şartlar oluştuğunda, AB'nin bir parçası olma hayali yatmaktadır. Aslında bunu hayal olarak nitelemek yanlış olacaktır; çünkü, Avrupa Birliği Konseyi, ilk kez 2000 yılında beş ülkeyi de potansiyel adaylar olarak zikretmiş, son olarak 2003 Haziran ayında gerçekleştirilen Selanik Batı Balkanlar Zirvesi ile de bu konum tescil edilmiştir. Zirve sonrasında imzalanan deklarasyon ile yeni çalışma ve işbirliği alanları belirlenmiştir.

AB'nin bölgeye yönelik temel yaklaşımı, kendisinin bölgesel entegrasyon konusunda ortaya koyduğu başarının bölge ülkeleri tarafından bir model olarak alınması ve bu alanda sağlanacak başarıların istikrar ve refahın temelini oluşturmasıdır.

Ticaret Haritaları ve Türkiye

Fatih BOZKURT

Gümrük Uzman Yardımcısı*

DTÖ ve UNCTAD'ın ortak kuruluşu olan ITC (International Trade Center), 1994-2001 yılları için UNCTAD veri tabanı ve dünyanın en büyük istatistik veri tabanı olan COMTRADE istatistiklerini kullanarak ülke ve ürün bazında ticaret performansları, ülke bazında karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olan sektörler, ihracat potansiyelinin olduğu ülkeler, ithalat profilleri, ihracat portföyleri gibi toplulaştırılmış ve grafik ortamındaki verileri, web sitesinde (<http://www.intracen.org>) sunmaktadır. Bu sitede yayınlanan ticaret istatistiklerinin ülke yaklaşımı bölümünde verilen tablolar aşağıda derlenmiştir. Ticaret haritaları, 1994-1998 yılları için sunulanlar ile 1997-2001 yılları için olanlar karşılaştırmalı olarak verilmiştir.

Bu yazıda, birinci bölümde tabloları anlayabilmek için ITC Pazar Analizi Bölümünün 1999 da ya-

yınladığı ve metodolojinin anlatıldığı "Tools for Strategic Market Research" adlı makaleden bazı bölümlerin kısa ve özet çevirisine, ikinci bölümde Türkiye'ye ait tablolardan derlenen bilgilere, sonuç bölümünde ise konu toparlanarak bazı gözlemlere yer verilecektir. Diğer ülkelere ait tablolar, özellikle potansiyel pazarlarımız olan ABD, Almanya ile mevcut başlıca ithalat kaynaklarımız olan Çin ve İtalya'nın ticaret haritalarına ait gözlemler ileriki yazıların konusudur.

I. Ticaret Haritaları

Stratejik Pazar Araştırması (SPA) ulusal ve sektörel ticaret performansının belirlenmesi ve ticaretin geliştirilmesinde öncü ürün ve pazarların tespit edilmesi anlamına gelmektedir.

SPA ticaretin geliştirilmesi ve teşvik edilmesinde vazgeçilmez bir araçtır. Ulusal düzeyde hükümetler yeter düzeyde ticaret politikası di-

* Gümrük Müsteşarlığı, Gümrükler Genel Müdürlüğü

zayn etmek için ticaret performansını izlemek zorundadırlar. Dış ticareti destekleyen kuruluşlar da sektör ve ortak ülke tespit etme de önceliklerini belirlemek zorundadır. Firmalar ise ürün ve pazar çeşitlendirme ve fırsatlar yakalamak için dünya piyasalarını taramak zorundadır.

ITC, bu gereksinimi karşılamak için ulusal ticaret performansını gözlemek, stratejik pazar araştırmasını geliştirmek ve gerek iş alemi gerekse de ticareti geliştirme kurumlarının program dizayn etme ve öncelik belirlemelerine yardım amaçlı bir dizi araç geliştirmiştir.

Bu araçlar 5 başlık altında incelenebilir: Ulusal ihracat potansiyeli, ticaret performans endeksi, ticaret haritaları, PC-TAS (ITC'nin ücretli olarak sunduğu hizmet), ve Trade sim (Ticaret simulasyonu, ülkelerin mevcut trendlerini

kullanarak potansiyel pazarlarının çıkartılmasını sağlayan ekonometrik program).

i. Ticaret Performans Endeksi (TPE)

Ülkelerin ihracat performansı, başlıca ihracat sektörleri ve rekabet durumlarını çıkartmak için oluştu-

rulmuş 178 ülke ve 14 sektörü içeren endekstir. Endeks Dünya pazar payındaki kazanç ve kayıpları gösterir. İhracat ürün ve pazar çeşitliliği hakkında sistematik bilgi verir. TPE her bir ülke ve sektör için;

- genel profil
- ülkenin ihracat performansının fotoğrafı veya statik durumunu gösteren "pozisyon" göstergeleri
- yakın geçmiş üzerinden genel trendleri kapsayan ihracat performansındaki "değişiklik" göstergeleri sunar.

Endeks temelde 2 toplulaştırılmış göstergeden oluşur: 1 – Sektör veya ülkenin genel pozisyonu 2 – performans değişikliği. Pozisyon üzerine olan kompozit gösterge, net ihracat, kişi başına ihracat, dünya pazarı içindeki payı, ürün çeşitliliği ve pazar çeşitliliğinden oluşan 5 kriterden oluşturulmuştur. Performans göstergesi ise, dünya pazar payındaki değişme, ihracatın ithalatı karşılama-sındaki trend, dinamik ürünler üzerinde uzmanlaşma, ürün ve ülke çeşitliliğindeki değişimden oluşan 5 göstergenin toplulaştırılmasından oluşur. Bu iki gösterge ihracat performansını hem dinamik hem de statik açıdan ortaya koyar.

ii. Ticaret Haritaları

Ticaret haritaları, ihracat performansı, ithalat profili, yeni pazarla-

Stratejik Pazar Araştırması (SPA) ulusal ve sektörel ticaret performansının belirlenmesi ve ticaretin geliştirilmesinin öncü ürün ve pazarların tespit edilmesine anlamına gelmektedir.

rın tespit edilmesi ve rakiplerin durumlarının gözlenmesi işlevlerini taşıyan grafiklerdir. Grafikler ülkele- rin, ulusal arz ve uluslar arası talep dinamikleri bazında, ihracat portföylerinin çıkartılması ve ticaretin teşvikinde şampiyon sektörlerin, ticaretin yönünün, hedef pazarlarda ürünlerin pozisyonlarının tespit edilmesini sağlar.

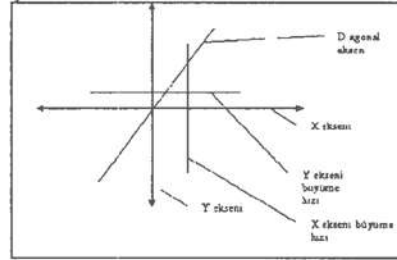
Birkaç çeşit ticaret haritası mevcuttur. Örneğin ihracat portföyü (ulusal arz ve uluslar arası talebin büyüme hızlarına dayalı performans haritası), Pazar çeşitliliği (belli ihracat ürününün dünya pazarlarında ülkelerin ithalatları içindeki büyüme hızları), ürün çeşitliliği (ikili ticaret ortakları arasında ihracat ürünlerinin dağılımı), bölgesel ticaret haritaları, interaktif ticaret haritaları, vs.

- **Ulusal İhracat Ticaret Haritası**

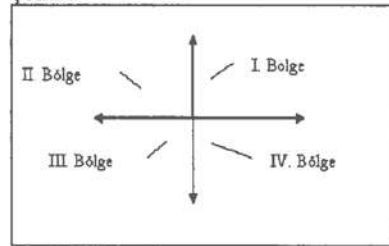
Ülkenin ihracat ürünlerinin dağılımı gerek grafik gerekse de tablo olarak veriliyor. Grafiklerde baloncukların büyüklüğü ihracat ürününün kıymetini, yatay eksen ulusal ihracat büyüme hızını, dikey eksen ürünün uluslararası talebinin büyüme hızını gösterir. Grafiklerde ayrıca periyot için dünya ithalat büyüme hızı ve ülkenin toplam ihracatının büyüme

hızları gösterilmektedir. Ayrıca grafik bir diagonal çizgi ile ikiye bölünmektedir. Bu çizgi dünya pazar payı sabitini göstermektedir. Bu eksenin sağındaki ürünler dünya ithalatının üstünde bir ihracat büyümesi sergileyip dünya pazar paylarını arttırmış, solunda yer alan ürünler ise pazar payını kaybetmiştir. Her bir grafikte eksenler ve çizgilerin anlamı değişmekle birlikte genel grafik formatı için şekil 1 ve 2'ye bakınız.

Şekil 1.

Şekil 2

Grafik başlıca 4 bölgeye ayrılmıştır.

Tablo 1.

Bölge	İsim	Anlamı
I.	Şampiyonlar (büyüyen pazarda kazananlar)	İhracat performansları çok iyi olan ürünler yer almaktadır. Bu ürünler dünya ithalat talebi artış hızının üstünde, hem ülke ihracatı içinde hem de dünya ithalatı içinde pozitif büyüme sergilemiş ürünlerdir. (Champions- winners in growth markets)
II.	Büyüyen pazarda kaybedenler	Bu ürünlerde uluslar arası talep ortalamasının üstünde büyürken ülkenin ihracatı içinde bu hızı yakalayamamış ve ihracatı ya azalan ya da dünya ticaretine göre daha az hızla büyüyen ürünlerdir. Bunun sonucu olarak da ülke uluslararası pazar payını kaybetmektedir. Sektörlerin arz yanlı sorunlarını giderici önlemler gerekmektedir. (Underachievers – losers in growth markets)
III.	Küçülen pazarda kaybedenler	Bu ürünlerin dünya ithalatı ortalamasının altında büyümekte veya küçülmektedir, ülke ihracatı da azalmaktadır. Dolayısıyla ülkenin pazar payı da küçülmektedir. Sektörlerdeki sorun hem arz hem de talep yanlı olduğu için her iki yönün dengeli olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. (losers in declining markets)
IV.	Küçülen pazarda kazananlar	Küçülen veya ortalamasının altında büyüyen dünya ithalat pazarında ülke ihracat payı büyüyen ürünler yer almaktadır. Pazar küçüldüğü için sektörün genel olarak desteklenmesi yerine özel ürünlere yönelinmelidir. (Achievers in adversity – winners in declining markets)

Grafiklerde baloncukların belli eksenlerde yoğunlaşması ve büyüklükleri de ürün veya sektörün yoğunlaşması ve ticaret hacimleri hakkında bilgi vermektedir. Küçülen ve büyüyen pazarlar dünya ithalat büyüme hızı referans alınarak belirlenmiştir. 1993 – 1997 yılları için bu değer yıllık %10 dur.

• Pazar Çeşitliliği

Belli bir ülkenin belli bir ihracat ürünü için hedef pazarların analizini sağlayan ticaret haritalarıdır. Belli bir

ürünün ülke ihracatı içindeki payının gelişimi ile o ürünün ticari ortak ülkelerin ithalatı içindeki gelişimini karşılaştırır. X ekseninde ürünün ülke ihracatı içindeki yüzdelik payı, y ekseninde ürünün ihraç edildiği ülkelerin ithalatları içindeki payının büyüme hızı gösterilir. Böylece x – y eksenlerinde orijine uzakta bulunan ve görece olarak daha büyük baloncukla temsil edilen ülkeler ürün için potansiyel ve daha iyi konumda bulunan Pazar durumundadır.

- İkili ve Bölgesel Ticaret Hareketleri

İkili ticaret ortakları arasındaki ürün çeşitliliği ve ülke ihracatının bölge ticareti içindeki performansı çıkarılır.

II. Türkiye

Türkiye'ye ait olan grafiklerden bazıları aşağıda verilmiştir. Diğer grafik ve tablolar için verilen web sitesine bakılabilir.

A. Başlıca İthalat Potansiyeli olan Ülkeler

Şekil 3'de Türkiye'nin mevcut ihracatı ve ülkelerin potansiyel ithalatı gösterilmektedir. Grafikte mevcut ticaret verileri 1999- 2000 yıllarına aittir. Potansiyel pazar verileri ise İTC'nin tradesim ekonometrik simülasyon programından elde edilmiştir. Grafığe göre Türkiye'nin potansiyel pazarları arasında Almanya ve İtalya bulunmaktadır. Şu an için web sitesinden kaldırılmış olan 2000 yılının simülasyon grafiğinde mevcut ticaret verileri 1995 - 96 yıllarının verilerine dayanmaktadır, bu şekil incelendiğinde Türkiye'nin potansiyel ihracat pazarları arasında başta İtalya, Fransa, ve Japonya gelmektedir. Potansiyelinin üstünde ihracatın yapıldığı ülke ise Almanya'dır. Bu iki grafik karşılaştırıldığında Alman-

ya potansiyel pazar olarak büyümüş, ABD pazarında ise Türkiye ihracatı önemli pay kazanmıştır ve komşumuz Yunanistan potansiyel pazar olarak bulunmaktadır. Bkz. Şekil 3.

B. Türkiye'nin başlıca ihracat ürünleri için uluslararası talep ve ulusal arz büyüme hızı

Grafiğin x - ekseninde Türkiye ihracatının 1994 - 1998 yılları için büyüme hızı, y - ekseninde ise aynı yıllar için dünya ithalatının yıllık büyüme hızı verilmekte. 4 bölgeye ayrılmış olan grafikte ayrıca periyot için dünya ithalatının ortalama büyüme hızı yaklaşık % 5,5 olarak, Türkiye'nin toplam ihracat büyüme hızı % 10 olarak ve dünya pazar payı sabiti de diagonal eksen de gösterilmiş. Bu eksenlerin grafikte başlıca oluşturduğu 4 bölge ve 50 milyon dolarlık baloncuk ölçeği dikkate alındığında şu gözlemler yapılmaktadır. Dünya ithalatı içinde payı artarken, Türkiye ihracatı içinde de pozitif büyüme sergileyen yani şampiyon ürün kategorisinde yer alan ürünler; pamuklu dokuma T- shirtler, kadın erkek giysisileri, mutfak banyo mensucatı, 10 kişiden fazla koltuk kapasiteli dizel motorlu otobüsler, şeker veya tatlandırıcılarla hazırlanmış veya konserve edilmiş kabuklular veya çekirdekler yer almaktadır. TV alı-

cuları, projektörler, video monitörleri, mücevherat, kuyumculuk eşyası, tütün ve tütün mamulleri Türkiye'nin ortalama ihracat artışının üstünde pozitif ihracat büyüme performansı sergilerken dünya ortalama ithalat büyüme hızının altında ancak pozitif artış sergileyen eksende yer almaktadır. Bu da, sektörlerde arz yanlı herhangi bir sorun olmazken darboğazın talep yönlü olduğu ancak bunun da her ne kadar Dünya'nın ortalama ithalatının büyüme hızının altında olsa da pozitif bir talep büyümesi olması dolayısıyla sorun teşkil etmediğini göstermektedir. Küçülen pazarda kaybeden ürünler arasında deri ve terkip yoluyla elde edilmiş deri ürünleri yer almaktadır. Bkz. Şekil 4.

C. Türkiye'nin ihracat portföyü

Grafik x - ekseninde Türkiye'nin dünya pazarı içindeki payındaki artış, y - ekseninde ise dünya ticaretinin yıllık büyüme hızı gösterilmektedir. Grafik başlıca 4 bölgeye ayrılmış ayrıca dünya ticaretinin toplam büyüme hızı gösterilmiştir. Buna göre şampiyon ürünler AS 4'lü kod bazında 1997 - 2001 yılları için başlıca 8528 pozisyonunda yer alan TV alıcıları, 8802 pozisyonunda yer alan hava taşıtları, 8703 pozisyonunda yer alan kara taşıtları, büyüyen

pazarda kaybeden ürünler arasında başlıca 6110 pozisyonunda yer alan jarseler ve süveterler, 6109 pozisyonunda yer alan t-shirtler bulunmaktadır. Küçülen pazarda önemini kaybeden ürünler arasında ise 2401 pozisyonunda yer alan tütün, 0802 pozisyonunda yer alan kabuklu meyveler (badem, fındık,, ceviz vs) yer almaktadır. Bkz. Şekil 5.

D. Türkiye'nin ithalat talebinin büyüme hızı

Grafik x - ekseninde 1994 - 1998 yılları için Türkiye'nin yıllık ithalat büyüme hızı, y - ekseninde Türkiye'nin başlıca ticaret yaptığı bölgenin yıllık ithalat büyüme hızı verilmektedir. Ayrıca bölgenin ortalama ithalat büyüme hızı (incelemeye konu ürünlerin toplamı için) yaklaşık % 9 olarak, Türkiye'nin ortalama ithalat büyüme hızı % 19 olarak verilmiş ve diagonal eksende ülke ve bölge ithalat büyüme hızlarını eşit olduğu durum gösterilmiştir. Dolayısıyla bu diagonal eksenin altında kalan ürünlerde ülke ithalatı bölge artış hızının üstünde büyüme göstermiş üstünde kalan bölgede ise altında büyüme hızı göstermiştir. Buna göre bölge ithalatının büyüme hızının üstünde ithalat artışı gösteren başlıca ürünler, 8525 pozisyonunda yer alan radyo telefon iletişim ci-

hazları, 8708 pozisyonunda yer alan motorlu araç parçaları, 8517 pozisyonunda yer alan telefon cihazları, 8411 pozisyonunda yer alan turbo jetler ve pervaneler bulunmaktadır. Bkz. Şekil 6.

E. Türkiye'nin ithalat profili

Grafiğin x – ekseninde 2001 yılı için Türkiye'nin ithalat eğilimi, y – ekseninde 1997-2001 yılları için Türkiye'nin ithalat büyüme hızı gösterilmektedir. Buna göre grafik 4 bölgeye ayrılmıştır. Dönem üzerinde pozitif ithalat eğilimi (milli gelir artışı ile birlikte ithalat talebinin de artıyor olması durumu) ile birlikte ithalatın büyüme gösterdiği şampiyon ürünler arasında 2711 pozisyonunda yer alan petrol ürünleri, 7305 pozisyonunda yer alan borular, 8540 pozisyonunda yer alan soğuk katot valfleri yer almaktadır. Pozitif ithalat büyüme hızı ile birlikte negatif ithalat eğiliminin görüldüğü (yükselen pazarlar) bölgede, ham petrol, turbo jetler, tıbbi müstahzarlar, tv kameraları, telefon cihazları bilgisayar ürünleri yer almaktadır. Küçülen pazarlar bölgesinde ise 8703 pozisyonunda yer alan taşıtlar yer almaktadır. Bkz. Şekil 7.

Sonuç

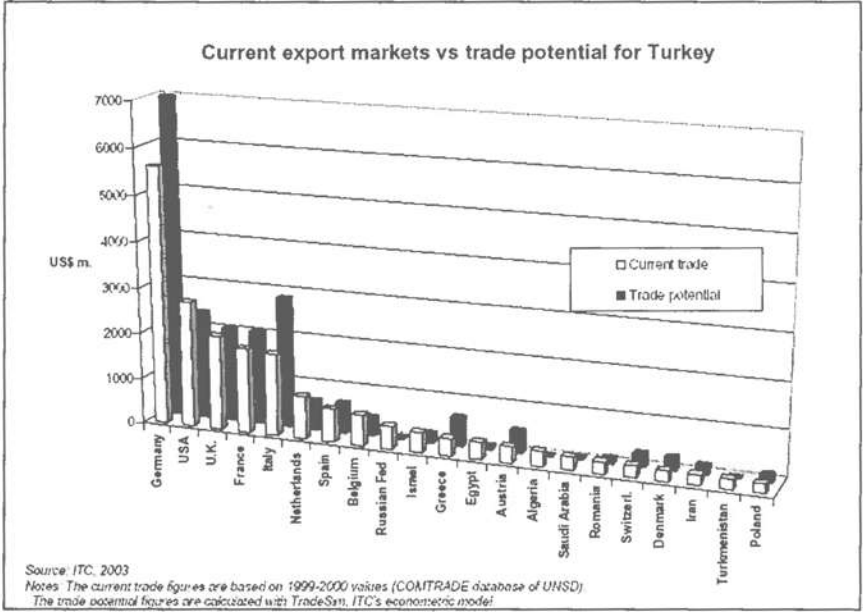
Ticaret haritaları ITC'nin ülke ve firmalara teknik yardım için ha-

zırladığı araçlardır. Bu araçların bir kısmı paralı olarak sunulmaktadır. Ancak web sitesinde ücretsiz olarak sunulan tablo ve grafikler de ülke ve ürünlerin genel seyirlerinin anlaşılması ve stratejik pazar ve rakip analizlerinin yapılmasında makro bir perspektif vermektedir.

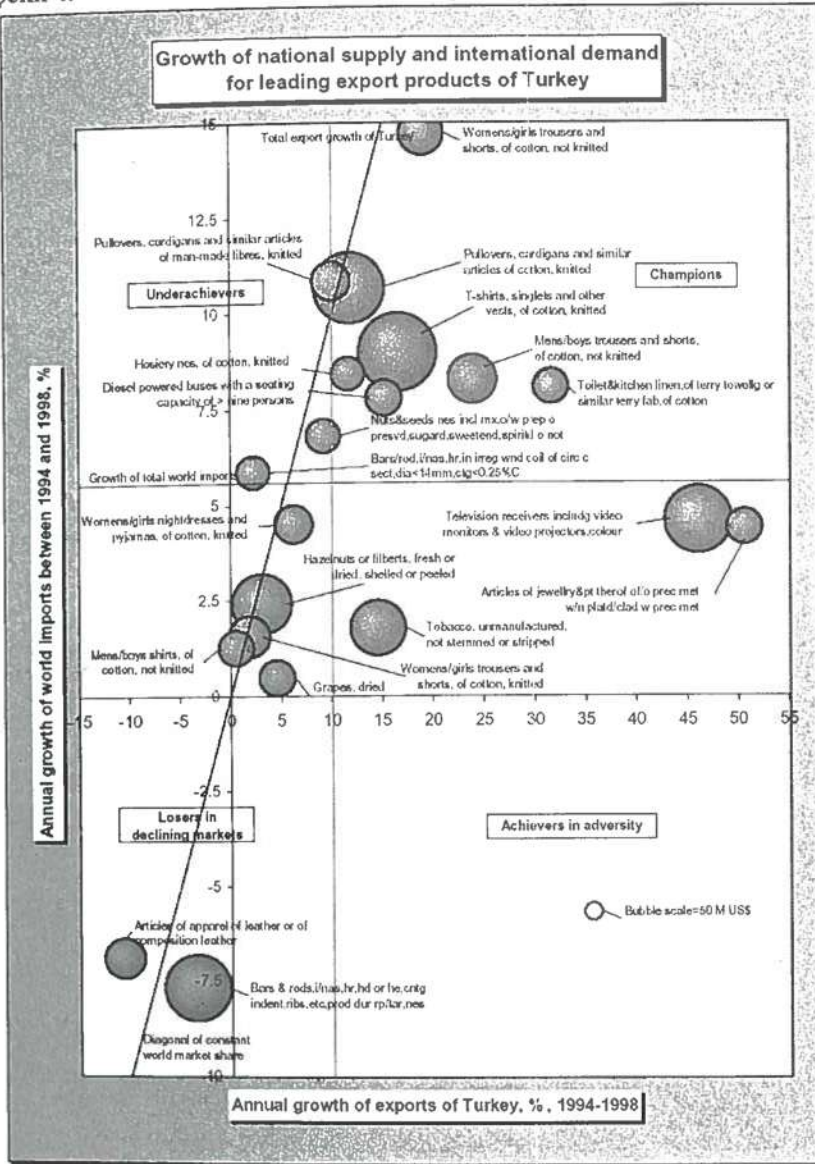
Türkiye'ye ait tablo ve grafikler dış ticaretin genel trendlerinin anlaşılması için iyi okunmalıdır. Analiz araçları olan bu grafik ve tablolarla her ne kadar yakın geçmişe ait veriler kullanılmış olsa ve periyot trend analizi yapmak için çok kısa olsa da tablo ve grafikler Türkiye için önemli ip uçları vermektedir. Özellikle 1994-1998 ve 1997-2001 yılları için oluşturulan iki alt dönemlik grafikler karşılaştırmalı olarak okunmalıdır. Ayrıca gerek ürün bazında gerekse de ülke bazında diğer grafikler de incelenmelidir. Başlıca ticari ortaklarımız olan Çin, ABD ve AB ülkelerine ait tablo ve grafikler dış ticaret stratejimiz ve pazar analizlerimiz yapılırken göz önünde bulundurulmalıdır.

Türkiye'ye ait tablo ve grafikler dış ticaretin genel trendlerinin anlaşılması için iyi okunmalıdır. Analiz araçları olan bu grafik ve tablolarla her ne kadar yakın geçmişe ait veriler kullanılmış olsa ve periyot trend analizi yapmak için çok kısa olsa da tablo ve grafikler Türkiye için önemli ip uçları vermektedir.

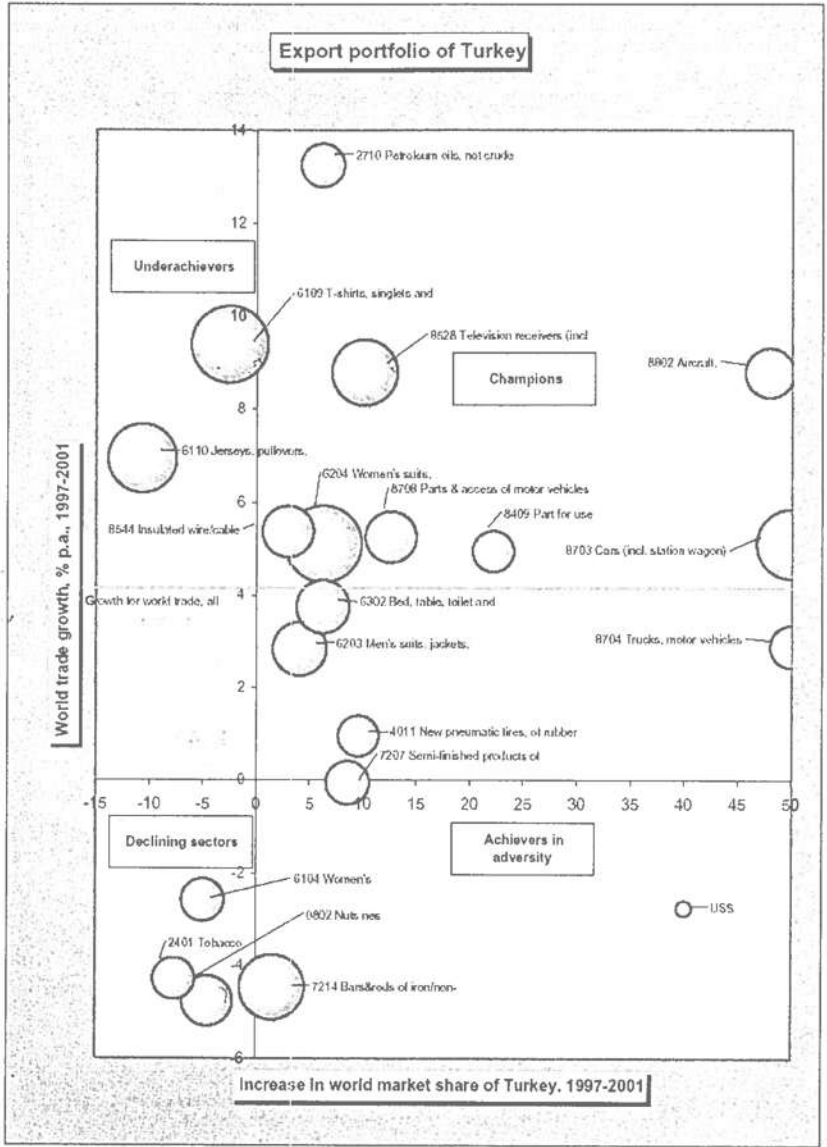
Şekil 3.

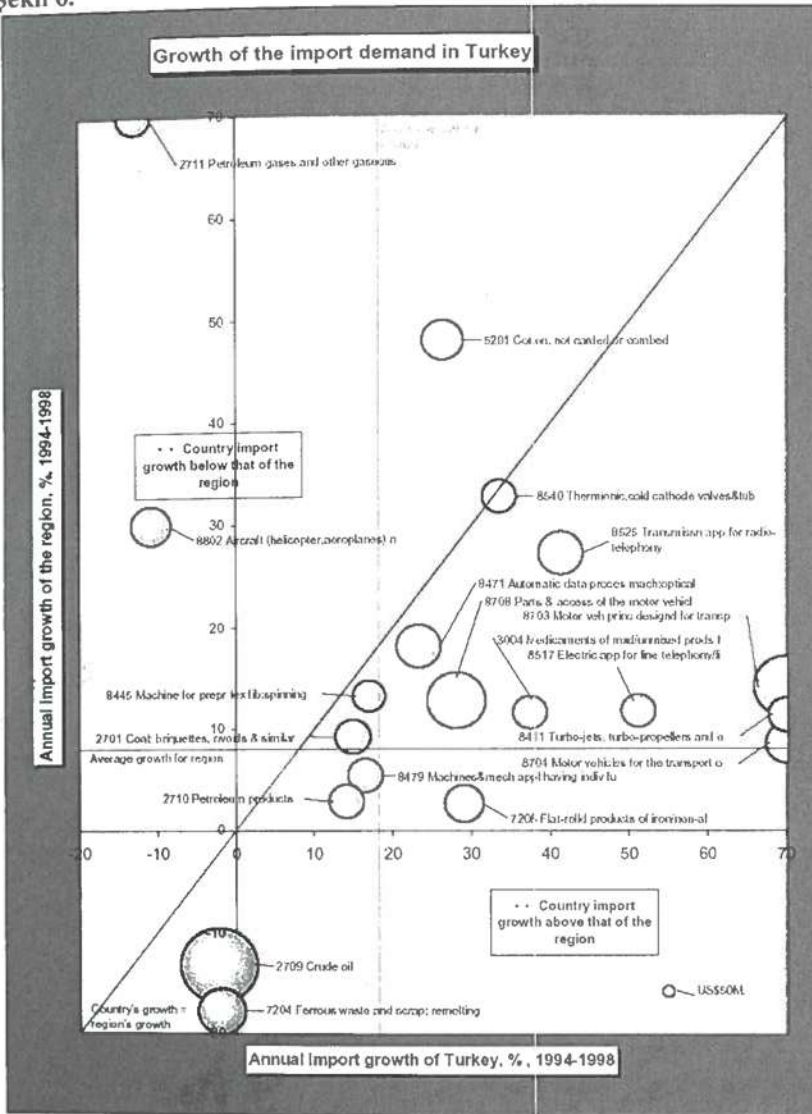
Şekil 4.

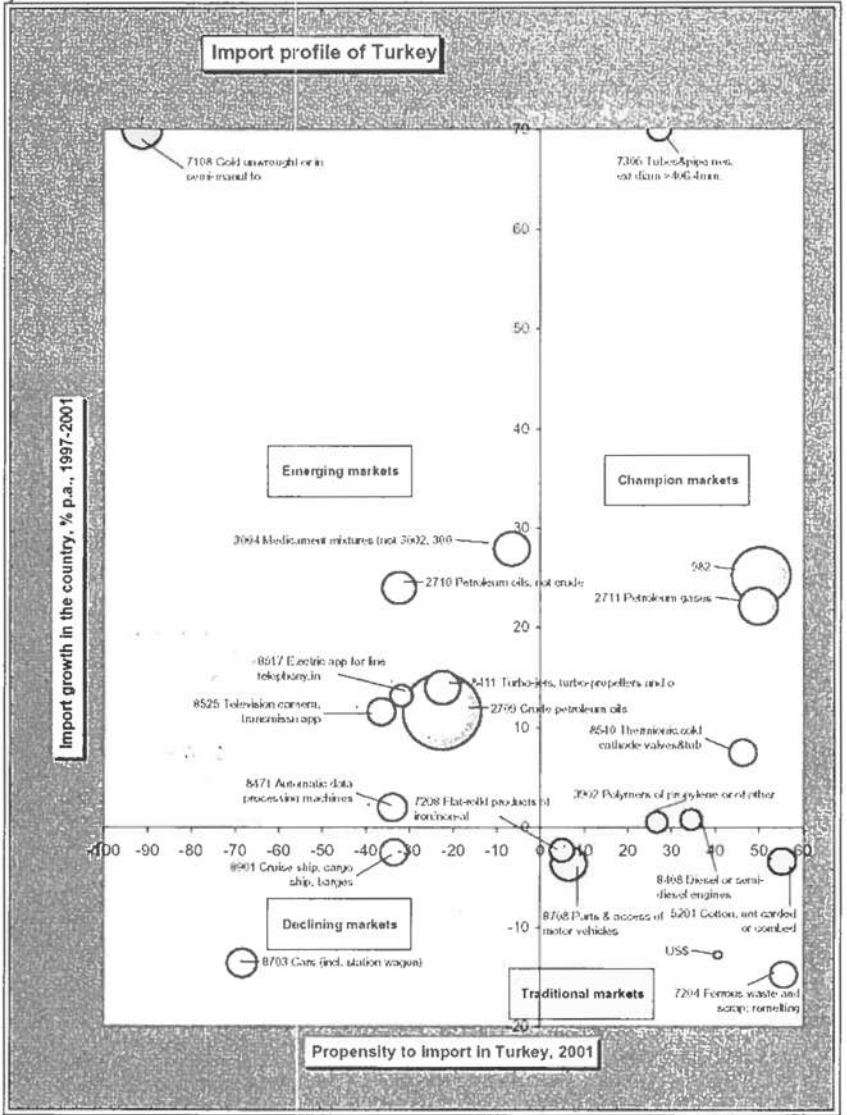
Sekil 5.

Şekil 6.

Sekil 7.

Kaynaklar

<http://www.intracen.org>

ITC, 1999, "Tools for strategic market analysis"

Kısmi Muafiyet Analizi

Murat Engin AKKAŞ

Uzman Yardımcısı

Hariçte işleme rejimi kapsamında, serbest dolaşıma sokulmak istenilen işlem görmüş ürün veya ürünlere kısmi muafiyetin uygulanmasında iki yöntem vardır; katma değer yöntemi ve diferansiyel yöntem.

Katma değer yöntemini; sadece oluşturulan katma değer işleme görmüş ürünün gümrük vergisi oranından vergilendirilmesi, diferansiyel yöntemini ise; geçici ihraç eşyasına karşılık gelen gümrük vergisinin kısmi muafiyet miktarı olarak kabul edilmesi şeklinde kısaca tanımlayabiliriz¹.

Serbest dolaşıma sokulmak istenen işlem görmüş ürünün birden çok olması halinde, kıymet veya miktar esaslarına göre “düşümü yapılacak tutara esas alınacak geçici ihraç eşyası” miktarı tespit edilmektedir. Dolayısıyla, diferansiyel yöntemin katma değer yöntemine göre daha karmaşık olduğu söylenebilir.

A.1) Katma Değer Yöntemi – Diferansiyel Yöntem

İki temel yöntemi karşılaştırmak için ilk olarak aşağıdaki örneği kullanacağız.

Tablo:1 Kısmi Muafiyet Yöntemleri

KATMA DEĞER YÖNTEMİ	DİFERANSİYEL YÖNTEM					
	Bir Ürünün Üretilmesi			Birden Çok Ürünün Üretilmesi		
	Bir Hammaddenin Kullanılması	Birden Çok Hammaddenin Kullanılması	Bir Hammaddenin Kullanılması		Birden Çok Hammaddenin Kullanılması	
	Kıymet Esası = Miktar Esası	Kıymet Esası = Miktar Esası	Miktar Esası	Kıymet Esası	Miktar Esası	Kıymet Esası

¹ Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü

Tablo:2 Naylon kord bezi üretimi

	Geçici İhraç Eşyası	İşlem Görmüş Ürün
Eşya	Naylon Endüstriyel İplik	Naylon Kord Bezi
Gümrük Vergisi Oranı	% 4.5	% 5.6
Birim Kıymet	3.19 \$/kg	4.05 \$/kg
Miktar	100.000 kg	98.500 kg
Kıymet	319,000 \$	398,925 \$

Gümrük vergisini katma değer yöntemine göre; % 5,6 gümrük vergi oranını sadece katma değere tatbik ederek; $0.056 * (398,925 \$ - 319,000 \$) = 0.056 * 79,925 \$ = 4,475.8 \$$ olarak bulabiliriz.

Diferansiyel yöntemine göre ise; işlem görmüş ürünün gümrük vergisinden geçici ihraç eşyasının gümrük vergisi düşülerek; $0.056 * 398,925 \$ - 0.045 * 319,000 \$ = 22,339.8 \$ - 14,355 \$ = 7,984.8 \$$ olarak bulabiliriz.

Dikkat edilirse, katma değer ve diferansiyel yöntem arasında 3,509 \$'lık fark bulunmaktadır.

Külçe altından 14 ayar mamul altın üretimi örneğini inceleyelim.

Katma değer yöntemine göre gümrük vergisi : $0.025 * (1,311,975$

$\$ - 1,140,000 \$) = 0.025 * 171,975 \$ = 4,299.3 \$$

Diferansiyel yöntemine göre gümrük vergisi : $(0.025 * 1,311,975 \$) - (0.0 * 1,140,000 \$) = 32,799.3 \$ - 0 \$ = 32,799.3 \$$ (bu miktar işlem görmüş ürünün gümrük vergisi miktarı ile aynıdır, bir diğer ifade ile reel olarak muafiyet uygulanmamıştır.)

Mamul altın üretimi için iki yöntem arasındaki fark 28,500 \$'dır.

A.2) Kısmi Muafiyet Formülleri

Bu iki yöntemi, aşağıdaki simgelerle formüle edersek;

Ty.Ky, kısmi muafiyetten yararlanılmaması halindeki işlem görmüş ürünün gümrük vergisidir.

Tablo:3 14 Ayar altın üretimi

	Geçici İhraç Eşyası	İşlem Görmüş Ürün
Eşya İsmi	Külçe Altın	14 Ayar Mamul Altın
Gümrük Vergisi Oranı	Muaf	% 2.5
Birim Kıymet	11,400 \$/kg	7,650 \$/kg
Miktar	100 kg	171,5 kg
Kıymet	1,140,000 \$	1,311,975 \$

Tablo:4

	Geçici İhraç Eşyası	İşlem Görmüş Ürün
Eşya İsmi	X	Y
Gümrük Vergisi Oranı	Tx	Ty
Miktar	Mx	My
Kıymet	Kx	Ky

Tablo:5

	Katma Değer Yöntemi	Diferansiyel Yöntem
Gümrük Vergisi Formülü	= Ty.Ky - Ty.Kx	= Ty.Ky - Tx.Kx
Kısmi Muafiyet	Ty.Kx	Tx.Kx
Gerekli Veriler	Ty, Ky ve Kx	Ty, Tx, Ky ve Kx

Dolayısıyla kısmi muafiyeti Ty.Kx ve Tx.Kx belirlemektedir. Kx ikisinde de sabit olduğuna göre, iki yöntem arasındaki farkı; Ty ve Tx belirlemektedir.

A.3) Değerlendirme

Yukarıdaki sonuçları özetleyerek durum analizi yapmak istersek;

Yukarıdaki sonuçları hariçte işleme rejimi ve gümrük kontrolü altında işleme rejimi ile birlikte de-

ğerlendirelim. Hariçte işleme rejimi için $Ty > Tx$, gümrük kontrolü altında işleme rejimi için ise $Ty < Tx$ ve $Ty = 0$ anlamlıdır. Aksi takdirde bu rejimlerin işletilmesi hiç de ekonomik olmayabilir! Dolayısıyla hariçte işleme rejimi için katma değer yöntemi diferansiyel yöntemle göre daha fazla kısmi muafiyet sağlamaktadır. Gümrük Kontrolü altında işleme rejiminde $Ty < Tx$ durumu için dife-

Tablo:6 Durum Analizi

	Katma Değer Yöntemi	Diferansiyel Yöntem
Gümrük Vergisi Formülü	= Ty.Ky - Ty.Kx	= Ty.Ky - Tx.Kx
Kısmi Muafiyet Formülü	Ty.Kx	Tx.Kx
$Ty > Tx$ ise	Kısmi Muafiyet Fazla	Kısmi Muafiyet Az
$Ty = Tx$ ise	Eşit	
$Ty < Tx$ ise	Kısmi Muafiyet Az	Kısmi Muafiyet Fazla
$Tx = 0$ ise		Muafiyet Yok
$Ty = 0$ ise	Tam Muafiyet	

Tablo:7 Naylon kord bezi üretimi

	Geçici İhraç Eşyası	İşlem Görmüş Ürün
Eşya	Naylon Endüstriyel İplik	Naylon Kord Bezi
Gümrük Vergisi Oranı	% 4.5	% 5.6
Birim Kıymet	3.19 \$/kg	4,.05 \$/kg
Hammadde Miktarı	100.000 kg	-
Üretim Miktarı	-	98.500 kg
Kıymet	319,000 \$	398,925 \$
Serbest Dolaşıma Sokulacak İşlem Görmüş Ürün Miktarı		80.000 kg

ransiyel yöntem katma değer yöntemine göre daha fazla kısmi muafiyet sağlamakta, $Ty = 0$ özel durumu için ise katma değer yöntemine göre gümrük vergisi 0 olmaktadır.

Ülkeler katma değer ve diferansiyel yöntemi bazı şartlara bağlamakta ve bu durumlar için çeşitli faydalar gözetmektedirler. Örneğin; gümrük vergisi “%0” veya “muaf” olan hammaddelerin ülkeye serbest dolaşıma sokulması ve hariçte işleme rejimi kapsamında geçici ihracı neticesinde işlem görmüş ürünlere katma değer yöntemi uygulanacak olursa; $Ty.Kx$ kadar kısmi muafiyet sağlanmış olmaktadır. Aynı işlem görmüş ürünlere diferansiyel yöntem uygulandığında hiçbir vergi avantajı sağlamamaktadır (ikinci örnekte olduğu gibi). Hammaddeye uygulanan tam muafiyet, gümrük bölgesindeki üreticileri desteklemek amacı ile sağlanıyor ise, bu durumda diferansiyel

yöntemin kullanılması ile bu desteğin amacı dışında kullanılmasının engellenmesi, gümrük bölgesindeki üreticilerin korunması ve uygulanan tam muafiyetin etkinliği sağlanmış olacaktır.

B) Diferansiyel Yöntem :

Diferansiyel yöntemin ayrıntılı uygulamalarını, kıymet ve miktar esasını inceleyeceğimiz aşağıdaki örneklerdeki üretim miktarları ve hammadde ihtiva miktarları, hammaddenin tamamının kullanılması halinde üretilen işlem görmüş ürün miktarlarını ve bu ürünlerin bünyesine katılan hammadde miktarlarını göstermektedir.

B.1) Bir Ürünün Üretilmesi İçin Bir Hammaddenin Kullanılması :

Basit verimlilik oranımız $98.500 / 100.000 = 0,985$ 'dir. Düşümü yapılacak tutara esas alınacak geçici ihraç eşyası miktarını, serbest

Tablo:10

	Geçici İhraç Eşyası	İşlem Görmüş Ürün
Eşya İsmi	X	Y
Hammadde Miktarı	Mx	-
Üretim Miktarı	-	My
Birim Kıymet	Bx	By
Kıymet	Mx . Bx	My . By
Serbest Dolaşıma Sokulacak Y'nin miktarı		Ms
Serbest Dolaşıma Sokulacak Y'nin kıymeti		Ms . By

$$Q = [(Ms \cdot By) \cdot (Mx \cdot Bx) / (My \cdot By)] / Bx = Ms \cdot Mx / My = Ms / (My / Mx)$$

miktar esasına göre hesaplama yapılacak olursak;

$$Q = [(Ms \cdot Mx) / My] = Ms \cdot Mx / My = Ms / (My / Mx)$$

Dolayısıyla, “düşümü yapılacak tutara esas alınacak geçici ihraç eşyası” miktarı (Q), “serbest dolaşıma sokulacak y miktarı”nın (Ms) basit verimlilik oranına (My / Mx) bölümüne eşit olmaktadır.

Yukarıdaki analizin en önemli sonucu; işleme faaliyeti sonucunda bir ürünün üretilmesi halinde; “düşümü yapılacak tutara esas alınacak geçici ihraç eşyası”nın miktarının belirlenmesinde hammadde ve üretilen ürünün birim kıymetlerinin etkisizliği, dolayısıyla kıymet ve miktar esasının farksızlığıdır.

B.4) Birden Çok Ürünün Üretilmesi İçin Bir Hammaddenin Kullanılması :

İşleme faaliyeti sonucunda birden çok ürünün üretilmesi halinde kıymet ve miktar esasına göre “düşümü yapılacak tutara esas alınacak geçici ihraç eşyası” miktarları farklı olduğundan hesaplanan gümrük vergileri aynı değildir. Hesaplamaların ayrıntısına girmeden “düşümü yapılacak tutara esas alınacak geçici ihraç eşyası” miktarlarını değişik durumlar için aşağıdaki örneği kullanarak inceleyelim.

4,000 adet Bluz 5,000 adet Gömlek : Toplam kullanıldığı hesaplanan pamuktan parça miktarının iki yöntem için aynı olması şaşırtıcı bir sonuç değildir. Esas üretim verilerine bakıldığında, toplam üretimin %10 unun hesaplandığı ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan, kıymet esasında birim kıymeti yüksek olan bluz

Tablo:11 Bluz ve gömlek üretimi

Eşya	Geçici İhraç Eşyası	İşlem Görmüş Ürün	
	Pamuktan Parçalar	Bluz	Gömlek
Gümrük Vergisi Oranı	% 8.0	% 12.2	% 12.2
Birim Kıymet	6 \$/adet	19.84 \$/adet	11.98 \$/adet
Hammadde Miktarı	110.000 adet	-	-
Üretim Miktarı	-	40.000 adet	50.000 adet
Hammadde İhtiva Miktarı	-	44.000 adet	55.000 adet
Kıymet	660.000 \$	593,600 \$	699,000 \$

B.4.I) Miktar Esası

Tablo:12

	Düşümü Yapılacak Tutara Esas Alınacak Geçici İhraç Eşyası		
	Toplam	Bluz	Gömlek
4,000 Bluz 5,000 Gömlek	11.000 adet	4.889 adet	6.111 adet
10,000 Bluz 5,000 Gömlek	18.333 adet	12.222 adet	6.111 adet
4,000 Bluz 12,500 Gömlek	20.167 adet	4.889 adet	15.278 adet

B.4.II) Kıymet Esası

Tablo:13

	Düşümü Yapılacak Tutara Esas Alınacak Geçici İhraç Eşyası		
	Toplam	Bluz	Gömlek
4,000 adet Bluz 5,000 adet Gömlek	11.000 adet	6.269 adet	4.731 adet
10,000 adet Bluz 5,000 adet Gömlek	20.402 adet	15.671 adet	4.731 adet
4,000 adet Bluz 12,500 adet Gömlek	18.097 adet	6.268 adet	11.829 adet

için daha çok pamuktan parça kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

10,000 adet Bluz 5,000 adet Gömlek : Bluzun hem birim kıymetinin yüksek oluşu hem de miktarının fazla oluşu kıymet esasına göre, kullanıldığı hesaplanan pamuktan parça miktarını arttırmıştır.

4,000 adet Bluz 12,500 adet Gömlek : Gömleğin miktarının fazla

olmasına rağmen birim kıymetinin düşük olması kıymet esasına göre, kullanıldığı hesaplanan parça kumaş miktarını azaltmıştır.

Dolayısıyla, birim kıymeti nispeten yüksek olan bluz için tüm durumlarda kıymet esası, hammadde ihtiva miktarı yüksek olan gömlek için tüm durumlarda miktar esası daha fazla kısmi muafiyet sağlamakta-

Tablo:16

	Geçici Eşyası	İhraç	İşlem Görmüş Ürün	
			Y	Z
Eşya	X		Y	Z
Birim Kıymet	Kx		Ky	Kz
Hammadde Miktarı	Mx		-	-
Üretim Miktarı	-		My	Mz
Hammadde İhtiva Miktarı			Hy	H _z
Kıymet	Kx.Km		Ky.My	Kz.Mz
Serbest Dolaşıma Sokulacak Ürünlerin Miktarları			Qy	Qz

dır.

Bu sonuçlar dahilinde, kıymet esasının adıyla uyumlu bir şekilde işlem görmüş ürünlerin birim kıymetlerinden çokça etkilendiği söylenebilir. Ancak bu durum parti ürünler için geçerlidir. Tüm üretim göz önüne alındığında, örneğimiz için, parti toplamlarında 40,000 adet bluz ve 50,000 adet gömleğin serbest dolaşıma sokulduğu zaman, hesaplanan toplam pamuktan parça miktarının 110.000 adetten farklı olmayacağı açıktır.

Birden çok ürünün üretilmesi için birden çok hammaddenin kullanılması durumu, yukarıda incelenen birden çok ürünün üretilmesi için bir hammaddenin kullanılması ile benzer olduğundan ve diferansiyel yöntemin karmaşıklığını çözmeye çalışan yazımızın daha da uzayarak ayrı bir karmaşıklığa sebebiyet vermesini istemediğimizden, konunun örnekle

incelenmesine yer verilmemiştir.

B.5) Miktar Esası, Kıymet Esası Formülü

Yukarıdaki örnekten de anlaşıldığı üzere, işleme faaliyeti sonucunda birden çok ürünün üretilmesi halinde kıymet ve miktar esasına göre "düşümü yapılacak tutara esas alınacak geçici ihraç eşyası" miktarları farklı olduğundan hesaplanan gümrük vergileri aynı değildir.

Bu durumu formüle etmek istersek;

Y ürünü için, düşümü yapılacak tutara esas alınacak geçici ihraç eşyası miktarını (Dy) miktar esasına göre hesaplayalım. My kadar ürün üretmek için Mx kadar hammaddenin ne kadarı kullanılmış? Bünyesinde Hy kadar X ihtiva eden My için; $Mx \cdot [Hy / (Hy + Hz)]$ kadar X kullanıldığı miktar esasına göre hesaplanmaktadır. Dolayısıyla,

$$Dy = Qy \cdot \{ Mx \cdot [Hy / (Hy+Hz)] \} / My \\ = [Qy \cdot Mx \cdot Hy] / [My \cdot (Hy+Hz)]$$

$$Dz = [Qz \cdot Mx \cdot Hz] / [Mz \cdot (Hy+Hz)]$$

$$\sum D = Mx \cdot [Hz \cdot Qz \cdot My + Hy \cdot Qy \cdot Mz] / [My \cdot Mz \cdot (Hy+Hz)]$$

Kıymet esasının temelinde Hy ve Hz nin bilinmemesi yatmaktadır. Dolayısıyla Mx in Y ve Z üretimine dağıtılması Y ve Z nin kıymetlerine orantılı olması gerekmektedir. Kıymetleri oranlayarak Mx i dağıtırsak;

$$Mx \cdot [Ky \cdot My / (Ky \cdot My + Kz \cdot Mz)] ; \\ Mx \cdot [Kz \cdot Mz / (Ky \cdot My + Kz \cdot Mz)] \text{ Dola-} \\ \text{yısıyla,}$$

$$Dy = Qy \cdot \{ Mx \cdot [Ky \cdot My / (Ky \cdot My + Kz \cdot Mz)] \} / My = [Qy \cdot Mx \cdot Ky] / [(Ky \cdot My + Kz \cdot Mz)]$$

$$Dz = [Qz \cdot Mx \cdot Kz] / [(Ky \cdot My + Kz \cdot Mz)]$$

$$\sum D = Mx \cdot [Qy \cdot Ky + Qz \cdot Kz] / [Ky \cdot My + Kz \cdot Mz]$$

Bir parti üretimin, toplam üretimin belli bir yüzdesi olması durumunu incelersek;

$$Qy = My \cdot p, Qz = Mz \cdot p$$

$$\text{Miktar esasına göre; } \sum D = Mx \cdot [\\ Hz \cdot My \cdot p \cdot My + Hy \cdot My \cdot p \cdot Mz] / [\\ My \cdot Mz \cdot (Hy+Hz)] = Mx \cdot [(My \cdot Mz \cdot p) \cdot \\ (Hz+Hy)] / [My \cdot Mz \cdot (Hy+Hz)] = Mx \cdot p$$

$$\text{Kıymet esasına göre; } \sum D = Mx \cdot [\\ My \cdot p \cdot Ky + Mz \cdot p \cdot Kz] / [Ky \cdot My + Kz \cdot Mz \\] = Mx \cdot [p \cdot (Ky \cdot My + Kz \cdot Mz)] / [Ky \cdot My \\ + Kz \cdot Mz] = Mx \cdot p$$

İki yöntemde de aynı miktar, Mx.p kadar, bir diğer ifade ile toplam geçici ihraç eşyasının aynı yüzdesi kadar hammaddenin kullanıldığı hesaplanmaktadır.

B.6) Değerlendirme

Verilerin yeterli olduğu durumlarda kullanılabilen miktar esası, gerek parti başına gerek toplam üretim için daha sağlıklı sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Bazı durumlarda, miktar esasının kullanılması için gerekli verilerin temin güçlüğü bizi kıymet esasına yöneltmektedir. Kıymet esasına, verilerin yetersiz oluşu nedeniyle parti başına birim kıymete endeksli bir eğilim göstermektedir. Bu durum kısa vadede olumsuz gibi görünse de üretimin tamamı gerçekleştirildiğinde bu olumsuzluk giderilmiş olmaktadır. Tabi ki üretimin öngörülen verimlilikte tamamlanması ve işlem görmüş ürünlerin tamamının serbest

dolaşıma sokulması halinde.

Bir parti üretim, toplam üretimin belli bir yüzdesi ise, miktar esası veya kıymet esası hesaplamalarına gerek kalmaksızın, geçici ihraç eşyasına belirli yüzdenin tatbik edilmesi, düşümü yapılacak tutara esas alınacak geçici ihraç eşyası miktarının tespiti için yeterlidir. (%10 oranlı, 4,000 bluz 5,000 gömlek örneğinde olduğu gibi)

Eğer üretim tamamlanmış ve son parti ürün serbest dolaşıma sokulacak ise, düşümü yapılacak tutara esas alınacak geçici ihraç eşyası miktarına, toplam geçici ihraç eşyasından daha önceki partilerde kullanıldığı hesaplanan geçici ihraç eşyası miktarı çıkartılarak ulaşılabilir.

¹ Katma değer yöntemi Gümrük Kanunu'nun 143 üncü maddesinde; ithalat vergilerinin, gümrük kıymeti olarak hariçte işleme faaliyetinin masraflarına eşit bir tutar dikkate alınarak, işlem görmüş ürünlerin serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescil edildiği tarihte, bu ürünlere uygulanacak vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurlarına istinaden belirlenmesi, diferansiyel yöntem de Gümrük Kanunu'nun 141 nci maddesinde; ithalat vergilerinin, işlem görmüş ürünlere ait ithalat vergileri tutarından, geçici ihracat eşyasına en son işleme faaliyetine tabi tutulduğu ülkeden aynı tarihte ithal edilse idi uygulanacak olan ithalat vergileri tutarının indirilmesi suretiyle hesaplanması olarak tanımlanmıştır.

Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin 2003 Yılı Türkiye Ulusal Programının Analizi

Seval İskender İŞİK

Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Uzmanı

Türkiye'nin adaylık statüsü 1999 Helsinki Zirvesi ile kesinleşmiştir. Dolayısıyla adaylık ilişkiminin hukuken 4 yıla yakın bir geçmişte bulunmaktadır. Bu sürenin ilk yılı AB Komisyonu tarafından bir Katılım Öncesi Stratejinin geliştirilmesi (*Katılım Ortaklığı Belgesi ve Mali Yardımlara İlişkin Çerçeve Tüzük hazırlanması gibi*) ile geçmiştir. Buna karşılık olarak Katılım Ortaklığı Belgesinin (KOB) kabul edilmesinin hemen ardından Türkiye tarafından da 19 Mart 2001 tarihinde ilk Ulusal Program onaylanmıştır.

İlk Ulusal Program Türkiye açısından siyasi, ekonomik ve müktesebat

uyumu yönleriyle kapsamlı bir reform projesi olmakla beraber AB Komisyonu tarafından eksik yönleri itibarıyla eleştiri de almıştır.

Komisyon ilk defa 2002 Yılı İlerleme Raporu ve Strateji Belgesinde Türkiye Ulusal Programının güncelleştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Daha sonra Aralık 2002 Kopenhag Zirvesi Sonuç bildirgesinde, Konsey diğer aday ülkeler için de daha önce yapıldığı gibi, Avrupa Komisyonu tarafından Türkiye için yeni bir Katılım Ortaklığı Belgesi hazırlanması gerektiğini vurgulamıştır. Buna mukabil olarak Türkiye'nin de Ulusal Programını güncelleştirmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır.

* Avrupa Birliği Genel Sekreterliği

Ülkeler	KOB Sayısı ve Yayınlandığı Yıl	Ulusal Program Sayısı ve Yayınlandığı Yıl
Polonya	3 adet (1998, 1999, 2002)	4 adet (1998, 1999, 2000, 2001)
Çek Cumhuriyeti	3 adet (1998, 1999, 2002)	4 adet (1998, 1999, 2000, 2001)
Romanya	3 adet (1998, 1999, 2002)	2 adet (2001, 2002)
Bulgaristan	3 adet (1998, 1999, 2002)	3 adet (1998, 1999, 2000)
Malta	2 adet (2000, 2002)	3 adet (1998, 1999, 2002)
Türkiye	2 adet (2001, 2003)	2 adet (2001, 2003)

Ülkeler örnekleme amacıyla seçilmiştir.

Nitekim Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan “Gözden Geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi” Konseyin 19 Mayıs 2003 tarihli Kararıyla kabul edilmiş ve 12 Haziran 2003 tarihli Avrupa Birliği Resmi Gazetesinde yayımlanmıştır.

I- İlk Ulusal Program İle Güncelleştirilmiş Ulusal Programın Yapısal Farklılıkları ve Bu Farklılıkların Nedenleri

Ulusal Programın güncelleştirilmesine ilişkin hazırlıklara çok önceden başlayan Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Ulusal Programın yapısını gözden geçirirken aşağıdaki hususları dikkate almıştır:

✓ 2003 yılı Katılım Ortaklığı Belgesi,

✓ Avrupa Komisyonunun 2001 ve 2002 yılı “Türkiye” İlerleme

Raporlarında Ulusal Programa yönelik değerlendirmeleri,

✓ Avrupa Komisyonunun “Türkiye Ulusal Programı değerlendirme metni” (Ekim 2001),

✓ Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinin Ulusal Programın uygulamasının izlenmesinde karşılaştığı sorunlar,

✓ Ulusal Programı uygulamakla yükümlü kamu kurum ve kuruluşlarının ve ulusal programdan faydalanan sivil toplum kuruluşlarının ve üniversitelerin değerlendirmeleri,

Ayrıca, aday ülkelerin Ulusal Programları özellikle Polonya ulusal programı yapı, yöntem, takvimlendirme, idari kapasite önlemleri ve finansman ihtiyacı bölümleri itibarıyla incelenmiştir.

Ulusal Programın genel yapısında herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Çünkü bu genel yapı tüm aday ülkelerin takip ettiği bir yapı olup,

- Giriş
- Siyasi kriterler
- Ekonomik kriterler
- Üyelik yükümlülüklerini üstlenebilme yeteneği
- İdari kapasite ve
- Finansman bölümlerinden oluşmaktadır.

Ayrıca Komisyondan da genel yapı ile ilgili herhangi bir eleştiri alınmamıştır.

Esas eleştiri alan ve üzerinde değişikliğe gidilen bölüm “Üyelik Yükümlülüklerini Üstelenebilme Yeteneği” başlığı altındaki mevzuat uyumuna ilişkin yapıdır.

Bu çerçevede Güncelleştirilmiş Ulusal Programın **Üyelik Yükümlülüklerini Üstelenebilme Yeteneği** bölümünde, AB Komisyonunun da eleştirilerine cevap verecek şekilde, son derece sade ve sistematik bir yaklaşım takip edilmiştir.

Bu yapıya ilk Ulusal Programla karşılaştırarak bakacak olursak;

✓ 28 Müktesebat başlığının her birinin altında, ilk Ulusal Programın aksine gereksiz bilgilendirmelerden kaçınılarak, **Güncelleştirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi ile bire bir örtüşecek şekilde öncelikler** tespit edilmesi öngörülmüştür. Her bir öncelik altında ise önceliğe ilişkin 3 önemli bilgi sunulmaktadır.

✓ Bunlardan ilki “*Gerçekleştirilecek Mevzuat Uyum Takvimi*” dir. Bu tablolarda önceliği ilişkin AB mevzuatı ve bu mevzuata karşılık gelen Türk mevzuatı ve mevzuatın çıkarılması için beklenen BKK ve TBMM onay tarihleri ay ve yıl olarak verilmektedir. **Burada ilk Ulusal**

Programın aksine kısa ve orta vade şeklinde genel ayırım yerine, Güncelleştirilmiş KOB da yer alan kısa ve orta vade tanımları ile örtüşecek şekilde spesifik tarih verilmektedir. (*kısa vade sonu 2004, orta vade 2005 sonu*)

✓ İkinci tablo, birinci tabloda sıralanan mevzuat uyumunun gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan “*Kurumsal Yapılanma Takvimi*”dir. Böylece ilk Ulusal Programa yöneltilmiş olan “uygulamaya yönelik idari kapasiteye ilişkin ayrıntılı ve somut bilgilere yer verilmediği eleştirisi ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır.

✓ Her bir öncelik altında yer alan üçüncü tablo ise Gerçekleştirilecek Mevzuat Uyumu için gerekli olan “*Finansman İhtiyacı*” tablosudur. **İlk Ulusal programda yer almayan** ve Komisyon tarafından eleştiri alan husus, mali kaynak ihtiyacına ve bu ihtiyacın karşılanacağı kaynaklara ilişkin bilgilerin gereğince kapsamlı olarak ilk Ulusal Programda belirtilmemiş olmasıdır. Bu itibarla Güncelleştirilmiş Ulusal Programdaki bu üçüncü tablo ile her bir öncelik için finansman ihtiyacının, AB, Türkiye ve diğer kaynaklar olarak ayrıntılı verilmesi öngörülmüştür.

Anlaşılacağı üzere, güncelleştirilmiş olan Ulusal Programın müktesebat başlıklarına ilişkin bölümünün yapısı, ilk Ulusal Programdan tamamen farklı olup, bilgilerin bir planlama aracından beklendiği şekilde belli bir sistematik içerisinde verilmesine özen gösterilmiştir. Ayrıca AB Komisyonunun, ilk Ulusal Programa yönelttiği eleştiriler telafi edilmeye çalışılmış ve Ulusal Programda yer alacak tedbirlerin Gözden Geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi ile birebir örtüşmesine dikkat edilmiştir.

II- 2003 Yılı Ulusal Programının Üyelik Yükümlülüklerini Üstlenebilme Yeteneği Bölümünde Yer Alan Tedbirler

İlk Ulusal programın kabulünden bu yana geçen süre zarfında, Türkiye müktesebat başlıkları itibarıyla kısa vadeli tedbirlerinin bile ancak yarısına yakın bir bölümünü gerçekleştirebilmiştir.

Bu itibarla 2003 Yılı Ulusal Programında, Gözden Geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesinde yer alan hususlarla birlikte ilk Ulusal Programda yer almakla birlikte bu güne kadar gerçekleştirilemeyen tedbirlere de yer verilmiştir.

2003 Yılı Ulusal Programında Gözden Geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi ile uyumlu olarak **Kısa Vade**

için 2003-2004 yılları, orta vade için 2005 yılı sonu öngörülmüştür.

Ancak Siyasi Kriterler açısından kısa ve orta vade ayrımı bulunmamakta olup bütün tedbirlerin 2004 yılı sonu itibarıyla tamamlanması gerekmektedir.

Ekonomik Kriterler ve 28 adet müktesebat başlığı itibarıyla 2003 Yılı Ulusal Programında yer alan tedbirlere aşağıda kısaca değinilmektedir.

Ekonomik Kriterler

Enflasyonla mücadele ve yapısal reform programının uygulanması ve bu programın tamamlayıcısı niteliğindeki yapısal reformlara (tarım reformu, mali sektör reformu, sosyal güvenlik reformu) kısa vadede devam edilecek, orta vadede ise tamamlanacaktır.

İlk defa değinilen hususlar (Kısa Vade)

Düzenleyici kurumların bağımsızlıklarının uluslararası normlara uygun bir şekilde korunarak, şeffaflık ve hesap verebilirlikleri artırılabilecektir.

Güncelleştirilmiş olan Ulusal Programın müktesebat başlıklarına ilişkin bölümünün yapısı, ilk Ulusal Programdan tamamen farklı olup, bilgilerin bir planlama aracından beklendiği şekilde belli bir sistematik içerisinde verilmesine özen gösterilmiştir.

Doğrudan yabancı yatırım girişinin kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi için, yerli ve yabancı yatırımların artırılmasına yönelik olarak hazırlanan “Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Reform Programı” uygulamaya konulacaktır.

Kamu hizmetlerinin etkin, şeffaf ve katılımcı bir şekilde sunulması için gerekli yasal ve kurumsal ortamın oluşturulmasına yönelik olarak kapsamlı bir “Kamu Yönetimi Reformu” gerçekleştirilecektir.

Malların Serbest Dolaşımı

Kısa Vade

Türkiye'nin AB'nin teknik mevzuatına uyumu tamamlanacak; piyasa gözetimi ve uygunluk değerlendirme sistemi oluşturulacak ve işletilmeye başlatılacaktır.

Piyasaya sunulacak ürünlerde güvenliği sağlayan teknik mevzuat kapsamında, çıkarılan ulusal mevzuatın uygulanabilmesi için, makineler, elektrikli cihazlar, basınçlı kaplar, deterjanlar, oyuncaklar, tıbbi cihazlar ve telekomünikasyon terminal ekipmanlarında piyasa gözetimi ve uygunluk değerlendirme işlemleri için fiziki altyapının güçlendirilmesine yönelik AB kaynaklı bir proje hayata geçirilecektir.

Avrupa Birliği standartlarının uyumlaştırılması ve uygulaması hızlandırılacaktır.

Gıda ürünlerinin güvenirliliğinin sağlanması için AB'nin gıda alanında mevzuatına uyum sağlanacak, laboratuvarların fiziki altyapısının güçlendirilmesine devam edilecektir. Ayrıca, gıda ürünleri güvenirliliğinin ülke çapında sağlanabilmesi amacıyla Hızlı Alarm Sisteminin oluşturulmasına çalışılacaktır.

Kamu İhale Kurumunun izleme ve uygulama kapasitesi güçlendirilecektir.

Orta Vade

Uyum sağlanmış olan AB teknik mevzuatı, piyasa gözetimi ve uygunluk değerlendirme sistemi için gerekli tüm alt yapı tamamlanacaktır.

Kısa vadede Avrupa Komisyonu temsilcileri ile yapılan görüşmeleri takiben, Türkiye AB mevzuatında harmonize edilmemiş alanla ilgili yükümlülüklerini karşılıklılık esasına göre yerine getirmek için gerekli adımları atmaya başlayacaktır

Kamu İhale Kurumunun izleme ve uygulama kapasitesinin güçlendirilmesine devam edilecektir.

Kamu alımlarına ilişkin olarak hazırlanan Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun AB normlarına uyumlu olmayan

bölgeleri için Kanunda gerekli değişiklikler üyelikten önce tamamlanacaktır.

Kişilerin Serbest Dolaşımı

Kısa Vade

2003 yılı Katılım Ortaklığı Belgesinde orta vadeli bir öncelik olarak öngörülen mesleki niteliklerin karşılıklı tanınması konusundaki mevzuat uyumu, AB ile sürdürülmekte olan hizmetlerin ve kamu alımlarının serbestleştirilmesi müzakereleri çerçevesinde ülkemiz açısından kısa vadeli bir öncelik olarak değerlendirilmektedir.

Mesleki niteliklerin karşılıklı tanınması konusunda, mesleki niteliklere ilişkin düzenlemelerin daha anlaşılabilir olması, herkes tarafından kolaylıkla erişilebilmesi ve uygulama kolaylığı sağlanabilmesi amacıyla, tek bir mevzuat hazırlanması için, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği koordinasyonunda ilgili kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinin yer alacağı bir çalışma grubu oluşturulacak ve bu alandaki AB mevzuatı Türk mevzuatına kazandırılacaktır.

Orta Vade

Türkiye ile AB ile arasında sürdürülmekte olan hizmetlerin serbestleştirilmesi müzakerelerinin seyrine bağlı kalmak kaydıyla, özel kanunlarla düzenlenmiş olan ve mesle-

ğin icrasında "Türk Vatandaşlığı" şartı içeren hükümler, bazı meslek gruplarında, AB üyesi ülke vatandaşları için karşılıklılık ilkesi çerçevesinde tam üyeliğe kadar aşamalı olarak, bazı meslek gruplarında ise yine karşılıklılık ilkesi çerçevesinde tam üyelikten sonra kaldırılacaktır.

Sosyal güvenliğin koordinasyonu, ikamet hakkı ile işçilerin serbest dolaşımına ilişkin mevzuatta AB müktesebatına uyum çalışmaları devam edecek ve AB ile sürdürülmekte olan hizmetlerin serbestleştirilmesi müzakereleri de göz önünde bulundurularak karşılıklılık ilkesi çerçevesinde tam üyeliğe kadar tamamlanacaktır.

Hizmet Sunumu Serbestisi

Kısa Vade

Türk mevzuatındaki potansiyel engellerin belirlenmesi çalışmaları sürdürülecektir.

Orta Vade

AB ile sürdürülmekte olan hizmetlerin serbestleştirilmesi müzakerelerinin seyrine bağlı kalmak kaydıyla, özel kanunlarla düzenlenmiş olan ve mesleğin icrasında "Türk Vatandaşlığı" şartı içeren hükümler;

- bazı meslek gruplarında, AB üyesi ülke vatandaşları için karşılıklılık ilkesi çerçevesinde tam üyeliğe kadar aşamalı olarak,

- bazı meslek gruplarında ise yine karşılıklılık ilkesi çerçevesinde tam üyelikten sonra kaldırılacaktır.

Sermayenin Serbest Dolaşımı

Müzakere Süreci

Türkiye'deki bütün sektörlerde AB menşeli yabancı yatırımların önündeki kısıtlamaların (*Radyo Televizyon Kuruluşu ve Yayıncılığı Hakkında Kanun, Sivil Havacılık Kanunu, Kabotaj Kanunu, Türk Ticaret Kanunu, Telefon ve Telgraf Kanunu, Turizmi Teşvik Kanunu*) ve taşınmaz mal edinilmesi önündeki yasal engellerin kaldırılması hususu müzakerede sürecinde gündeme getirilecektir.

Kısa Wade

Yabancı yatırımların önündeki kısıtlamaların kaldırılmasına ilişkin olarak "Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu" 17 Haziran 2003 tarih ve 25141 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Taşınmaz mal edinilmesi önündeki yasal engellerin kaldırılmasına ilişkin hükümler içeren ve TBMM ye sevk edilen "Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" yasalaşacaktır.

Sirketler Hukuku

Kısa Wade

Türkiye'nin gümrük birliği sürecinde önemli ölçüde uyum sağlanmış olduğu fikri ve sınai mülkiyet

hakları alanında AB normlarına uyum tamamlanacaktır.

Sahte ve korsan mallarla mücadele konusuna özel önem verilecektir.

Fikri ve Sınai mülkiyet hakları konusunda bazı önemli anlaşma ve sözleşmelere taraf olunacaktır.

Orta Wade

Türk Ticaret Kanununun yürürlüğe girmesine bağlı olarak, şirketler ve muhasebe alanlarındaki AB mevzuatına aşamalı olarak uyum sağlanacaktır.

Rekabet ve Devlet Yardımları

Kısa Wade

Kamu kurumlarına tanınan özel veya inhisari hakların rekabeti engellememesi amacını güden AB normlarına uyum için kurulan Çalışma Grubu, derlenebilen AB mevzuatı ile bu alandaki Türk mevzuatını karşılaştırarak uyum çerçevesinde yapılması gerekenleri tespit edecektir.

Ticari nitelikteki devlet tekellerinin malların temini ve pazarlanması bakımından Üye Devletler ile Türkiye arasında hiçbir ayırım gözetilmesini sağlayacak uyum çalışmalarına devam edilecek, bu kapsamda en öncelikli konulardan birini oluşturan alkollü içkiler konusundaki çalışma-

lara verilen özel önem sürdürülecektir.

Devlet Yardımlarının İzlenmesi ve Denetlenmesi Hakkındaki Kanunla devlet yardımlarını izleme ve denetlemeden sorumlu olacak işlevsel yönden özerk bir otorite kurulacak ve bu alanda AB mevzuatına uyum sağlayacaktır. Otoritenin kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesine yönelik olarak geçtiğimiz yıl AB kaynaklarından finansman sağlanan proje uygulanmaya başlanmıştır.

Tarım

Kısa Vade

Entegre İdare ve Kontrol Sisteminin Kurulması (IACS) için yasal düzenleme yapılacaktır.

Organik ürün ve girdilerin üretimi tüketimi ve denetlenmesine dair kanun çıkarılacaktır.

Türkiye'nin tarım politikalarında etkin bir şekilde kullanabileceği Çiftlik Muhasebe Veri Ağının (FADN) kurulmasına ilişkin mevzuat uyumunun sağlanması, kurumsal kapasite çalışmalarına başlanacaktır.

Bitki Sağlığı alanında sınır kontrol noktalarının belirlenmesi ve ticarete teknik engellerin kaldırılmasına ilişkin AB mevzuatına uyum sağlanacaktır.

Veterinerlik Çerçeve Kanununun hazırlanacaktır.

Orta Vade

IACS sisteminin işleyen bir sistem haline getirilmesi çalışmaları tamamlanacaktır.

Doğrudan gelir desteği ve diğer destek mekanizmalarının AB'dekine benzer bir yapıya dönüştürülecektir.

Avrupa Tarımsal Garanti ve Yönlendirme Fonu (EAGGF) konuları kapsamında "ödeme kuruluşu"na yönelik çalışmalar tamamlanacaktır.

Balıkçılık

Kısa Vade

Balıkçılık yönetimi, kontrol, pazarlama ve yapısal uyuma ilişkin mevzuat uyumuna yönelik hazırlıklar tamamlanacaktır.

Orta Vade

Balıkçılık yönetiminin kurumsal kapasitesi, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı bünyesinde Su Ürünleri Genel Müdürlüğü veya benzeri müstakil bir yapı kurulması suretiyle yeniden organize edilerek güçlendirilecektir.

Balıkçılık yönetimi, kontrol, pazarlama ve yapısal uyum çalışmaları AB mevzuatı ile uyumlu hale getirilecek; AB mevzuatı ile uyumlu bir bilgisayarlı balıkçı tekne kayıt sistemi geliştirilecek ve uygulanacaktır.

Taşımacılık Politikası

Kısa Vade

AB'nin kara, hava, deniz ve demiryolu taşımacılık alanındaki

mevzuatına uyum için bir plan hazırlanacaktır.

Orta Vade

Bu planın uygulamaya konulacak ve bu taşımacılık sektörlerinde güvenlik gerekleri tam olarak karşılanacaktır.

Vergilendirme

Orta Vade

Ana ilkeleri itibarıyla AB normlarına uygun olan Türk dolaylı vergiler (KDV ve ÖTV) mevzuatının AB mevzuatına tam uyum tarihi, müzakere sürecinde belirlenecektir.

AB mevzuatına büyük ölçüde uyumlu olan dolaysız vergiler (kurumlar vergisi) alanındaki Türk mevzuatının AB mevzuatına tam uyum tarihi müzakere sürecinde belirlenecektir. Tam uyum aşamasında bu uygulamadan yararlanacak olanlar için kapsam yeniden düzenlenecektir.

Ekonomik ve Parasal Birlik

Orta Vade

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununda yapılan değişikliklerle bağımsızlık kriterleri büyük ölçüde yerine getirilmiş olmakla birlikte Merkez Bankasının tam bağımsızlığı tüyeliğin hemen öncesinde sağlanacaktır.

Merkez Bankasının, Avrupa Merkez Bankaları Sistemi içinde yer almasına yönelik hazırlık çalışmaları tüyelle birlikte tamamlanacaktır.

İstatistik

Kısa Vade

AB standartlarına uygun olarak istatistiksel veri derlenmesine imkan sağlayacak yeni bir "İstatistik Kanunu" çıkarılacaktır.

Avrupa Topluluğu Ulusal ve Bölgesel Hesaplar Sistemi (ESA 95) benimsenecektir.

Orta Vade

Makroekonomik istatistikler, Avrupa İstatistik Ofisi olan EUROSTAT'ın raporlama standart ve içeriğine uygun şekilde hazırlanacaktır.

Sosyal Politika ve İstihdam

Kısa Vade

Bireysel ve toplu iş hukuku, iş sağlığı ve güvenliği, kadın-erkek eşitliği ve ayrımcılığın önlenmesi alanındaki AB mevzuatının Türk İş Hukukuna yansıtılması çalışmaları tamamlanacaktır.

Orta Vade

AB'nin sosyal koruma ve sosyal katılımın gerçekleştirilmesi mevzuatının uygulanması amacıyla sosyal güvenlik sisteminin ve sosyal yardımların geliştirilmesi için gerekli kurumsal yapı oluşturulacaktır.

Enerji

Kısa Vade

Enerji iç pazarına tam uyumun sağlanabilmesi için Enerji Piyasası

Düzenleme Kurumunun kurumsal yapısının güçlendirilecek; ulusal mevzuat AB enerji mevzuatı ile uyumlaştırılacak; Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji Kanunları çıkarılacaktır.

Orta Vade

Sınır ötesi enerji ticaretindeki kısıtlamaların kaldırılması için; elektrik alanında, ulusal iletim sistemlerimizin Avrupa iletim sistemlerine paralel olarak çalışabilmesi için gerekli fiziki altyapının oluşturulması öngörülmektedir.

Sanayi Politikaları

Kısa ve Orta Vade

AB üyelik sürecinde ülkemizin izleyeceği ulusal sanayi politikasına ilişkin bir belgenin sunulması gerekliliğinden hareketle “Türkiye Sanayi Politikası” dokümanı hazırlanmış olup, gerektiğinde güncelleştirilerek uygulanacaktır.

Yabancı yatırımlara yönelik bir promosyon stratejisi geliştirilecek ve uygulanacaktır.

Küçük ve Orta Boy İşletmeler

Kısa ve Orta Vade

AB üyelik sürecinde ülkemizin izleyeceği ulusal KOBİ politikasına ilişkin bir belgenin sunulması gerekliliğinden hareketle hazırlanan “KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı” uygulanacaktır.

Bilim ve Araştırma

Kısa Vade

Bilim ve araştırma faaliyetleriyle ilgili kurum, kuruluş ve işletmelerin hazırlayacakları projelere, AT'nin Altıncı Çerçeve Programı kapsamında mali destek sağlanabilmesi için, TÜBİTAK bünyesinde kurulan irtibat ofisi koordinasyonunda, ülke çapında gereken tanıtım yapılacak ve ilgili olabilecek tüm taraflara ulaşılmaya çalışılacaktır.

Eğitim, Öğretim ve Gençlik

Kısa Vade

Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde kurulan, AB eğitim ve gençlik programlarını yürütmekten sorumlu olan Ulusal Ajansa idari ve mali açıdan özerklik sağlayacak kanun çıkartılacak ve söz konusu programların tanıtımı amacıyla ülke genelinde bilgilendirme toplantıları düzenlenecektir

Telekomünikasyon ve Bilgi

Teknolojileri

Kısa Vade

AB mevzuatına tam uyumun sağlanması amacıyla yeni bir Telekomünikasyon Kanunu çıkarılacak, buna bağlı olarak idari düzenlemeler yapılacaktır.

Telekomünikasyon Kurumunun kurumsal ve hukuki kapasitesinin güçlendirilecektir.

e-Dönüşüm Türkiye Projesi kapsamında politika oluşturulacaktır.

Orta Vade

Sektör tam liberalizasyona hazırlanarak, telekomünikasyon alanındaki AB mevzuatı ile uyumun tamamlanacaktır.

Kültür ve Görsel-İşitsel Politika

Kısa Vade

AB'nin sınır tanımayan televizyon Direktifi ile uyumlu olarak: reklamlar, tele-alışveriş, küçüklerin korunması, tanımlar, toplum tarafından önem atfedilen olaylar gibi konularda idari düzenlemeler yapılmış olmasına rağmen, Direktife tam uyumun sağlanması için, söz konusu düzenlemelerle ilgili olarak 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları hakkında Kanunda değişiklik yapılacaktır. Bu düzenlemelere ek olarak özellikle yargı yetkisi ve yaptırımlar konularında da gerekli mevzuat çalışmaları gerçekleştirilecektir.

Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu

Kısa Vade

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Müsteşarlığı bünyesinde sürdürülen Ulusal Kalkınma Planı ve Bölgesel Kalkınma Stratejisi hazırlanması çalışmaları tamamlanacaktır.

Yerel Yönetimler Reformuna ilişkin kanun hazırlığı tamamlanacaktır.

Orta Vade

Ulusal Kalkınma Planı ve Bölgesel Kalkınma Stratejisi uygulanacaktır.

Çevre

Kısa Vade

AB çevre mevzuatının Türk mevzuatına aktarılmasına başlanacak ve bu çerçevede, Çevre Kanunu, Milli Parklar Kanunu ve Kara Avcılığı Kanununda değişiklik yapılacaktır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin etkin uygulanmasının sağlanması amacıyla idari kapasite artırılabilecektir.

Orta Vade

AB'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden özellikle sınır aşan konulara ve çevresel bilgiye erişime ilişkin olanlara taraf olunması üyeliği birlikte değerlendirilebilecektir.

Tüketicinin ve Tüketici Sağlığının Korunması

Kısa Vade

Avrupa Birliğinin tüketicinin korunması ve kamuoyunun bilgilendirilmesine ilişkin mevzuatına uyum sağlanacaktır.

Bu mevzuatın uygulanması amacıyla yönelik olarak tüketicinin ko-

runması konusunda, eğitim faaliyetleri düzenlenerek vatandaşların yeni hukuki düzenlemeler ve hakları konusunda bilgilendirme çalışmaları yapılacaktır.

Tehlikeli ürünlerin bildirimini ile ilgili ulusal bilgilendirme ağı oluşturulacaktır.

Adalet ve İçişleri

Kısa Wade

İltica, sınır yönetimi, göç, vize, uyuşturucu ve kara para aklama ile mücadele konularında kısa vadede AB mevzuatına uyum çalışmaları başlatılacaktır.

Orta Wade

Söz konusu alanlarda çalışmalara devam edilecektir.

Gümrük Birliği

Kısa Wade

AB gümrük mevzuatında yapılan değişikliklerin, Türk gümrük mevzuatına da yansıtılması kapsamında Türkiye, Revize Kyoto Sözleşmesine katılacaktır.

Gümrük idaresinin idari kapasitesinin artırılması konusunda çalışmalar ve gümrük idaresinin idari ve kaçakçılıkla mücadele kapasitesinin artırılmasına yönelik tedbirler sürdürülecektir.

Gümrük elektronik sistemlerinin Topluluk elektronik sistemleri ile

bağlantılarının sağlanması için, bilgisayar sistemleri arasında uyum çalışmaları yapılacaktır.

Ortak Transit ve Tek İdari Belge Sözleşmelerine, sözleşmeye taraf olan ülkelerin onayı kaydıyla taraf olunacaktır.

Serbest bölgeler alanında, AB ve Türkiye uygulamaları arasında farklılıkların giderilmesine yönelik çalışmalara, serbest bölgelerin Türkiye'nin ekonomik kalkınmasındaki rolü ve mevcut firmaların kazanılmış hakları göz önünde tutularak devam edilecektir.

Orta Wade

Gümrük konusunda AB'nin üçüncü ülkelerle karşılıklı idari mali yardım anlaşmaları mevzuatına uyum sağlanacaktır.

Dış İlişkiler

Kısa Wade

AB'nin Genelleştirilmiş Terimler Sisteminde (GTS) yer alan ürün kapsamı ile Türkiye'deki GTS düzenlemesindeki ürün kapsamı arasında farklılıklar bulunmaktadır. Konuya ilişkin olarak Avrupa Komisyonu ile Topluluk sistemine uyum sağlanmasına ilişkin görüşmelere devam edilecektir.

Mali Kontrol

Kısa Wade

Avrupa Birliği uygulamaları ve uluslararası standartlarla uyumlu bir

kamu iç mali kontrol sisteminin oluşturulması amacıyla bir kanun çıkarılacaktır.

Sayıştayın dış denetim işlevinin AB mevzuatı ve Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Örgütü (INTOSAI: International Organisation of Supreme Audit Institutions) normlarına uygun şekilde geliştirilmesi için Sayıştay Kanununda değişiklik yapılacaktır.

Orta Vade

Sayıştayın dış denetim kapasitesi güçlendirilecektir.

Mali ve Bütçesel Hükümler

Kısa Vade

Katılım öncesi Topluluk yardımlarının yönetilmesine ilişkin merkezi olmayan bir yapılanma kurulması süreci tamamlanacak ve yapı işlemeye başlayacaktır.

Analitik bütçe sınıflandırması, genel ve katma bütçeli kuruluşların tamamında uygulanmaya başlanacaktır. Ayrıca, genel ve katma bütçeli kuruluşlar dışında kalan kamu idarelerindeki pilot uygulamalar genişletilecektir.

Orta Vade

Analitik bütçe sınıflandırması, genel idare tanımına giren bütün kamu idarelerinde uygulanmaya başlanacaktır.

Öz kaynaklar sistemlerine ilişkin yönetsel hazırlıklardan sorumlu bir koordinasyon birimi oluşturulacaktır.

SONUÇ

12-13 Aralık 2002 tarihinde Kopenhag'da gerçekleştirilen Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesinde, Avrupa Birliğinin Aralık 2004'te, Avrupa Komisyonunun rapor ve tavsiyesine dayanarak, Türkiye'nin Kopenhag siyasi kriterlerini yerine getirdiğine karar vermesi halinde, Türkiye ile katılım müzakerelerinin gecikmeksizin başlatılacağı taahhüt edilmiştir .

Avrupa Birliği Konseyi, Kopenhag Zirve Kararları doğrultusunda, daha önce diğer adaylar için de yapıldığı gibi, şu ana kadar yapılan çalışmalar ışığında Katılım Ortaklığı Belgesini gözden geçirmiş ve 19 Mayıs 2003 tarihinde kabul etmiştir.

Üyelik hedefine yönelik olarak, Katılım Ortaklığı Belgesine paralel, söz konusu belgede süreleri tanımlanan mevzuat uyumları, bunları uygulamaya koyabilmek için gerekli kurumsal yapılanma ve finansman ihtiyaçlarını gösteren "**Ulusal Program**" hazırlanmış ve **24 Temmuz 2003 tarih ve 25178 mükerrer sayılı Resmi Gazetede** yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Ulusal Program adalet, içişleri, tarım, ulaştırma, çevre, sağlık, çalışma hayatı ve sosyal güvenlik gibi toplumsal hayatın her alanında uyum faaliyetlerinin yoğun olarak sürdürülmesini öngörmektedir.

Bu bağlamda, bütün bu çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için 2003 Yılı Ulusal programı süresince; **93 adet yeni kanun** çıkarılması, **61 adet kanunda değişiklik** yapılması gerekmektedir. Kanunların yanı sıra, **391 adet yeni idari düzenleme** yapılarak, **84 adet idari düzenlemede değişiklik** öngörülmektedir.

Ulusal Program, siyasi kriterler alanında sürdürülmekte olan uyum çalışmalarının yanı sıra ekonomik, sosyal ve kurumsal alandaki çalışmaların da yoğunlaştırılmasını ve yasa faaliyetlerinin hızlandırılmasını öngörmektedir.

Bilindiği gibi, önümüzdeki bir buçuk yıl müzakerelerin açılmasını beklediğimiz 2005 yılından önceki süredir. Bu sürede, siyasi kriterleri karşılama konusunda, özellikle uygulama yönünde atılacak adımların, müzakerelerin başlayabilmesi için en önemli etkenlerden biri olduğu açıktır.

Aynı zamanda müzakerelere konu teşkil edecek ekonomik kriterler ve müktesebat uyumu ve uygu-

laması konularında da ilerleme kaydetmemiz, bizi müzakerelere hazırlayacak ve müzakerelerin açılması yönündeki talebimizin inandırıcılığını artıracaktır. Önümüzdeki dönemde, bir yandan Ulusal Programın uygulanması konusuna titizlikle eğilirken, diğer yandan da 2005 yılında başlaması beklenen müzakerelere hazırlanmamız gerekmektedir.

Bu aşamada her ne kadar öncelik siyasi kriterlerde olsa da, ekonomik kriterler ve müktesebat uyumu alanlarında kaydedilecek gelişmeler de Türkiye'nin müzakerelere hazırlığı açısından çok önemlidir. Ekonomik kriterler ve müktesebat başlıkları çerçevesinde yapılan müzakereler başlamadan önce, her aday ülke gibi Türkiye'nin de bir "müzakere pozisyonu belgesi" hazırlaması gerekmektedir. Bu belgenin hazırlanması ve dolayısıyla müzakerelerde "geçiş dönemi" talep edilebilecek hususlar için, AB müktesebatının ve mukabil Türk mevzuatının durumunun ayrıntılı bir incelemeye tabi tutulması ve her bir müktesebat başlığı altındaki AB mevzuatına uyum için en azından taslak niteliğinde bir çalışmanın gerçekleştirilmiş olması gerekmektedir.

Transit Rejiminde Teminat

Özden CESUR
Gümrük Uzmanı*

Transit, bir eşyanın bir ülkeye girdiğinde ödenmesi gereken ithalat vergisi ve diğer yüklerin ödenmeden bu ülkeyi geçmesi için tanınan bir gümrük kolaylığıdır. Aksinde eşyanın bir ülkeye girmesi halinde, gümrük idaresi, ithalat vergisi ve diğer yüklerin ödenmesini talep edecek ve ticaret politikası önlemlerini uygulayacak ve eşyanın ülkeyi terk etmesi halinde, gümrük idaresi, ithalat vergisi ve diğer yükleri geri verecektir. Bu usul, eşyanın nihai varış yerine kadar geçilen her ülkede tekrarlanmak zorunda kalacaktır. Bu haliyle transit, eşyanın bir ülkeyi geçişinde idari açıdan basit ve maliyet avantajlı bir usul sunmaktadır. Keza, transit, bir gümrük rejimine tabi eşyanın bir ülkede bir gümrük idaresinden bir başka gümrük idaresine taşınmasına da izin vermektedir.

Diğer taraftan, ülkelerin farklı transit uygulamaları da bulunmaktadır. Uluslararası ticarete taşımacılığın varlığı dikkate alındığında, ülkelerin farklı transit uygulamalarının uyumlaştırılmasının gerekli olduğu yadsınamaz. Zira, ülkelerden transit geçişlerin maliyet üzerinde etkisi bulunmaktadır. Bu nedenle, uluslararası sözleşmeler ile transit uygulamaları uyumlu hale getirilmeye çalışılmaktadır. Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), Dünya Gümrük Örgütü (DGÖ) ve Birleşmiş Milletler (BM) bünyesinde transit ile ilgili düzenlemeler yapıldığı gibi bölgesel birlikler düzeyinde de bu düzenlemeler yapılmaktadır. Amaç, yeknesak bir uygulama sağlamak olmaktadır.

DTÖ bünyesinde, DTÖ Kuruluş Anlaşması eklerinden EK 1 içinde bulunan EK 1A: Mal Ticaretinde Çok Taraflı Anlaşmalar kapsamında yer alan GATT 1994 ile transit serbestisi öngörülmektedir. DGÖ bün-

* Gümrük Müsteşarlığı, Gümrükler Genel Müdürlüğü

yesinde, Gümrük Rejimlerinin Basitleştirilmesi ve Uyumlaştırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme (Kyoto Sözleşmesi) ile transit dahil gümrük uygulamalarının uyumlaştırılması öngörülmektedir. Geçici Kabul Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) ile Sözleşme kapsamı eşyaların geçici ithalatının yanı sıra transiti de düzenlenmektedir. BM bünyesinde, TIR Karneleri Himayesinde Uluslararası Eşya Taşınmasına Dair Sözleşme (TIR Sözleşmesi) ile transitte akit taraflar arasında aynı uygulama sağlanmaktadır. Keza, Kuzey Atlantik Anlaşmasına Taraf Devletler Arasında Kuvvetlerin Statüsüne Dair Sözleşme ile NATO eşyasının ihracatı ve ithalatının yanı sıra transiti de düzenlenmektedir.

Transitte, Türkiye'nin de taraf olduğu Kyoto Sözleşmesi uyarınca, vergi muafiyeti, transit beyannamesi, teminat, eşyanın muayenesi ve eşyanın ayniyetinin sağlanması için mühür takılması, ilave gözetim önlemleri (güzergah ve eskort) ve transit süresi, temel unsurlar olmaktadır. Her ülkenin bu unsurları içeren kendi transit uygulaması olduğu gibi gümrük kolaylığı sağlanması amacıyla uluslararası düzenlemelerle akit taraflar arasında ortak uygulamalar da bulunmaktadır.

TRANSİT REJİMİ VE TEMİNAT

Bir gümrük rejimi olarak transit, Türkiye'de 4458 sayılı Gümrük Kanunu ile düzenlenmiştir. Gümrük Kanunu'nun 84 üncü maddesi ile ithalat vergileri ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmayan serbest dolaşıma girmemiş eşya ile ihracatla ilgili gümrük işlemleri tamamlanmış eşyanın, gümrük gözetimi altında Türkiye Gümrük Bölgesi içinde bir noktadan diğerine taşınması, Transit Rejimi hükümlerine tabi tutulmuştur.

Vergi Muafiyeti

Transit Rejimi'nde vergi muafiyeti uygulanmaktadır. Zira, gerek Gümrük Kanunu'nun 84 üncü maddesi ve gerekse Gümrük Yönetmeliği'nin aynı hükmü içeren 230 uncu maddesi uyarınca, Transit Rejimi'nde, serbest dolaşıma girmemiş eşya, ithalat vergileri ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmamaktadır. Yönetmeliğin 233 üncü maddesi ile de transit olarak geçen taşıtlar ve serbest dolaşıma girmemiş eşyanın transit geçişler dolayısıyla gümrük vergilerine tabi tutulmayacağı ayrıca düzenlenmiştir.

Yine, Kanunun 92 nci maddesi ve Yönetmeliğin 259 uncu maddesi uyarınca, Türkiye Gümrük Bölgesi içinde transit halindeki eşyanın bek-

lenmeyen haller veya mücbir sebeplerle telef veya kaybı halinde, gümrük vergileri aranmamaktadır.

Teminat Zorunluluğu

Transit Rejimi'nde teminat verilmesi zorunludur. Zira, Gümrük Kanunu'nun 85 inci maddesi ile transit eşyası için tahakkuk edebilecek gümrük vergilerinin ödenmesini sağlamak üzere teminat verilmesi zorunlu kılınmıştır.

Transit Rejimi'nde teminat verilmesi zorunludur. Zira, Gümrük Kanunu'nun 85 inci maddesi ile transit eşyası için tahakkuk edebilecek gümrük vergilerinin ödenmesini sağlamak üzere teminat verilmesi zorunlu kılınmıştır.

Ancak, Gümrük Kanunu'nun aynı maddesi ile deniz, hava ve demir yolu ile taşımalar ve boru hattı ile taşımalar, yönetmelik ile belirlenecek haller dışında teminat zorunluluğu dışında bırakılmıştır. Gümrük Yönetmeliği'nin 267 nci maddesi ile teminat verilmesi zorunlu kılınırken bu taşımalarda teminat aranmamıştır.

Yine, Yönetmeliğin aynı maddesi ile deniz yolu ile taşımalarda teminat aranmaması, sahip veya acenteleri adına tescil edilmiş bulunan ve düzenli sefer yapmakta olan altmış rüsum tonilatodan fazla deniz taşıtları koşuluna bağlı kılınmıştır.

Teminat Türleri

Gümrük Kanunu'nun 204 üncü ve Gümrük Yönetmeliği'nin 652 nci maddesi uyarınca, teminat tutarı için teminata konu gümrük vergileri tutarının kesin olarak belirlenmesi halinde, bu miktar, diğer hallerde, tahakkuk edilen veya edilebilecek gümrük vergilerinin en yüksek tutarı esas alınmaktadır.

Transit Rejimi kapsamında taşınan eşyanın gümrük idareleri tarafından yapılacak teminat hesaplamalarında A.TR ve EUR.1 belgeleri dikkate alınmamaktadır.

Teminat olarak, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 10 uncu maddesi ile belirlenmiş teminatlar, memur refakati, toplu teminat, götürü teminat ve global teminat uygulanmaktadır. TIR Sözleşmesi kapsamında TIR Karnesi teminat hükmünde sayılmaktadır.

6183 sayılı Kanun Madde 10

Bir transit işleminde geçerli olmak üzere, Gümrük Kanunu'nun 205 inci maddesi uyarınca, gümrük vergileri için kabul edilecek teminatlar ve bunların değerlendirilmesi, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine tabidir. Yine, aynı madde uyarınca, yabancı paraların TC Merkez Banka-

sı efektif alış kuru üzerinden hesaplanan değeri üzerinden teminat olarak kabulüne Gümrük Müsteşarlığı yetkilidir.

Gümrük Yönetmeliği'nin 653 üncü maddesi ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 10 uncu maddesi uyarınca kabul edilecek teminatlar belirlenmiştir. Bunlar:

- Tedavülde olan nakit Türk Lirası,

- Bankaların verecekleri teminat mektupları,

- Nominal değerleri üzerinden kabul edilen hazine tahvil ve bonoları,

- Genel ve katma bütçeye dahil kamu kuruluşlarının, belediyelerin, sermayesinin tamamı devlete ait olan kamu iktisadi kuruluşlarının ve Türkiye'deki yabancı misyon şeflerinin verecekleri garanti mektupları ve

- TC Merkez Bankası tarafından kabul edilen ve bu Bankanın belirlediği efektif alış kuru üzerinden hesaplanan dövizler.

Yönetmeliğin aynı maddesi uyarınca, Türk Parası olarak emanete alınan teminat karşılığında vevne alındısı düzenlenmekte ve bu paralar emanet hesabında tutulmaktadır.

Teminat mektupları, hazine tahvil ve bonoları ile dövizler, ayniyet alındısı karşılığında Gümrük Müsteşar-

lığı adına ilgili Saymanlık Müdürlüklerine veya Malmüdürlüklerine teslim edilmektedir.

Garanti mektupları, ilgili gümrük idaresinde muhafaza edilmektedir.

Memur Refakati

Gümrük Yönetmeliği'nin 256 ncı maddesi uyarınca, transit suretiyle taşınmasına izin verilen eşyanın gümrük vergileri karşılığı teminat alınması yerine memur refakatinde taşınması mümkün bulunmaktadır. Memur refakatinin uygulanması, 2000/6 sayılı Genelge ile düzenlenmiştir. Genelge ile belirlenmiş eşyalar dışında kalan eşyalar için memur refakati, teminat hükmündedir.

Toplu Teminat

Gümrük Kanunu'nun 203 üncü maddesi uyarınca, yükümlü veya yükümlü olması muhtemel kişinin talebi üzerine, gümrük idareleri tarafından bir gümrük yükümlülüğünü gerektiren veya gerektirebilecek iki veya daha fazla işlemi kapsamak üzere toplu teminat verilmesine izin verilmektedir.

Transit Rejimi'nde birden fazla transit işlemi kapsayan toplu teminat, 2000/29 sayılı Genelge ile düzenlenmiştir. Toplu teminat için Başmüdürlükler yetkili kılınmıştır.

Teminat olarak banka teminat mektubu alınmaktadır.

Toplu teminatta, birden fazla transit işlemi kapsamakla birlikte, başlatılan her transit işlemi için teminat tutarından düşüm yapıldığından ve teminatın yeterli olmaması halinde yeni teminat alındığından,

bir transit işlemine ilişkin gümrük vergilerinin tamamı teminata bağlanmış olmaktadır.

Götürü Teminat

Gümrük Kanunu'nun 204/2 nci maddesi ile götürü teminat alınmasına ilişkin usul ve esasların yönetmelik ile belirlenmesi düzen-

lenmiştir. Gümrük Yönetmeliği'nin 651 inci maddesi ile gümrük yükümlülüğünü gerektiren veya gerektirebilecek birden fazla işlem için Gümrük Müsteşarlığınca belirlenecek şartları taşıyanların talebi üzerine gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanımlardan her biri için ayrı ayrı teminat verilmesi yerine tüm işlemleri kapsayacak götürü teminat verilmesi mümkün bulunmaktadır.

Yönetmeliğin aynı maddesine göre, götürü teminattan Gümrükçe

Onaylanmış Kişi unvanına sahip olan yükümlüler yararlanabilmektedir.

Götürü teminat uygulamasına ilişkin usul ve esaslar, Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri Seri No: 14) ile düzenlenmiştir. Tebliğ uyarınca, götürü teminat, banka teminat mektubu ile uygulanmaktadır. Banka teminat mektubunun süresi, bir yıldır.

Teminat tutarı, bir önceki yılda gümrük işlemleri nedeniyle teminat konusu olan toplam değer % 10'u olarak belirlenmiştir. Ancak, teminat tutarı, teminat kapsamında Dahilde İşleme Rejimi'nin yer alması halinde 150.000 Euro ve Dahilde İşleme Rejimi'nin yer almaması halinde ise 50.000 Euro'dan az ve her iki durumda da 2 milyon Euro'dan fazla olmamaktadır.

Teminat, bu miktarlar karşılığı Türk Lirası olarak da verilebilmektedir.

Yine, götürü teminattan yararlanan firmanın takip eden yıllarda iş hacminin daralması nedeniyle daha düşük bir miktarda teminat vermek istemesi halinde, teminat tutarının yeniden belirlenmesi mümkün olabilmektedir.

Götürü teminat, transit dahil birden fazla gümrük işlemini kapsa-

Götürü teminattan Gümrükçe Onaylanmış Kişi unvanına sahip olan yükümlüler yararlanabilmektedir.

maktadır. Ancak, teminat tutarında toplu teminatta uygulanan düşüm uygulanmamaktadır.

Global Teminat

Gümrük Kanunu'nun 202/4 üncü maddesi ile teminat aranmayacak ve kısmi teminat uygulanacak halleri belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır. 4458 sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında 2000/69 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Kanunun anılan maddesi kapsamında 36 ncı madde ile teminat aranmayacak haller ve 37 nci madde ile kısmi teminat uygulanacak haller belirlenmiştir.

Bakanlar Kurulu Kararı'nın 37/d maddesi ile global teminat düzenlenmiştir. Global teminat, anılan madde ile kısmi teminat kapsamında yer almıştır. Madde uyarınca, deniz ve kara yolu taşımacılığında global teminat uygulanmasına ilişkin esas ve usulleri belirlemeye Gümrük Müsteşarlığı (Gümrükler Genel Müdürlüğü) yetkili kılınmıştır.

Global teminat uygulaması, Gümrük Müsteşarlığı ile taşımacılık sektöründe mevcut taşımacıları temsil eden oda ve derneklerle yapılan protokoller ile düzenlenmektedir.

Uygulama, 05.10.1981 tarihinde Uluslararası Nakliyeciler Derneği

(UND) ile imzalanan protokolle başlamıştır. Daha sonra uygulamaya 15.06.1994 tarihli protokolle İstanbul, Marmara, Ege, Akdeniz ve Karadeniz Bölgeleri Deniz Ticaret Odası ve 27.12.2002 tarihli protokolle RO-RO Gemi İşletmecileri ve Kombine Taşımacılar Derneği (RODER) dahil olmuştur.

Global teminat kapsamında birden fazla transit işlemi başlatılabilmektedir. Ancak, teminat tutarında, toplu teminatta uygulanan düşüm uygulanmamaktadır.

Global teminat, taşımacılık sektöründe faaliyet gösteren firmaları temsil eden dernek veya oda tarafından verilmiş teminatın yanı sıra dernek veya oda üyesi taşımacılar tarafından verilmiş teminat ile uygulanmaktadır. Dernek veya oda tarafından verilmiş teminat, üyesi tüm taşımacıları kapsamaktadır. Teminat tutarı, oda veya dernek ve bunların üyesi taşımacılar için Gümrük Müsteşarlığınca belirlenmektedir. Yine, teminat tutarı, sadece özmal kullanan firmalar ile hem özmal hem de kiralık araç kullanan firmalar için farklı olmaktadır. Teminat tutarının artışı, her yıl Ocak ayı sonuna kadar Resmi Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu'nun yeniden değerlendirme ora-

nı dikkate alınarak hesaplanmakta ve hesaplamada kusuratlar tama tamamlanmaktadır.

Teminat, banka teminat mektubu olarak uygulanmaktadır. Banka teminat mektubu, kesin ve süresiz olarak alınmaktadır.

Global teminat, birden fazla transit işlemini kapsadığından ve düştürm olmadığından, kısmi teminat olmaktadır.

Uluslararası Sözleşmeler Kapsamında

Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler kapsamında transit uygulamaları ile farklı teminat türleri öngörülmektedir.

TIR Karnesi

Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu bünyesinde düzenlenen TIR Karneleri Himayesinde Uluslararası Eşya Taşınmasına Dair Gümrük Sözleşmesi (TIR Sözleşmesi) ile bir sınır aşılması koşuluyla uluslararası eşya taşımacılığında TIR Karnesi kullanılmaktadır.

TIR Karnesi, eşya ve bu eşyayı taşıyan taşıma araçları için transit beyannamesi olarak kullanılmakta ve teminat sayılmaktadır. TIR Karnesi'nin yanı sıra ayrıca gümrük beyannamesi ve teminat alınmamakta-

dır. Yine, TIR Karnesi, bir transit işlemini için geçerli olmaktadır.

TIR Karnesi uygulamasında uluslararası kefalet zinciri bulunmaktadır. Uluslararası Karayoluyla Taşımacılık Birliği (IRU), TIR Karnelerinin basımını ve dağıtımını yapan bir üst kuruluştur. Yine, IRU, kefil kuruluşlar arasında gümrük alacağı konusunda aracılık da yapmaktadır. Bu üst kuruluşa bağlı olarak her akit tarafta kefil kuruluş belirlenmektedir. Kefil kuruluş, IRU'dan aldığı TIR Karnelerini de dağıtmaktadır.

TIR Sözleşmesi'ne Akit Taraf olan Türkiye'de TIR Karnesi, Türkiye'de başlayıp bitecek transit işlemleri hariç olmak üzere, Transit Rejimi'nde beyanname ve teminat olarak kullanılmaktadır. TOBB, kefil kuruluş durumundadır. TOBB tarafından IRU'dan alınan TIR Karneleri odaları aracılığı ile taşımacılık yapan firmalara satılmaktadır.

ATA Karnesi

1/95 sayılı AT-Türkiye Ortaklık Konseyi Kararı uyarınca, mevzuat uyumu yapılması gereken AT Topluluk Gümrük Kodu ve Topluluk Gümrük Kodunun Uygulama Hükmüleri ile Transit Rejimi'nde ATA Karnesi öngörülmüştür. Dolayısıyla, Gümrük Kanunu'nda Transit Rejimi

kapsamında ATA Karnesi yer almıştır.

Dünya Gümrük Örgütü bünyesinde Eşyanın Geçici Kabulü İçin ATA Karnesine İlişkin Gümrük Sözleşmesi (ATA Sözleşmesi) ve geçici kabul sözleşmeleri düzenlenmiştir. ATA Sözleşmesi ile Mesleki Malzemenin Geçici İthaline İlişkin Gümrük Sözleşmesi, Sergi, Fuar, Toplantı veya Başka Yerlerde Sergilenecek veya Kullanılacak Eşyanın İthalindeki Kolaylıklarla İlgili Gümrük Sözleşmesi ve geçici ithale ilişkin diğer uluslararası anlaşmalara göre geçici olarak ithal edilen eşyalar veya kendi ulusal kanun ve sair mevzuatlarına göre yapılan geçici kabul işlemleri için ulusal gümrük belgelerinin yerine geçmek ve teminat olarak kullanılmak üzere ATA Karnelelerinin kabul edilmesi hüküm altına alınmıştır. Yine, ATA Sözleşmesi ile ATA Karnelelerinin transit için de kabul edilebileceği düzenlenmiştir. Bu haliyle, ATA Karnesi, Geçici İthalat Rejimi ve Transit Rejimi için hem beyanname hem de teminat olmaktadır.

ATA Sözleşmesi ve geçici kabul sözleşmelerinin yerini Geçici Kabul Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) almıştır. İstanbul Sözleşme-

si'nin eklerinden Ek A ile geçici kabul belgeleri düzenlenmiştir. ATA Karnesi, taşıma araçları dışında kalan eşyalar için ve CPD Karnesi, taşıma araçları için geçici kabul belgesi olarak belirlenmiştir.

İstanbul Sözleşmesi ile Sözleşme'nin eklerinden Ek A ile düzenlenen geçici kabul belgeleri, Sözleşme'nin eklerinde yer alan eşya (taşıma araçları dahil) için ulusal gümrük belgeleri yerine geçerli kılınmakta ve teminat sayılmaktadır. Sözleşme'nin eklerinden Ek A ile geçici kabul belgelerinin, Sözleşme'nin eklerinde yer alan eşyanın (taşıma araçları dahil) geçici ithalatının yanı sıra gümrük transitinde de kullanılması öngörülmektedir. Bu haliyle, ATA Karnesi, Geçici İthalat Rejimi ve Transit Rejimi için hem beyanname hem de teminat olmaktadır.

İstanbul Sözleşmesi ve Eklerinin tüm Akit Taraflar tarafından kabulü halinde, ATA Sözleşmesi ve geçici kabul sözleşmeleri, tamamen uygulamadan kalkmış olacaktır. Halen hem ATA Sözleşmesi ve geçici kabul sözleşmeleri hem de bunların yerini alan İstanbul Sözleşmesi, uygulamada bulunmaktadır.

Türkiye, ATA Sözleşmesi ve Sergi ve Fuarlar, Mesleki Teçhizat, Ticari Numuneler, Bilimsel Malzeme, Deniz Adamları İçin Sosyal Yardım Malzemesi ve Pedagoji Malzemesi ile ilgili geçici kabul sözleşmelerine Akit Taraf'tır.

Türkiye'nin ATA Sözleşmesi kapsamında ATA Karnesi'nin Transit Rejimi'nde kullanılmaması yönünde rezervi bulunduğundan, ATA Karnesi, halen Geçici İthalat Rejimi kapsamında kullanılmaktadır. Türkiye'de Geçici İthalat Rejimi'nde kullanılan ATA Karnesi için TOBB, kefil kuruluş konumundadır.

Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nin kabulü ile ATA Karnesi, Türkiye'de eşyanın geçici ithalatının yanı sıra transiti için de hem beyanname hem de teminat olarak kullanılabilir hale gelecektir. İstanbul Sözleşmesi, TBMM'de (Dışişleri Komisyonu) bulunmaktadır.

Form 302

1/95 sayılı AT-Türkiye Ortaklık Konseyi Kararı uyarınca, mevzuat uymu yapılması gereken AT Topluluk Gümrük Kodu ve Topluluk Gümrük Kodunun Uygulama Hükümleri ile Transit Rejimi'nde Form 302 öngörülmüştür. Dolayısıyla,

Gümrük Kanunu'nda Transit Rejimi kapsamında Form 302 yer almıştır.

Kuzey Atlantik Anlaşmasına Taraf Devletler Arasında Kuvvetlerin Statüsüne Dair Sözleşme ile NATO eşyası, gümrük vergilerinden muaf tutulmuştur. Form 302 kapsamında yapılan transit taşıma sırasında gümrük vergilerinin tahsilini gerektiren bir durumun ortaya çıkması halinde, Sözleşme hükümleri uyarınca işlem yapılması öngörülmüştür.

Yine, Sözleşme ile Form 302, NATO eşyası için ihracat, transit ve ithalat işlemleri için beyanname olarak oluşturulmuştur.

Kuzey Atlantik Anlaşmasına Taraf Devletler Arasında Kuvvetlerin Statüsüne Dair Sözleşme'ye Akit Taraf olan Türkiye'de Form 302, ihracat, transit ve ithalat işlemlerinde kullanılmaktadır. NATO eşyasının gümrük vergilerinden muaf olması nedeniyle teminat aranmamaktadır.

Ortak Transit

1/95 sayılı AT-Türkiye Ortaklık Konseyi Kararı'ndan sonra gümrük birliğinin daha iyi işlemlerini sağlamak üzere, Eşya Ticaretinde Formalitelerin Basitleştirilmesine İlişkin Sözleşme (Tek İdari Belge Sözleşmesi) ve Ortak Transit Rejimi Sözleşmesi (Ortak Transit Sözleşmesi)

ile uygulanacak olan Ortak Transit için Gümrük Müsteşarlığı tarafından uyum çalışmaları yapılmaktadır.

Ulusal Program kapsamında da yer alan Ortak Transit, 15 Avrupa Birliği Ülkesi, 3 EFTA Ülkesi (İsviçre, İzlanda ve Norveç), İsviçre ile gümrük birliği olduğu süre Liechtenstein Prenslığı ve 4 Visegrad Ülkesi (Polonya, Macaristan, Çek Cumhuriyeti ve Slovakya) olmak üzere 23 ülkede uygulanmaktadır.

Türkiye'nin dışında Estonya, Litvanya, Letonya, Bulgaristan, Romanya, Slovenya, Malta ve Kıbrıs (Güney Kıbrıs Rum Yönetimi) tarafından da Sözleşmelere katılım çalışmaları yapılmaktadır.

Ortak Transit'te farklı teminat seçenekleri bulunmaktadır. Teminat, tek bir Ortak Transit işlemi kapsayan bireysel teminat ve Ortak Transit Sözleşmesi EK I Madde 48 anlamında basitleştirme durumunda birden fazla Ortak Transit işlemi kapsayan kapsamlı teminat olmak üzere iki türde olmaktadır.

Bireysel teminat, nakit şeklinde veya kefilin verdiği teminat belgesi şeklinde verilmektedir. Kefilin verdiği teminat belgesi şeklinde bireysel teminat ise, bireysel teminat belgesi

veya fişli bireysel teminat belgesi şeklinde olmaktadır.

Kapsamlı teminat, kapsamlı teminat, indirilmiş tutarda kapsamlı teminat veya teminattan vazgeçme şeklinde uygulanmaktadır.

Diğer

Türkiye'nin dahil olduğu Ekonomik İşbirliği Örgütü (EİT) bünyesinde transit ile ilgili düzenlemeler yapılmaktadır.

DEĞERLENDİRME

Üretimin iç piyasanın yanı sıra dış piyasalar için de yapıldığı uluslararası ticarete bir gümrük kolaylığı olarak transitin önemi yadsınamaz. Transit, DTÖ, DGÖ, BM, gibi uluslararası örgütler ve bölgesel birlikler düzeyinde uyumlaştırılmaya çalışılmaktadır. Ancak, uluslararası düzeyde uyumlaştırılmaya çalışılan transit, ilgili uluslararası düzeyde yeknesak şekilde uygulanmaktadır. Bu bağlamda, örneğin, TIR Sözleşmesi, sadece akit taraflar arasında aynı uygulamayı sağlamaktadır.

Transitin en önemli unsuru ise, maliyet üzerinde etkisi bulunan teminat olmaktadır. Transitin bir unsuru olarak teminat, ulusal düzeyde ve uluslararası sözleşmeler kapsamında farklılaşmaktadır.

Türkiye’de Gümrük Kanunu ile Transit Rejimi’nde taşımacılıkla uğraşan firmalar için uluslararası sözleşme yükümlülüğü ile öngörülen teminatlar dahil farklı teminat seçenekleri sunulmaktadır.

KAYNAKÇA

Cesur, Özden, “Ortak Transit Rejimi”, Gümrükte Uzman Görüş Dergisi, Yıl: 1, Sayı: 1, Ekim 2002, s. 53-61.

Cesur, Özden, “Ortak Transit ve Teminat”, Gümrükte Uzman Görüş Dergisi, Yıl: 2, Sayı: 2, Ocak 2003, s. 51-61.

ATA Karneleri El Kitabı, 3. Baskı, TOBB, Yayın No: 1985/2.

AT-Türkiye Ortaklık Konseyi’nin Gümrük Birliği’nin Son Dönemi’nin Uygulamaya Konmasına İlişkin 22 Aralık 1995 tarihli, 1/95 sayılı Karar, www.deltur.cec.eu.int.

Convention on the Simplification of Formalities in Trade in Goods, Official Journal of the European Communities, L134, 22.05.1987, p.2 + değişiklikler.

Convention on the Common Transit Procedure, Official Journal of the European Communities, L226, 13.08.1987, p.2 + değişiklikler.

Convention on the International Transport of Goods Under Cover of TIR Carnets (TIR Convention), www.unece.org.

Convention on Temporary Admission, Body of the Convention, Annexes A, B.1 to B.9, C, D and E, World Customs Organization, Brussels.

International Convention on the Simplification and Harmonisation of Customs Procedures (The Kyoto Convention), www.wcoomd.org.

Introducing the Convention on Temporary Admission (Istanbul Convention), Background, Benefits and Procedure for Accession, World Customs Organization, Brussels: 1996.

www.wto.org.

4458 sayılı Gümrük Kanunu, www.gumruk.gov.tr.

Gümrük Yönetmeliği, www.gumruk.gov.tr.

2000/69 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, www.gumruk.gov.tr.

Gümrük Genel Tebliği (Geçici İthalat Seri No: 2), www.gumruk.gov.tr.

Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri Seri No: 14), www.gumruk.gov.tr.

2000/6 sayılı Genelge, www.gumruk.gov.tr.

2000/29 sayılı Genelge, www.gumruk.gov.tr.

16.06.2003 tarihli, 15273 sayılı Tasarruflu Yazı, www.gumruk.gov.tr.

Mevzuat Listesi

Nezaket ADIGÜZEL
Gümrük Uzman Yardımcısı *

KANUNLAR

- Sınır Ticaret Merkezlerinin gümrük işlemlerinin yürütülmesinde Türkiye Gümrük Bölgesi dışında addedilmesi yönünde **Gümrük Kanununun 172. maddesi** hükümünde bir değişikliğe gidilmiş; söz konusu Kanun değişikliği 26.06.2003 tarihinde kabul edilerek 1 Temmuz 2003 tarih ve 25155 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir
- 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu olarak 19 Temmuz 2003 tarihli 25173 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

GENELGELER

Genelge Sayısı	Genelge Konusu	Genelge Tarihi
2003/8	KDV- (I) sayılı ÖTV listesi muhteviyatı malların (Petrol Türevleri) ithalinde gümrük idaresince alınacak teminata ilişkin	25.04.2003
2003/9	Özet Beyan formlarına ilişkin	05.05.2003
2003/10	Transit beyannamesi kapsamında parsiyel taşıma	10.06.2003
2003/11	İhracat Beyannamelerinde kıymet araştırması	16.06.2003
2003/12	İhracat Beyannamelerinde düzeltme	16.06.2003
2003/13	Transit Eşyanın tabi olacağı işlemler	19.06.2003
2003/14	Gümrük Kanununun 234 üncü maddesinin uygulanması hakkında	18.07.2003
2003/15	Gümrük İdarelerinde teminat mektubu kabul edilecek kurumlar	23.07.2003

* Gümrük Müsteşarlığı, Gümrükler Genel Müdürlüğü

TASARRUFLU YAZILAR

Tasarruflu Yazının Konusu	Tasarruflu Yazının İçeriği	Tasarruflu Yazı Tarih / Sayısı
İhracat	İthal edilmiş malların ihracatı hakkında	17.06.2003 / 15365
İhracat	İhracat gümrük beyannamelerinde düzeltme yapılmasına ilişkin 2003/12 sayılı genelge ile ilgili	18.06.2003 / 15535
İhracat	İhracat gümrük işlemlerinde kıymet araştırmasına ilişkin 2003/11 sayılı genelge ile ilgili	18.06.2003 / 15508
İhracat	Yayınların İhracına İlişkin	02.07.2003 / 16931
İhracat	Kontrol Belgesi ve Sertifikalar Hakkında	05.07.2003 / 17254
İhracat	Gümrük Beyannamelerinin Doldurulması hakkında	18.07.2003 / 18473
Gümrük Müşavirleri	Avukatların vekaleten düzeltme ve itiraz talebinde bulunmalarına ilişkin	05.05.2003 / 11116
Gümrük Müşavirleri	Şirket sözleşmeleri, Gümrük Yönetmeliğinin geçici 5.maddesi	21.05.2003 / 12731
Gümrük Müşavirleri	Doğrudan temsil hakkında	23.05.2003 / 12882
Serbest Bölgeler	Serbest bölgelere gelen ihraç eşyasının tam beyanlı yaygın basitleştirilmiş usulden yararlandırılmasına ilişkin	02.05.2003 / 10970
Serbest Bölgeler	Serbest Bölgelere Yurtdışından Gelen Eşyanın Türkiye'ye İthalı	02.07.2003 / 16820
Serbest Bölgeler	Kıymet Bildirim Formları	03.07.2003 / 16973
İthalat	Çin Tayvanı ve Tayvanın aynı ülke olduğuna ilişkin	01.05.2003 / 10811
İthalat	Demir veya çelikten ototardöz sac vidalarının ithalatına ilişkin	03.05.2003 / 10994
İthalat	Bedelsiz ithalatta garanti belgesi aranılması hakkında	24.06.2003 / 15974
İthalat	Uzakdoğu ülkelerinden, Suriye ve diğer Arap ülkelerinden kalitesiz ve standartlara uygun olmayan plastik ürünlerin "0" sıfır gümrükle veya gayri yasal yollardan geldiği iddiaları nedeniyle söz konusu ürünlerin ithalatında müteyakkız olunması hakkında	04.07.2003 / 17225
Transit	Çay ve muz transiti hakkında	01.05.2003 / 10868
Menşe	Antrepo ve Serbest Bölgeye Konulan Eşya	14.05.2003 / 12134
Gümrük İşlemleri	Gümrük vergilerinin banka şubeleri aracılığı ile tahsilatına ilişkin	07.05.2003 / 11397
Gümrük İşlemleri	İhracat işlemlerinin mesai saatlerine bağlı olma-	12.05.2003 /

	dan yapılabilmesi için fazla mesai uygulamasından da banka şubelerinin devreye sokulmasına ilişkin	11898
Gümrük İşlemleri	Teminat mektupları hakkında	13.05.2003 / 11979
Gümrük İşlemleri	Tek tip (ortak) kimlik kartlarına ilişkin	28.05.2003 / 13405
Gümrük İşlemleri	Teminat mektuplarına ilişkin	17.06.2003 / 15348
Gümrük İşlemleri	Para cezalarına faiz uygulanmaması	14.06.2003 / 15081
Gümrük İşlemleri	Temsilci aracılığı ile teminat	03.07.2003 / 17056
Gümrük İşlemleri	Avrupa Birliği menşeli olmayan bazı eşyanın giriş gümrük idarelerine ilişkin	08.07.2003 / 17454
KDV	KDV Kanununun 28 inci maddesi uyarınca, mal ve hizmetlere uygulanacak katma değer vergisi oranlarını belirleyen 2002/4480 sayılı Kararnamede değişiklik yapan 25.04.2003 tarihli, 2003/5557 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına ilişkin	22.05.2003 / 12814
KDV	KDV Kanununun 11/1-b maddesi uyarınca yapılan satışlara ilişkin olarak düzenlenen faturaların tasdikine ilişkin	26.05.2003 / 13139
KDV	15.07.10.10.00.00 GTİP'li eşyanın KDV oranına ilişkin	10.06.2003 / 14541
GHDESM	Damga Vergisine ilişkin	08.05.2002 / 9908
GHDESM	GHDESM ve Depolarının Faaliyete geçmesine ilişkin bildirimler	17.06.2002 / 13559
GHDESM	GHDESM statüleri.	20.06.2002 / 13861
Tasfiye	01.05.2003 tarihinden itibaren düzenlenecek tasfiye listeleri ve tespit ve tahakkuk belgelerine ilişkin	01.05.2003 / 10855
Tasfiye	Tasfiyelik hale gelmiş olup, İthalat Rejimi Kararının 7 nci maddesi kapsamına giren eşya için düzenlenecek Tespit Tahakkuk Kağıtlarına ilişkin	02.07.2003 / 16932
Tarife	2002/39 sayılı Genelge ile perakende satılacak hale getirilen eşya ile ilgili olarak yapılacak işlemlere ilişkin	09.05.2003 / 11629
Tarife	çok amaçlı araç olarak adlandırılan araçların ithalatinde sınıflandırılacakları GTİP'e ilişkin	16.06.2003 / 15180
Tarife	Petrol türevi ürünlerin Tahlili hakkında	24.06.2003 / 16048
Dahilde İşleme	Mavi hatta işlem gören beyannameler	16.06.2003 / 15159

Hariçte İşleme	Geçici Çıkış-Geri Gelen Eşya	04.06.2003 / 13913
Hariçte İşleme	Üçgen Trafik	24.06.2003 / 16068
BİLGE	Gümrük Yönetmeliğinin 114/2 nci maddesi	28.05.2003 / 13421
BİLGE	BİLGE şifresini yeniden belirlemek isteyen gümrük müşavir ve yardımcıları dışındaki eşya sahipleri ile doğrudan temsilci gümrük işlemi takip kartına sahip doğrudan temsilcilerinin yapması gerekenlere ilişkin	06.06.2003 / 14302
BİLGE	RODER Global Teminat Sistemine ilişkin olarak	18.06.2003 / 15418
Muafiyetler	Form 302 Belgesi hakkında	16.06.2003 / 15273
Muafiyetler	Irak savaşında çekilen yardım malzemelerin Hibe ve Kapatma işlemleri.	11.07.2003 / 17769
Kıymet	Çin menşeli televizyon ithalatlarında dikkatli davranılması ve mutlaka kıymet araştırmasına gidilmesiyle ilgili	12.05.2003 / 11811
Kıymet	Suriye'den ülkemize gerçek kıymetinin altında plastik hasır ithalatı yapıldığına dair	16.05.2003 / 12333
Kıymet	Ev işlerinde kullanılan eldivenlerin düşük kıymetle ithal edildiğine ilişkin	23.05.2003 / 12866
Kıymet	Çin menşeli muhtelif türdeki çakmaklarla ilgili yanlış kıymet beyanına ilişkin	23.05.2003 / 12868
Kıymet	Referans fiyat uygulanmasına ilişkin	30.05.2003 / 36
Kıymet	İthal eşyasının satışı ile ilgili olarak bir finansman anlaşmasında aranan asgari koşullara ilişkin	28.05.2003 / 13395
Kıymet	Halı ve kilim ithalatında kıymet bildirimine ilişkin	28.05.2003 / 13386

İnternet Dünyasından Haberler

Fatih BOZKURT
Gümrük Uzman Yardımcısı*

AB BTB'leri internette yayınlamaya başladı

http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/dds/en/ebticau.htm

1 Temmuz 2003 tarihinden itibaren AB üyesi ülkelerin verdiği Bağlayıcı Tarife Bilgileri Gümrük Birliği ve Vergileme Genel Müdür-

lüğü'nün web sayfasında internet üzerinden on line olarak sunulmaya başlandı. Sayfada BTBler veren ülke, referans numarası, geçerlilik tarihi, anahtar kelime, nomanklatür kodu veya eşya tanımı bazında taranabilmekte. Sayfadan elde edilecek BTB örneği aşağıdaki tabloda verilmiştir.

<p>BTI reference NL-RTD-2002-003245 Issuing country NL Start date of validity 16/01/2003 End date of validity 15/01/2009 Nomenclature code 85281290** Classification justification Toepassing van de algemene regels 1 en 6 voor de interpretatie van de gecombineerde nomenclatuur en de tekst van de G.N.-codes 8528, 8528 12 en 8528 1290. Language NL Place of issue Rotterdam Date of issue 16/01/2003 Name and address Belastingdienst/Douane Rotterdam/ kantoor Rotterdam Laan op Zuid</p>	<p>Laan op Zuid 45 Postbus 50966 3007 BJ Rotterdam Description of goods "Tuner 4907 D15", een insteekmodule bestemd om te worden ingebouwd in een automatische gegevensverwerkende machine, hoofdzakelijk bestaande uit een gedrukte schakeling, voorzien van elektronica om tv-signalen te ontvangen. De module is samengesteld met diverse elektronische componenten, geïntegreerde schakelingen en een aansluitpunt. National keywords FOR COMPUTERS, FOR TELEVISION RECEIVERS, FOR TELEVISIONS, AS MODULE, ELECTRONIC COMPONENTS, DIGITAL INTEGRATED CIRCUITS, CONNECTIONS Commission keywords Image No image available.</p>
---	---

* Gümrük Müsteşarlığı, Gümrükler Genel Müdürlüğü

Pazara Giriş

<http://www.dtm.gov.tr/pazaragiris/giris.htm>

Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından hazırlanan site ihracatçılar için rehber niteliğinde. Ticari ve sektörel engeller, tarifeler ve ithalat işlemleri, serbest ticaret anlaşmaları, ihracat imkanları mal talepleri, fuarlar ticaret heyetleri, anlaşmalar, Avrupa Birliği, sektör raporları ve serbest bölgeler gibi bölümlerin bulunduğu sitede ülke raporları ve faydalı internet sitelerine linkler yer alıyor.

TSE

www.tse.gov.tr

Türk Standartları Enstitüsü'nün web sitesi. Sayfada standartlar hakkında her tür bilgi yer almakta. Kurum, çalışmaları, ithalat değerlendirme, CE işareti gibi bir çok konu hakkında bilgilere yer verilmiş. Site-de ayrıca TS numarası gerekse ürün ismi bazında standart araması yapılabiliyor.

TASİŞ

<http://www.maliye.gov.tr/tasis/default.htm>

TASİŞ'in web sitesinde, tasfiye mevzuatının yanı sıra, ihale ile satı-

lan araç ve eşya satışları ile perakende satılan ürünlere ilişkin ihale şartları, ihale yer ve tarihi, ürünün hasar durumu, satışa esas bedel, güvence tutarı, satış reyonlarında bulunan ürün listeleri, miktarı, birim satış bedeli gibi her tür açıklama bulunmaktadır.

ABD İhracatçılarının Karşılaştığı Tarife Dışı Engeller

<http://www.ustr.gov/reports/nte/2003/index.htm>

ABD İhracatçılarının karşılaştıkları tarife dışı engellere ilişkin raporlar USTR (ABD Ticaret Bakanlığı) tarafından yayınlandı. Türkiye için olduğu gibi diğer her bir ülke için ayrı raporlar mevcut. Gerek başlıca pazarımız olan Avrupa Birliği için hazırlanmış raporda, gerekse de ihracatımızın açılmayı düşündüğü diğer pazarlara ilişkin raporlarda, ABD ihracatçılarının karşılaştıkları sorunlar anlatılmakla birlikte, bizim ihracatçımız için de faydalı olacaktır. Rapor-da yer alan bazı tarife dışı engeller şunlar, gümrük engelleri, standartlar, hükümet politikaları, fikri haklar ihlali, yatırım engelleri, rekabeti engelleyici politikalar, Diğer ülkelerin uyguladıkları ABD ihracatçı-

sını pazardan dışlayıcı ihracat teşvikleri.

Dünya Milenyum Göstergeleri

http://millenniumindicators.un.org/unsd/mi/mi_goals.asp

Birleşmiş Milletler İstatistik Bölümü tarafından milenyum Dünya Sosyo- Ekonomik göstergeleri derlenmiş. 8 amaç, 18 hedef ve 48 gösterge, gerek Dünya toplamı için, gerekse de ülke profili olarak veriliyor. Dünya ve bölge trendleri 90lı ve 2000li yıllar karşılaştırılarak verilmiş. Göstergelerden bazıları şunlar; Gelişmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkelere vergisiz ithalat oranları, Gelişmiş ülkelerin tarım, tekstil ve giyim eşyalarına uyguladıkları ortalama ithalat vergisi oranları, işsizlik oranları, 100 kişi başına cep telefonu abone sayısı, bilgisayar sayısı.

Çin Firmaları

<http://www.tradesources.com/gmp/en/home.jsp>

Çin malları ve satıcı firmaların yer aldığı site. Sitede ürün arama ve satıcı firma arama imkanları bulunmakta. Site üyeleri için detaylı iletişim imkanı sunuyor. Ancak üye olmadan da firmaların genel profili hakkında bilgi edinilebilir. Ürün a-

rama bölümünde ürünler hakkında detaylı bilgi, satıcı firmaların yanı sıra ilgili ticari haberlere de yer verilmiş. Bazı ürün başlıkları şunlar: Oto motosiklet parça ve aksesuarları, güzellik ve tıbbi ürünler, bisiklet ve parçaları, mobilya ve ev dekorasyonu vs. Örneğin bisiklet parça ve aksesuarları bölümüne girildiğinde aksesuarlar, parçaları ve bisikletler olarak 3 başlık halinde ürün kategorisi sunuluyor bununla beraber medyada Çin bisikletleri ile ilgili çıkmış haberlere yer veriliyor.

ABOUT.COM

<http://www.about.com/>

Geçen sayıda tanıttığımız howstuffworks.com sitesi benzeri içerikli bir site; daha doğrusu internet ansiklopedilerinden biri. İngilizce olan sitede hemen hemen her konu 'üzerine' bilgi mevcut. Bazı konu başlıkları şunlar: otomotiv, para, seyahat, spor eğlence, küçük iş, alışveriş, gıda içecek vd. Örneğin computer teknoloji bölümünde software, hardware, programlama, elektronik ürünler vesaire hakkında geniş bir kategoride bilgi alınabilecek alt gruplar çıkıyor karşımıza. Home theater lar hakkında bilmek istenilen

örneğin alırken nelere dikkat edilmesi gerekiyor gibi her tür bilgi mevcut.

Gümrük Vakfı

http://www.gumvak.org.tr/Gumruk_Vakfi.htm

Sitede Gümrük Vakfına ait duyurular, faaliyetler, yayınlar, sosyal tesisler gibi bilgilerin yer almakta.

Gümrük Muayene Memurları Derneği

<http://www.gumrukmuayene.org.tr/>

Muayene Memurları Derneğinin web sitesinde dernek üyelerine ait bilgilerin yanında mevzuat, basında çıkan haberler gibi köşelere de yer verilmiş.

Gümrük Müşavirleri Dernekleri

İstanbul

<http://www.igmd.org/>

Ankara

<http://www.agm.org.tr>

Bursa

<http://www.bugumder.org/>

Gümrük Müşavirleri Derneklerinin Sitelerinde üyelerle ilgili haber

ve hizmetlerin yanısıra tüm ilgili mevzuata linkler verilmiş.

UND

www.und.org.tr

Uluslar arası Nakliyeciler Derneğinin web sitesi. Sitede tüm üyelerin adreslerine ait bilgiler yer almakta. Sitede, ulaştırma mevzuatı, trafik mevzuatı, gümrük mevzuatı gibi ilgili tüm mevzuat bilgileri, UND ile ilgili haberler, konvansiyonlar, terimler, faydalı bilgiler linki altında, örneğin yakıt tasarrufu için dikkat edilmesi gereken noktalar çeşitli makalelere yer verilmiş.

Kitap Tanıtımı

ETKİN DEVLET Kurumsal Bir Tasarı ve Politika Önerisi

Nevzat Saygılıoğlu - Selçuk Arı

İstanbul, Şubat 2003 344 sayfa

Yaşadığımız dünya hızla değişirken, bu süreçte ülkeler de kendi iç ve dış dinamiklerine göre, farklı biçimlerde etkileniyor. Değişim süreci, bireylerin ve toplumların devletle ilgili görüş ve beklentilerini de şekillendiriyor. Peki ya devletler? Onlar bu de-

ğişime ayak uydurabiliyor mu?..

Bu kitapta, dünyadaki gelişmeler özetlenirken, Türkiye'deki devlet ve yönetim olgusu da masaya yatırılıyor. "Etkin" ve "vatandaş odaklı" bir devlet yapısının kurulabilme olanakları tartışılıyor. Devlet yapısından istihdam biçimlerine, siyaset sanatından kamu yönetim tarzlarına kadar pek çok alan ele alınıp, zihniyet ve davranış kalıplarına ilişkin örnekler sunuluyor. Mevcut yönetim anlayışı ve uygulamalar teorik, pratik ve etik yönleriyle sorgulanırken, bilgi çağı'nın kavram ve teknolojilerinin yeniden yapılanma sürecindeki işlevi araştırılıyor.

Temel sorunların çözümü yolunda risk alma ve başarıya cesareti-ne sahip birey ve kurumlar için, *Etkin Devlet* yararlı bir yol gösterici... (www.sabanciuniv.edu.tr' den alınmıştır.)

Müsteşarımız Doç. Dr. Nevzat Saygılıoğlu ve Salçuk Arı bu kitapla Sabancı Üniversitesi'nde çalışmalarını sürdüren İstanbul Politikalar Merkezi'nin koordinatörlüğünde bu yıl ilk kez düzenlenen Dilek Sabancı Araştırma Ödülünde birincilik kazandı.

Haberler

Fatih BOZKURT
*Gümrük Uzman Yardımcısı**

Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlükleri birleştirildi

29.07.2003 tarih ve 25183 sayılı resmi gazete de yayınlanan 2003/5932 sayılı BKK ile Gümrük Muhafaza Başmüdürlükleri ile Gümrükler Başmüdürlükleri kaldırılarak Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüğü adı altında birleştirildi. Başmüdürlük sayısı değişmedi.

Aksaray Gümrük binası açıldı

Sayın Bakanımız Kürşat TÜZMEN ve Sayın Müsteşarımız Nevzat SAYGILIOĞLU'nun yanı sıra, Müsteşarlığımızın üst düzey yöneticileri ile Müsteşarlığımızın Uzman ve Uzman Yardımcılarının katılımıyla 6.8.2003 tarihinde Aksaray Gümrük Müdürlüğü'nün yeni binası açıldı.

1918 sayılı Kaçakçılık Kanunu değiştirildi

19.07.2003 tarih ve 25173 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun yürürlüğe girmesiyle 1918 sayılı Kaçakçılık Kanunu kaldırılmış oldu.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile Gümrük Birliği Çerçeve anlaşması imzalandı

Türkiye ile KKTC arasında Gümrük Birliği Çerçeve Anlaşması imzalandı. Anlaşma, KKTC ürünlerine uygulanan ambargoyu aşmayı hedefliyor. Türkiye-KKTC Gümrük Birliği Çerçeve Anlaşması, Girne Colony Otel'de, KKTC Başbakanı Derviş Eroğlu'nun huzurunda Ortaklık Konseyi eş başkanları Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdüllatif Şener ile KKTC Devlet

* Gümrük Müsteşarlığı, Gümrükler Genel Müdürlüğü

Bakan ve Başbakan Yardımcısı Serdar Denktaş tarafından imzalandı.

Kaynak: AA

DTÖ Bakanlar Konferansı Meksika'da toplanıyor

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) V. Bakanlar Konferansı, 10-14 Eylül 2003 tarihlerinde Meksika/Cancun'da yapılacak. Toplantı Kasım 2001'de DTÖ IV. Bakanlar Konferansında başlatılan DOHA Kalkınma Roundu'nun ajandasının ele alınması açısından önem taşımaktadır. Bakanlar Konferansı Örgütü'nün en üst karar alma birimidir. Marakeş Anlaşması gereği her iki yılda en az bir kere toplanmaktadır. (www.wto.org)

Bilişim Haftası etkinlikleri ve Cebit 2 – 7 Eylül Tarihleri arasında yapılacak

Uluslararası Bilgi ve İletişim Teknolojileri Fuarı olan CeBIT Bilişim Eurasia - 2-7 Eylül 2003 tarihinde TÜYAP Fuar ve Kongre Merkezi Beylikdüzü, İstanbul'da gerçekleştirilecek. Avrasya bölgesinin en büyük Uluslararası Bilgi ve İletişim Teknolojileri Fuarı olan CeBIT bu yıl on ikincisi yapılacaktır. 162,315 kişinin ziyaret ettiği fuara geçen yıl 14 ülkeden 865 şirket katılmıştı. (www.cebitbilisim.com)

ABD'nin Konteyner Güvenlik Girişimine katılımlar devam ediyor.

ABD Yönetimi, 11 Eylül terör eylemlerinden sonra bazı ülkelerde başlattığı, ABD'ye gidecek olan konteynerlerin Amerikalı gümrük personeline gemilere yüklenmeden önce taraması uygulamasını anlaşılmaya taraf olan yeni ülkelerle devam ettiriyor.. Limanlardaki taramalar sırasında, radyasyon ve kimyasal madde ölçümü yapan cihazlar ve diğer aletler kullanılacak. Bu cihazlar, Amerikalı müfettişlerin görev yaptığı ülkeler tarafından temin edilecek. ABD Yönetimi, bu cihazların finansmanı için Dünya Bankası'ndan bu ülkelere yardım edilmesini istedi. ABD Yönetimi, 11 Eylül'den sonra, Avrupa ve Asya'daki ve büyük konteyner yüklemesi yapılan 20 önemli limanda bu uygulamayı başlatmıştı. Şu an için Avrupa Birliği'ne üye ülkelerden Hollanda (Rotterdam limanı), Belçika (Antrwerpen limanı), Fransa (Le Havre limanı), Almanya (Hamburg ve Bremerhafen limanı) İtalya (La Spezia ve Genua limanı), İngiltere (Liverpool, Felixstowe, Southampton, Tilbury ve Thamesport limanı), İspanya (Algeciras limanı) ve İsveç (Göteborg(Gothenburg) limanı) bu anlaş-

mayı kabul etmiştir. 23 – 24 Temmuz tarihlerinde ABD Gümrük ve Sınır Güvenlik İdaresi yetkilileri ile AB Komisyonu temsilcileri arasında bu alanda işbirliğinin artırılması yönünde toplantı ve açıklamalar yapıldı. 29. 07 . 2003 tarihinde de Çin Genel Gümrük İdaresi Üyesi Mu Xinsheng ile ABD Gümrük İdaresi üyesi Robert C. Bonner arasında bu anlaşmayı destekleyen ve Shanghai ve Shenzhen limanlarından ABD'ye yönelen ticaret gemilerinin ABD tarafından gözetime tutulmasını öngören bir prensip anlaşması imzalandı. ABD bu uygulamayı önemli ticaret limanları başta olmak üzere tüm dünyaya yaymayı planlıyor. Bu uygulama yakın gelecekte ülkemiz için de söz konusu olacaktır. (www.customs.gov)

Dünya Gümrük Sergisi ve Forumu

22 – 24 Eylül 2003 tarihleri arasında Macaristan'ın ev sahipliğinde Budapeşte'de düzenlenecek organizasyonda, eşya muayene ekipmanları, çok modüllü ticaret sistemlerinde kullanılan bilgisayar tabanlı çözümler, yüksek riskli konşimento tespiti için bilgi akımı ve araçları, modern teknolojinin gümrük tarafından kullanımına ilişkin sergiler yer alacak.

Serginin paralelinde çeşitli panellerin de yer alacağı ve “Modern teknoloji, uluslararası etkin ve güvenli ticaretin sağlanması perspektifinde, organize suç ve uluslararası terörizmle mücadelede karşılaşılan sorunlara karşı nasıl yardımcı olabilir” konusunun ele alınacağı bir forum düzenlenecek. (www.wce.hu)

AB Komisyonu taklit eşya ile mücadelede yeni düzenlemeler getiriyor.

Avrupa Komisyonu, taklit eşya ve fikri hak ihlali ile ilgili yeni düzenleme yapmaya hazırlanıyor. Düzenleme 1 Temmuz 2004'ten itibaren yürürlüğe girecek ve (3295/94/EC) sayılı tüzüğün yerini alacak. Yeni düzenleme ile Gümrük idarelerine daha aktif görev verilmesi, daha geniş ve açık yasal düzenlemelerin konulması ve fikri hakların kapsamının genişletilmesi, planlanıyor.

([http://europa.eu.int/rapid/start/cgi/guesten.ksh?p_action.gettxt=gt&d oc=IP/03/1059|0|RAPID&lg=en&display=\)](http://europa.eu.int/rapid/start/cgi/guesten.ksh?p_action.gettxt=gt&d oc=IP/03/1059|0|RAPID&lg=en&display=))

Diğer taraftan, Komisyon Topluluğun dış sınırlarında güvenliğin artırılması ve idare ve yönetimin basitleştirilmesi yönünde uygulamalar getiriyor. Buna göre topluluğa girecek ürünlerde güvenlik önlemlerinin

arttırılması, bu konuda gümrük idarelerinin görev ve yetkilerinin düzenlenmesi, topluluk sınır gümrüklerindeki kontrollerde öncelikli ürünlerin tespit edilmesi, dış sınırlardan topluluğa girecek ürünlerde ortak risk analizi uygulamalarının tespit edilmesi, üye ülkeler arasında her tür bilgi ve ekipman paylaşımı, gibi düzenlemeler planlanıyor. Topluluk Gümrük Kanununda yapılması planlanan değişikliklerle üye ülkeler arasında risk analizi gibi homojen uy-

gulanacak düzenlemeler getirilmesi öngörülüyor. Ticaret yapanların, ABD'nin 24 saat uygulamasına benzer bir uygulama olarak, topluluk içine ithalat veya topluluktan ihracat yapmadan önce Gümrük İdarelerini elektronik ortamda bilgilendirmeleri önerilen düzenlemelerden birisi.

([http://europa.eu.int/rapid/start/cgi/guesten.ksh?p_action.gettxt=gt&doc=IP/03/1100|0|RAPID&lg=EN&display=\)](http://europa.eu.int/rapid/start/cgi/guesten.ksh?p_action.gettxt=gt&doc=IP/03/1100|0|RAPID&lg=EN&display=))

Sayın Abonemiz,

3 aylık yayımlanan dergimiz 4. sayısı ile 1 yılını doldurmuş bulunuyor. Aboneliğinizin devam etmesi için aşağıdaki formu faks veya posta yoluyla iletmeniz gerekmektedir. Yeni sayılarımızla karşınızda olmak dileğiyle saygılar sunarız.

Gümrükte Uzman Görüş Dergisi

ABONE FORMU

Adı :

Soyadı :

Meslek :

Adres :

Telefon No :

Fax :

e-posta :

Vergi Daire ve No :

Abonelik ücreti Banka (.....) Posta çeki (.....) ile yatırıldı.

Not : Abonelik 4 sayı için geçerli olup 25.000.000 TL'dir. Lütfen bu formu aşağıdaki numaraya faks ile veya e-posta adresine gönderiniz.

Banka Hesap No : İş Bankası Ankara Şubesi 4200 304400 555 2949

Posta Çeki : Ulus-1910815

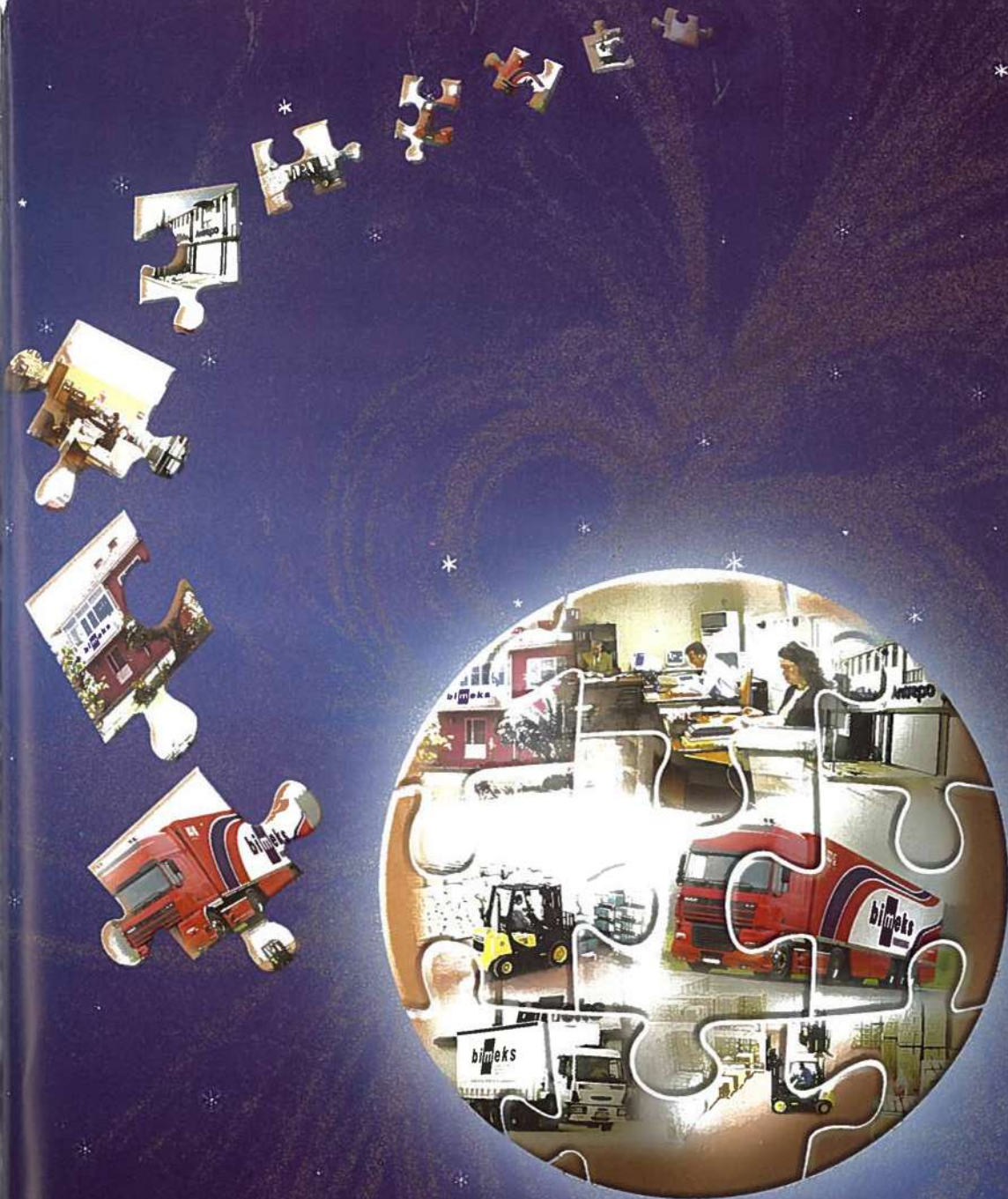
Faks : 0.312.311 50 47

Adres : P.K. 761 Ulus/Ankara

e-posta : dergiabone@gumruk.gov.tr

Reklam ve abonelik bilgileri için iletişim : Murat ÇİFTÇİ 0.535.525 20 48

bimeks

LOGISTICS

BURO Madanca Yolu Bağlarbaşı Mevkii No: 351 16160 Hamzeler / BURSA Tel: (0224) 243 40 50 - 243 70 80 - 243 05 56 - 243 21 04 Faks: (0224) 243 27 26

ANTREPO Güllüce Organize Sanayi Bölgesi BURSA Tel: (0224) 242 42 75 - 242 42 37 - 242 50 00 - 242 50 01 Faks: (0224) 242 47 18

www.bimeksgruptrk.com e-mail: bimeks@bimeksgruptrk.com

Bir de onu
gönderebilsek!

Uluslararası Kuryeniz

a **TPG** company

444 0 868 [http:// www.tnt.com](http://www.tnt.com)